



A tanítás alapelvei

Kézikönyv azoknak, akik gyermekeket tanítanak,
és jobb tanítók szeretnének lenni

SAM DOHERTY



**Sam Doherty gyermekmunkásoknak írt sorozatának
magyar nyelven is megjelent kötetei:**

- 1. kötet:** A gyermekmunkás problémái – Isten megoldása
- 2. kötet:** Hogyan vezethetünk egy gyermeket Krisztushoz?
- 3. kötet:** Hogyan tanítsunk bibliai tantételeket gyermekeknek?
- 4. kötet:** Miért hirdessük az evangéliumot a gyermekeknek?
- 5. kötet:** Nem voltam engedetlen a mennyei látás iránt
- 6. kötet:** A tanítás alapelvei
- 7. kötet:** 100 kérdés és válasz a gyermekek közötti szolgálattal kapcsolatban
- 8. kötet:** Csendes hajózás a személyes kapcsolatok és a vezetés hullámzó vizein

Kiadó:

Child Evangelism Fellowship® Inc. – Specialized Book Ministry
Assisting Children's Evangelists Worldwide
53 Thornleigh Drive, Lisburn, BT28 2DA, Northern Ireland, UK
Copyright © 1998, 2012 Child Evangelism Fellowship® of Europe.

A mű eredeti címe:

The Principles of Teaching
All rights reserved.

Magyar nyelven kiadja:

Magyarországon a Vasárnapi Iskolai Szövetség Gyermek-Evangélizációs Közösség
2119 Pécel, Nyírfa u. 1.; 0036-28-547960; betpecel@vizs.org; www.vizs.org

Erdélyben a Gyermek Evangélizációs Közösség
AMEC, Calea Turnisorului 90, 550048 – Sibiu (Nagyszeben), Romania
0040-269-229994; gyek.romania@gmail.com; www.edituraamec.ro

Kárpátalján a Gyermek-Evangélizációs Közösség
Komarova 11a, 90202 Beregszász, Ukrajna
00380 3141 23736; gyek.karpatalja@freemail.hu

Vajdaságban a Gyermekmisszió
Testvériség u. 26, 24323 Feketics, Szerbia
0038-1-63-80-113-16; halaszsamuel@gmail.com

A könyvet ingyen terjesztjük. Amennyiben szeretne hozzájárulni az előállítási költségekhez, örömmel fogadunk el adományt („SD könyvek” megjelöléssel).

Tartalom

Előszó	7
Bevezetés	9
A) „Gondolkodom a tanításról.”	15
<i>A tanítás hat legfőbb alapelve</i>	
1. fejezet: „Kié az elsőbbség?”	16
<i>Az odaszánás alapelve</i>	
2. fejezet: „Minek izgassam magam?”	22
<i>A motiváció alapelve</i>	
3. fejezet: „Miről is beszélünk?”	34
<i>A meghatározás alapelve</i>	
4. fejezet: „Legyen világosság!”	42
<i>A megvilágosítás alapelve</i>	
5. fejezet: „A bölcs sziklára építette a házát.”	52
<i>A jó fundamentum alapelve</i>	
6. fejezet: „A zárba illő kulcs”	60
<i>Az imádság alapelve</i>	
B) „Felkészülök a tanításra.”	69
<i>A tanítás négy bevezető alapelve</i>	
7. fejezet: „Elkészülni, vigyázz, rajt!”	70
<i>A felkészülés alapelve</i>	
8. fejezet: „Érted-e, amit olvasol?”	76
<i>A megértés alapelve</i>	

9. fejezet:	„A kevesebb sokszor több.”	85
	<i>A tömörítés alapelve</i>	
10. fejezet:	„A siker titka a rend.”	95
	<i>A rendszerezettség alapelve</i>	
C) „Tanítók.”	107
	<i>A tanítás tíz gyakorlati alapelve</i>	
11. fejezet:	„A tanítás magyarázat nélkül inkább összezavar.” . .	109
	<i>A magyarázás alapelve</i>	
12. fejezet:	„Bárányokat legeltess, ne zsiráfokat!”	116
	<i>Az egyszerűsítés alapelve</i>	
13. fejezet:	„Egyszer nem elég!”	126
	<i>Az ismétlés alapelve</i>	
14. fejezet:	„Kérlek tehát titeket, testvéreim!”	133
	<i>Az alkalmazás alapelve</i>	
15. fejezet:	„Így már értem!”	141
	<i>A példa alapelve</i>	
16. fejezet:	„Vonzás és tanítás”	150
	<i>A vonzerő alapelve</i>	
17. fejezet:	„Ha nem vonsz be, kivonom magam!”	158
	<i>A bevonás alapelve</i>	
18. fejezet:	„Idenézz!”	175
	<i>A szemléltetés alapelve</i>	
19. fejezet:	„Jaj, már megint?”	182
	<i>A változatosság alapelve</i>	

20. fejezet:	„Kényelmesen ültök?”	188
	<i>A körülmények alapelve</i>	
D) „Elmélkedem a tanításról.”	195
	<i>A tanítás négy összefoglaló alapelve</i>	
21. fejezet:	„Figyeld a Mester mondanivalóját és módszereit!” ..	196
	<i>Az utánzás alapelve</i>	
22. fejezet:	„Ne csak mondd! Mutasd is!”	210
	<i>A bemutatás alapelve</i>	
23. fejezet:	„Érintsd meg a szívemet, Uram!”	216
	<i>Az együtt érző szeretet alapelve</i>	
24. fejezet:	„A puding próbája az evés.”	222
	<i>A kiértékelés alapelve</i>	
Még egy utolsó feladat.	233
Irodalomjegyzék.	235

Előszó

Egyszer egy tanítónőtől megkérdezték, milyen tantárgyakat tanít. Elnevette magát, majd így válaszolt:

– Én nem tantárgyakat tanítok, hanem gyermekeket!

Természetesen nem úgy értette, hogy az oktatásban a tartalom elhanyagolható, hiszen a mondanivaló nagyon is fontos. Inkább arra utalt, hogy a cél is lényeges; ugyanis ha a tanítás nem válik életté, a tanulók valójában nem tanulnak semmit.

Könyvünk a következőkben azt vázolja, hogy mi a tanítás, és hogyan taníthatunk jól az Úr szolgálatában.

„Egy tanító még az örökkévalóságot is befolyásolhatja” – írta ön-életrajzában Henry Adams, amerikai publicista –, „hiszen soha nem tudhatja, meddig terjed a hatása annak, amit csinál.”

Erről szól *A tanítás alapelvei*: az örökkévalóságnak tanítunk, mert célunk, hogy a gyermekek Krisztusnak éljenek.

Sam Doherty-t képzettsége, képességei és tapasztalatai igazán feljósítják egy ilyen könyv megírására. Mielőtt a Gyermek-Evangélizációs Közösség (CEF) szolgálatába állt volna, tanári diplomát szerzett, és állami iskolákban tanított. Számos országban oktatott már gyermekeket és felnőtteket egyaránt, a legváltozatosabb körülmények között. Isten csodálatosan megáldotta szolgálatát. Nem csupán oktat, hanem lelkesít és bátorít is, ahogyan azt a kedves Olvasó is megtapasztalhatja a könyv olvasása közben.

Veszélyes világban élünk. Az emberek elfordultak az igazságtól, tévtanokat követnek, és nem félnek a következményektől, mert megvannak győződve arról, hogy nem lesznek következmények. Egyrészt, nem tudnak különbséget tenni a jó és a rossz között, másrészt, nem is akarnak tudni a különbségről! Az erkölcsi normákat eltörölték, a „bűn” szó nem szerepel többé a szótárban, és mindenki azt teszi, amit jónak lát.

A mai gyermekek rengeteg rossz felnőtt példát látnak, és a hírközlő eszközök pogány befolyása alatt állnak; pozitív erkölcsi oktatás nélkül aligha ismerhetik meg az élet igazságait, nem is szólva az Istennel kapcsolatos igazságokról. A helyzet annyira súlyossá vált, hogy csak sírni tudunk, amikor fiatakorúak által elkövetett iszonyú bűncselekményekről hallunk. Az egyetlen remény a változásra Jézus Krisztus evangéliuma és Isten Igéjének a tanítása.

Akár tetszik, akár nem, korunkban a gyermekek evangélizálása és tanítása élet-halál kérdése. Bárcsak hűségesen a gyermekek elé táránk az élet Igéjét, hiszen a ma élő nemzedékre óriási veszély leselkedik!

Köszönet Sam Doherty-nek, amiért kitarta nekünk szívét, és átadta tudását.

Warren W. Wiersbe
író és konferenciai előadó

Bevezetés

Könyvem témája: a tanítás alapelvei.

Évek óta érzem a késztetést, hogy alaposan végiggondoljam a témát, és néhány elemét papírra vessem; nemcsak magamnak, hanem minden gyermekmunkásnak. Nem mintha szakértő lennék a kérdésben, hiszen minél mélyebben foglalkozom vele, annál inkább érzem alkalmatlanságomat.

A tanítás, akárcsak a festés, a főzés vagy a hangszeres zene, művészet. Minden művészeti ágnek megvan a sajátos technikája. A festőnek meg kell tanulnia kikeverni az egyes színeket, és tudnia kell bánni az ecsettel. A szakácsnak ismernie kell az egyes ételek hozzávalóit és a pontos mennyiségeket. A zenésznek tudnia kell kottát olvasni és hangszeren játszani.

Ugyanígy a tanítónak is meg kell ismernie a rendelkezésére álló technikákat. Ne féljünk a *módszer* és az *alapelv* szavaktól! Egyesek azonnal gyanút fognak, ha ezeket a kifejezéseket a keresztyén munkával kapcsolatban hallják. Úgy vélik, a módszer nem lelki eszköz, mert nagy a kísértés, hogy a tanító inkább módszertani tudására hagyatkozik, mint a Szentlélek vezetésére.

Miközben tanítási módszereket és alapelveket tanulmányozunk, egy pillanatra sem feledkezünk meg arról, hogy Isten hívott el bennünket, és általunk Ő munkálkodik. A módszerek és alapelvek pusztán abban segítenek, hogy **hogyan** csináljunk valamit. Az alapelv egy adott tárgykörre vonatkozó alapigazság, útmutatás vagy törvény. A pedagógia és a tanítás elfogadott alapelveinek megismerése és gyakorlati alkalmazása egyáltalán nem kissebbíti, és nem is helyettesíti a Szentlélek munkáját.

Mindig ügyelnünk kell azonban a helyes egyensúlyra! Tanítsunk olyan jól és alaposan, amennyire csak tudunk, ám ami a lelki folyamatokat és gyümölcsöket illeti, hagyatkozzunk teljesen a Szentlélekre!

Két téveszmétől mindenképpen meg kell szabadulnunk!

- Egyesek szerint maga a tanítás mechanikus emberi folyamat, és bizonyos módszerekkel a lelki munkában is jó eredményeket lehet elérni. Ilyen összefüggést módszer és hatékonyság között a világi tantárgyak esetében meg lehet ugyan figyelni, nekünk azonban, akik emberi életekbe szeretnénk változást hozni, nem a módszerekben kell bízunk.
- Mások azt gondolják, hogy a tanítónak nem kell nagy hangsúlyt fektetnie az önképzésre és a felkészülésre, hiszen Isten igazságait úgyis a Szentlélek érteti meg a gyermekekkel. Igen nagy veszélyt hordoznak magukban az ilyen és ehhez hasonló mondatok: „Én csak kinyitom a számat, és az Úr majd megadja a mondanivalót”.

A tanítást számos alapelv irányítja; ezeket próbáltam felvázolni a könyvben. Nekünk, tanítóknak az a feladatunk, hogy ezeket az alapelveket megismerjük, megértsük és alkalmazzuk. Mindeközben pedig könyörögjünk Istenhez, hogy a Szentlélek használja fel tanításunkat és nyissa meg a gyermekek (vagy a tanfolyami hallgatók) értelmét. Valaki ezt mondta egyszer: „Készüljünk fel alaposan, és tanítsunk úgy, mintha **minden** csak tőlünk függne, ugyanakkor bízunk és imádkozunk úgy, mintha **minden** csak Istentől függne!”

E könyv témája a tanítás. Nemcsak a gyermekek tanítása, hanem **a tanítás**. Az alapelvek pontosan ugyanazok, amikor felnőtteket vagy amikor gyermekeket tanítunk. A korcsoport változása egyáltalán nem vonja maga után az alapelvek változását. Az alkalmazások és módszerek változhatnak, az alapelvek nem változnak. Ez az alapszabály többször is elhangzik a könyvben.

Még valamiről nem szabad megfeledkeznünk. A tanítás állandó alapelveit akkor sem változtathatjuk meg, ha érzékeljük tanítványaink eltérő igényeit és szükségait. Ezért például ugyanazon **alapelvek** alapján tanítjuk a megtért és a nem megtért gyermekeket, jóllehet tanításunk **tartalma** sok helyen változhat.

Könyvemben gyakran említem John Milton Gregory nevét és a tanítás hét törvényét. Dr. Gregory, a híres amerikai pedagógus, az evangélium szolgája, az Illinois [ilinoi] Egyetem alapítója és első rektora volt. 1884-ben könyvet írt *A tanítás hét törvénye* címmel, amely pedagógus körökben elfogadott kézikönyvvé vált.

A hét törvény így szól:

1. A tanító az a fél, aki mélységeiben ismeri a leckét, igazságot, művészeti ágat, amelyet tanítani kíván.
2. A tanuló az a fél, aki érdeklődéssel vesz részt az órán.
3. A tanítás során használt nyelvet mindkét félnek ismernie kell.
4. A tanítónak a már megismert igazságok segítségével kell megtanítania a leckét a tanulónak, mert az ismeretlent mindig a már ismerttel magyarázzuk.
5. A tanítás az a folyamat, melynek során a tanító felcsigázza és megdolgoztatja a tanuló értelmét azért, hogy a tanuló befogadhassa a kívánt gondolatokat, vagy elsajátíthassa a kívánt művészeti ágat.
6. A tanulás az a folyamat, melynek során a tanuló önállóan végiggondol egy új gondolatot vagy igazságot, és a magáévá teszi, illetve amikor egy új művészeti ágat vagy mesterséget fokozatosan elkezd megszokott élettevékenységként üzni.
7. A tanítás befejező és egyben a rögzítést felgyorsító szakaszában, mely tulajdonképpen ellenőrzi a tanítás eredményességét, megtörténik a megtanított anyag, illetve a kommunikáció során átadott tudás, gondolatok és művészeti ágak ismétlése, újragondolása, újrafogalmazása, reprodukálása és alkalmazása.

A könyv **minden törvényre** kitér.

A következő oldalak tehát a **tanítás alapelveit** ismertetik.

Akár gyermekeket tanítunk, akár tanítókat, vezetőképzős vagy bibliaiskolai hallgatókat oktatunk, akár irodalmi anyagokat állítunk elő, a tanítás alapelveivel kapcsolatban három teendőnk van.

- Az alapelveket **meg kell értenünk**, ami tanulást igényel.
- Az alapelveket **alkalmaznunk kell** önmagunkra és a szolgálatainkra is, ami kíméletlen és tárgyilagos önvizsgálattal jár.
- Az alapelveket **tanítanunk kell** másoknak is, mert így segíthetünk nekik abban, hogy jobb tanítókká váljanak.

Mindnyájan jobb tanítók szeretnénk lenni. Aki úgy gondolja, hogy ő már mindent hallott és mindent tud, az sürgősen vonuljon nyugdíjba. Nincs veszélyesebb annál a tanítónál, aki azt hiszi, hogy már mindent tud. Mindannyiunknak folyamatosan fejlesztenünk kell tanításunkat. Egyesek jobb tanítók, mint mások, fejlődni azonban **mindenki** fejlődhet. Még a „született tanítóknak” is folyamatos fejlődésre van szükségük, ami csak kitartó tanulással, önképzéssel, vizsgálódással és folyamatos tapasztalatszerzéssel érhető el. Minden tanító átél sikereket és kudarcokat. Előrelépés viszont azoknál tapasztalható, akik következetesen törekednek az igényesebb munkára.

Valamennyien elmondhatjuk a következő imádságot: *„Uram! Szeretnék jobb tanítónak válni. Kérlek, segíts! Hadd lássam meg, hogyan taníthatnék jobban! Segíts, hogy ne elégedjek meg jelenlegi tanítói képességeimmel. Szeretném a legjobbat adni neked abban a szolgálatban, amelyre te hívtál el, mert tudom, hogy a te nagyszabású tervedben milyen fontos a te Egyházad építése.”*

Előfordulhat, hogy amikor az alapelvek tanulmányozása és elsajátítása közben megvizsgáljuk tanításunkat, sok hibát fedezünk föl. Jómagam is számos hibával szembesültem. Ne engedjük, hogy ez a felfedezés elcsüggyessen, és kedvünket szegje! Egy hiba még nem katasztrófa, feltéve ha:

- elismerjük, hogy hibát követtünk el (a veszély abban rejlik, ha elkövetjük a hibát, de nem vesszük észre, vagy nem látjuk be);
- elhatározzuk, hogy nem követjük el újra ugyanazt a hibát (hibáinkból egyébként rengeteget tanulhatunk);
- eltökéljük, hogy segítünk másoknak is elkerülni ugyanazt a hibát (ez különösen a kevésbé tapasztalt tanítóknak válhat a javukra).

Nem tagadom, a könyv anyagának alapjául nagyrészt mások írásai és tapasztalatai szolgáltak. Mivel azonban könyvem hosszú évek alatt, fokozatosan „öltötte fel jelenlegi alakját”, nem tudok konkrét forrásokat megjelölni. Különösen nagy hasznát vettem Jennifer Haaijer tanításainak és írásainak. Jennifernek, a Gyermek-Evangélizációs Közösség (CEF) egyik kimagasló oktatójának köszönhetek számos ötletet és idézetet. Emellett saját tanítói tapasztalataimból is közreadok jó néhányat, hiszen az alatt a 47 év alatt, amikor felnőtteket, serdülőket és gyermekeket tanítottam állami iskolákban, majd a Gyermek-Evangélizációs Közösség (CEF) kötelékében belül, magam is rengeteget tanultam.

Szeretnél jobb tanító lenni?

A könyv utolsó fejezetében a tanítás egyik rendkívül fontos alapelvről, az önértékelésről és az önvizsgálatról olvashatunk. Saját tanításunkat mindig úgy kell figyelniük, hogy meglássuk, nem kell-e valamit helyesbíteniük, változtatniük. Hiszem, hogy ez a könyv ehhez is tud segítséget nyújtani.

A könyvet nem csupán olvasásra szántam. Érdemes alaposabban is tanulmányozni. Ha javasolhatom, mielőtt az Olvasó rátérne a következő fejezetre, „eméssze meg” azt, amit olvasott.

Miközben az egyes fejezeteken átrágjuk magunkat, folyamatosan vegyük nagyító alá saját tanításunkat különös tekintettel az éppen olvasott fejezetre, és vessük alá magunkat „könyörtelen” önvizsgálatnak! Szilárd meggyőződés, hogy az olvasottak akkor válhatnak igazán hasznunkra, ha minden fejezet végén megállunk, és alaposan, imádkozó szívvel átgondoljuk újra a fejezet tartalmát. Ebben segítenek a kérdések. Válaszoljunk meg őket, és próbáljunk meg másokkal is beszélgetni egy-egy témáról!

A fejezetek végén található, önértékelő kérdések megválaszolásával kiértékelhetjük magunkat és szolgálatunkat az adott fejezetben leírt tanítási elvek alapján. A megfelelő választ X-szel jelöljük mind a négy vízszintes sorban! Bízom abban, hogy mindenki bátorítónak találja majd ezeket a rövid kérdőíveket.

A kérdések nem elbizonytalanítani akarnak, hanem arra szeretnének ösztönözni mindenkit, hogy az olvasottakat alkalmazzuk, és egyre jobban taníthassunk.

Rendkívül fontos tehát, hogy ne csupán elméleti ismereteink gyarapodjanak, hanem a könyvben ismertetett témákat a gyakorlatban is alkalmazzuk, és így fejlődjünk.

„... amit tölem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek” (2Tim 2,2).

Örülök, hogy könyvem előszavát Dr. Warren Wiersbe írta. Hosszú idő óta személyes jó barátom, és négy európai CEF-konferencián szolgált már Isten Igéjével. Sokszor hallgattam tanítását; egész szolgálata jól példázza az általam felvázolt alapelveket.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Mit válaszolnál, ha egy új tanító megkérdezné, hogyan lehet belőle jobb tanító?*
- *„Tanítónak születni kell.” Mi a véleményed erről a megállapításról?*

A) „Gondolkodom a tanításról.”

A tanítás hat legfőbb alapelve

1. fejezet16
Az odaszánás alapelve arról szól, hogy KI tanítson.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, szánja oda magát Istennek.
2. fejezet22
A motiváció alapelve arról szól, hogy MIÉRT tanítunk.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, ne veszítse szem elől a célt.
3. fejezet34
A meghatározás alapelve arról szól, hogy MI a tanítás.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, értse meg világosan a tanítás jelentését és tartalmát.
4. fejezet42
A megvilágosítás alapelve arról szól, hogy HOGYAN lehet tanításunk hatékony.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, hagyatkozzon a Szentlélek megvilágosító munkájára.
5. fejezet52
A jó fundamentum alapelve arról szól, hogy HOL találjuk az üzenetet, amelyet tanítunk.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, Isten Igéjét, a Bibliát tekintse az alapnak.
6. fejezet60
Az imádság alapelve arról szól, hogy mi a jó tanító ELSŐRENDŰ felelőssége.
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, tanítását kezdje, folytassa és fejezze be imádsággal.

1. fejezet

„Kié az elsőbbség?”

Az odaszánás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, SZÁNJA ODA MAGÁT ISTENNEK.

Isten azt a tanítót áldja meg és használja fel, aki átadta neki az életét, és a tanítói szolgálatban valóban Őt (és a gyermekeket) akarja szolgálni.

Istent jobban érdekli a tanító, mint az, amit tanít; jobban érdekli az ember, mint a mondanivalója és a módszerei; jobban érdekli a személyisége, mint a tanítása. Isten megáld és felhasznál mindent, amit odaszántak neki. Pál arra inti Timóteust, ügyeljen arra, hogyan tanít, közben arra is emlékezteti, hogy mielőtt még tanítana, viseljen gondot **magáról**.

„Legyen gondod önmagadra és a tanításra, maradj meg ezek mellett, mert ha így cselekszel, megmented magadat is, hallgatódait is” (1Tim 4,16).

Az Isten és a gyermekek iránti odaszánás

A Biblia gyakran használja a *szent, odaszentelt, megszentelt* szavakat. Ezek elsődleges értelme: „Istennek szentelt, Isten céljaira elkülönített”. Ezt jelenti az *odaszánás* szó is. Egyes esetekben a hangsúly Isten munkájára esik (2Móz 20,11; 1Móz 2,3), máskor pedig az ember válaszára, hogy „megszentelje magát” (Jer 17,22; 2Móz 13,2). Mindkettő lényeges eleme a tanító odaszánásának. Isten kiválaszt bennünket a tanításra, mi pedig odaszenteljük, odaszánjuk magunkat arra, hogy az Úr akaratát cselekedjük.

Az *odaszánás* szó jelentése: „elkülönítés különleges célra”. Az odaszánt életű tanítók olyan férfiak és nők, akiket **Isten különleges** célra választott ki. Ők tehát különleges feladatra szentelt emberek. Miután ezt felismerik, **odaszánják, odaszentelik magukat** Isten szolgálatára. Az odaszánás alapja Isten iránti hálájuk a velük közölt végtelen kegyelemért, amely Jézus Krisztusban jelent meg.

Mózes 5. könyvének tanítása

Mózes 5. könyve fontos helyet foglal el az Ószövetségben. Izráel pusztai vándorlása vége felé közeledik, a nép az ígéret földjének elfoglalására készül. A bevonulás előtt Isten még egyszer szól hozzájuk; megadja végső utasításait arra nézve, hogy mit kell, illetve mit nem szabad tenniük az ígéret földjén. Ezeket a végső utasításokat tartalmazza Mózes 5. könyve.

Ebben a könyvben több tanítást találunk a gyermekekről. Isten tudja, és ezért figyelmezteti is a népet, hogy jövője az új országban a gyermekektől függ, vagyis attól, hogy hogyan tanítják gyermekeiket. Ezért **oda kell szánniuk magukat arra**, hogy Istent és a gyermekeket szolgálják.

Ebben a könyvben az Úr különösen nagy hangsúlyt fektet a gyermekek tanítására, mert fontosnak és szükségesnek tartja azt:

„ismertesd meg azokat fiaiddal” (5Móz 4,9);

„ismételgesd azokat fiaid előtt” (5Móz 6,7);

„tanítsátok meg ezeket a fiaitoknak is” (5Móz 11,19).

Mielőtt azonban az Úr megparancsolta Izráel fiainak, hogy tanítsák gyermekeiket, minden alkalommal elmondta Mózes által: a tanító elsődleges feladata a kapcsolat ápolása Istennel. Vagyis: Isten Igéjét csak odaszánt életű ember taníthatja a gyermekeknek. Minden tanítónak meg kell értenie, hogy a tanítás és a felkészülés első feltétele az odaszánás.

A tanítót Isten választja ki a szolgálatra, de a tanítónak is oda kell magát szánnia Istennek, hogy tanítása hatékony tanítás lehessen.

- **Ha valaki Isten Igéjét tanítja, ismernie, tanulmányoznia és értenie kell Isten Igéjét!**

„Őrizkedj azért, és vigyázz nagyon magadra, hogy meg ne feledkezz azokról, amiket saját szemeddel láttál; ne vesszenek el emlékezetedből egész életedben! Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is” (5Móz 4,9).

Az odaszánt életű tanító tanulmányozza Isten cselekedeteit, és az Úr tettein gondolkodik az Ige, valamint a teremtett világ jelenségeinek fényében. Így tud jól felkészülni arra, hogy az Úr nagy tetteit és az azokból levonható nagy igazságokat tanítsa a gyermekeknek. Fontos, hogy **gondolatait átjárja Isten Igéje.**

- **Ha valaki Isten Igéjét tanítja, szeretnie kell Istenét, az Urat.**

„Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked... Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelysz!” (5Móz 6,5–7).

Az odaszánt életű ember szereti Urát. Hallja az Úr Jézus kérdését: „Szeretsz engem?”, és a kérdésre így válaszol: „Igen, Uram; te tudod, hogy szeretlek téged.” Szíve ujjong, amikor az Úr kiadja a parancsot: „Legeltesd az én bárányaimat!” (Jn 21,15).

Az odaszánt életű tanító ismeri és szereti a Megváltót, ismeri és szereti a gyermekeket, de ismeri és szereti az üzenetet is, amelyet át kell adnia. Fontos, hogy **szíve Isten Fiaért égjen.**

- **Ha valaki Isten Igéjét tanítja, el kell szakadnia mindentől, ami nem kedves Isten előtt.**

„Vigyázzatok, hogy szívetek el ne csábítson benneteket, el ne hajoljatok, ne szolgáljatok más isteneket, és ne boruljatok le azok előtt, mert akkor fellángol az Úr haragja ellenetek, bezárja az eget, nem lesz eső, és a föld nem hozza meg termését, ti pedig hamar kivessztek arról a jó földről, amelyet az Úr ad nektek. Vegyétek azért szívetekre és lelketekre ezeket az igéket, kössétek jelül a kezetekre, és legye-

nek fejdíszként a homlokotokon. Tanítsátok meg ezeket a fiaitoknak is, beszélj róluk, ha otthon vagy, és ha úton jársz, ha lefekszel, és ha felkelsz” (5Móz 11,16–19).

Az odaszánt életű tanító törekszik elvetni mindent, amiről tudja, hogy rossz és bűnös. Nem hajol meg más istenek előtt. Egyetlen célja, hogy a menny Istenét szeresse, csak neki szolgáljon és engedelmeskedjen.

Az a tanító, aki hátat fordít a bálványoknak, jó példát mutat a gyermekeknek, és arra biztatja őket, hogy ugyanezt tegyék. Fontos, hogy **akarátát alárendelje** Isten parancsolatainak.

Isten megáldja az odaszánt életű tanítót

Isten akkor is megáldja az odaszánt életű tanítók szolgálatát, ha talán még sok tanítási alapelvet nem értenek és nem gyakorolnak.

Sok évvel ezelőtt Isten Észak-Írországban megszólított egy fiatal embert. Szívére helyezte a gyermekek evangélizálását. Nem volt magas iskolai végzettsége, és egy viszonylag súlyos fogyatékossgal küszködött; nem tudott szépen, folyékonyan beszélni. Megfelelő képzettséggel és tapasztalattal sem rendelkezett. Azt viszont biztosan tudta, hogy Isten hívja erre a munkára, ezért életét teljesen odaszánta Urának. Isten sok éven át hatalmasan felhasználta ezt az embert a gyermekek között. Sok gyermek bízta életét az Úrra az ő szolgálata nyomán.

Isten ma is ilyen engedelmes, odaszánt életű edényeket keres, mert általuk szeretne munkálkodni. Akarsz-e Isten edénye lenni?

Bizonyára mindannyian úgy gondoljuk, messze vagyunk még attól, amiről ez a fejezet szól. Imádkozzunk! Kérjük Isten, hogy újítsa meg látásunkat, gondolatainkat az odaszánással kapcsolatban, és adjon mély vágyat a szívünkbe, hogy olyan tanítókká válhassunk, amilyeneknek Ő szeretne látni.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Van-e valami az életedben, ami akadályozza, hogy Isten áldása rajtad és tanításodon keresztül a gyermekek szívébe áradjon?
„Tégy engem ma az áldás csatornájává!”
- Hogyan magyaráznád az 1Korinthus 1,26–31-et és az 1Korinthus 2,1–5-öt annak tükrében, amit ebben a fejezetben olvastál?
- Olvasd el az Apostolok cselekedetei 5,20–21., 25., 28–33. és 40–42. verseit! Egyetértesz-e azzal, hogy az apostolok tanításának „sikere” inkább odaszánásuktól, mint képzettségüktől, tapasztalattól vagy képességeiktől függött?
- Vissza tudsz-e emlékezni valakire, aki Isten Igéjét tanította neked, és akinek egész élete, szolgálata az odaszánt élet példája volt? Milyen nyomott hagyott tanítása az életedben?
- Milyen legyen az Ige tanítója? Az általános gyakorlat és a személyes tapasztalat alapján mit említenél még?

Önértékelés

Az odaszánás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta odaszánásomat a szolgálatban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok az odaszánásra.	Nagyobb hangsúlyt kell kapnia az életemben.	Ismét odaszánom magamat.

2. fejezet

„Minek izgassam magam?”

A motiváció alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, NE VESZÍTSE SZEM ELŐL A CÉLT.

Az a tanító, aki tisztában van azzal, hogy mi okból, ill. mi célból tanít, több eredményt tud elérni.

A tanítás első alapelve arra a kérdésre kereste a választ, hogy ki taníthat. A második alapelv azt vizsgálja, hogy miért – vagyis mi okból és mi célból – tanítunk.

Az emberek azt végzik a legnagyobb odaadással, aminek látják a célját és az értelmét. Amikor Isten Igéjét tanítjuk, nem azok az indítékok vezetnek, amelyek annyira jellemzőek a mai világra: a pénz, a hatalom és a siker utáni vágy.

Melyek a mi indítékaink? A Biblia sok motivációt említ, és ezek mind bátorítják a tanítók szolgálatát. Ezek közül mind valós és jó, de talán vannak fontosabbak és kevésbé fontosak. Tekintsük át őket fontossági sorrendben!

Isten áldása

A tanítót elsődlegesen az motiválja, hogy Isten különleges áldásokat ígér a tanítóknak.

„Az okosok fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, és akik sokakat az igazságra vezettek, miként a csillagok, mindörökké” (Dán 12,3).

„És aki befogad egy ilyen kisgyermeket az én nevemben, az engem fogad be” (Mt 18,5).

Isten nemcsak a tanítóknak ígér jutalmat, hanem mindenkinek, aki hűségesen szolgál abban a megbízatásban, amelyre Isten hívta el. A Bibliában említett jutalom mindenképpen biblikus motiváció.

Az Úr Jézus, *„a gyalázattal nem törődve, vállalta a keresztet, és az Isten trónjának a jobbára ült”* (Zsid 12,2).

A tanító hamarosan felfedezi, hogy a fent említett áldásokon és jutalmakon kívül, amelyeket Isten ígér azoknak, akik hűségesek az Ő elhívásához, másfajta áldások is várnak rá. Minél jobban felkészül, és minél lelkiismeretesebben tanítja Isten Igéjét, annál jobban megérti maga is az Igét, és egyre több áldást nyer belőle. A tapasztalat azt mutatja, hogy legjobban akkor értjük meg a Bibliát, ha tanítjuk a gyermekeknek, és közben engedjük, hogy szívünkben is munkálkodjon.

A jövő

Azért tanítunk, mert az egyház és az ország jövője szempontjából létfontosságú, hogy a mai nemzedék jó tanítást kapjon.

Isten világosan elmondta Izráel fiainak: jövőjük az új országban attól függ, hogyan tanítják gyermekeiket.

„Hallgasd meg, Izráel, tartsd meg és teljesítsd ezeket, hogy jó dolgod legyen, és hogy igen megsokasodjál a ... földön ... Ismételd azokat fiaid előtt...” (5Móz 6,3.7).

„Tanítsátok meg ezeket a fiaitoknak is ... hogy hosszú ideig éljetez, és éljenek fiaitok is azon a földön...” (5Móz 11,19.21).

„Megparancsolta őseinknek, hogy adják azokat tovább utódaiknak ... hogy Istenbe vessék bizalmukat... Ne legyenek olyanok, mint őseik, a dacos és lázadó nemzedék, az állhatatlan szívű nemzedék, amelynek lelke nem maradt hű Istenhez” (Zsolt 78,5.7.8)

A gyermekek szüksége

Azért tanítunk, mert Isten megláttatta velünk a gyermekek lelki nyomorúságát, amelyre egyedül Isten Igéje kínál megoldást. A Szent-

A) „Gondolkodom a tanításról.”

írásban azt olvassuk, hogy amikor az Úr Jézus látta a sokaság nyomorúságát, *„megszánta őket, mert elgyötörtek és elesettek voltak, mint a pásztor nélkül való juhok”* (Mt 9,36).

Adja Isten nekünk, tanítóknak ugyanezt a lelkiületet, amikor a gyermekek nyomorúságát látjuk!

„Ugyanígy a ti mennyei Atyátok sem akarja, hogy elveszzen egy is e kicsinyek közül” (Mt 18,14).

Isten a mi tanításunkat használja arra, hogy megszólítsa a gyermekeket, és kielégítse lelki szükségleteiket.

„De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan is higgyenek abban, akit nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül?” (Róm 10,14).

„Eszembe jutott ... a benned élő képmutatás nélküli hit, amely először nagyanyádban, Lóiszbán és anyádban, Eunikében lakott ... maradj meg abban, amit tanultál ... mivel gyermekségedtől ismered a szent írásokat, amelyek bölcsse tehetnek téged az üdvösségre a Krisztus Jézusba vetett hit által” (2Tim 1,5 és 3,14–15).

A tanítói szolgálat azért is fontos, mert a Szentlélek a tanítás által világosítja meg a gyermek értelmét. A gyermeknek először meg kell ismernie és meg kell értenie a Biblia igazságait, hogy azután a Szentlélek által képes legyen befogadni Jézus Krisztust, és növekedhessen Krisztusban. Ezt az ismeretet a tanítás során kaphatja meg. A Biblia világosan beszél arról, hogy a megtérés és a lelki növekedés szoros kapcsolatban áll az Igével, mert Isten Lelke az Igén keresztül munkálkodik (1Pt 1,23; 2Tim 3,15; Róm 10,14), nem pedig „légüres térben”. Logikus tehát, hogy csak akkor tud valaki az Ige szerint élni, ha először megismeri az Igét, majd megérti, hogyan alkalmazható az az ő személyes életére. A Róma 6,17 egészen világossá teszi ezt:

„De hála az Istennek, hogy csak voltatok a bűn szolgái, de szívetek szerint engedelmeskedtetek annak a tanításnak, amelynek követésére adattatok!”

A rómaiak először tanítást kaptak. Majd a tanítás által felbuzdult a szívük, végül akarattal engedelmeskedni kezdtek mindannak, amire tanították őket, és amit a szívükben éreztek.

Az evangélium hirdetésének központi, elsődleges módszere az Újszövetségben a prédikálás és a tanítás (1Kor 1,21–23). Isten az **igehirdetés** bolondságával juttatja el az emberekhez az üdvösségről szóló üzenetet. Ezt magyarázzák az apostoli levelek, ehhez találunk jó példákat Jézus Krisztus életében az evangéliumokban, illetve az apostolok életében az Apostolok cselekedeteiben.

A gyermekek tudatlansága

Azért tanítunk, mert sok gyermek egyáltalán nem ismeri a Biblia igazságait. Bibliaismeret szempontjából ma a gyermekek döntő többsége analfabéta. Nyugat-Európában az előző nemzedékek rendelkeztek még valamilyen bibliaismerettel, ami vagy a templomba járásnak vagy a vasárnapi iskolai oktatásnak vagy olyan, idősebb családtagok befolyásának volt köszönhető, akik valamilyen formában kapcsolatban álltak Isten Igéjével. Kelet-Európában rosszabbnak bizonyult a helyzet. Ott több nemzedék nőtt fel úgy, hogy soha nem tanították nekik a Bibliát. Mára viszont szinte egész Európára jellemző, hogy a gyermekek vagy semmit nem tudnak a Bibliáról, vagy csak igen csekély ismerettel rendelkeznek. Még ha kapcsolatba is kerülnek a Bibliával (például az iskolai hittanoktatás során), gyakran csak a Szentírás történelmi tényeit tanítják meg nekik, de azokról az igazságokról, amelyeket ismerniük kellene, nem esik szó.

A tanítók munkáját nemcsak a tudatlanság vagy a lelki vákuum nehezíti. Számolnunk kell azokkal a népszerű, nagyon hatásos tanításokkal, befolyásokkal, amelyek a bibliai igazságok **ellen hangolják** a gyermekeket. Nézetem szerint a Sátán áll ezek mögött, aki ösztűz alá vette gyermekeinket, mert el akarja pusztítani őket.

- Sok gyülekezetben és vasárnapi iskolában egyszerűen kétségbe vonják a Biblia igazságait, a Biblia tévedhetetlenségét.

A) „Gondolkodom a tanításról.”

- Sok iskolában az evolúció elméletét tanítják a teremtéstörténet helyett, holott a Biblia világosan kimondja: az embert Isten teremtette, ezért felelősséggel tartozik Istennek, és egyszer el kell számolnia az életével. Sok hittantanár maga is humanista vagy/ és agnosztikus elveket vall, és ezért igyekeznek a Bibliát ódivatúnak és elrugaszkodottnak beállítani.
- A gyermekek körében közkedvelt, divatos írott anyagok, ill. tévéprogramok nagy része is keresztyénellenes, és kigúnyolja a lelki dolgokat. A keresztyéneket úgy mutatják be, mint döntésképtelen embereket, anyámasszony katonáit, régimódi, fura figurákat.
- A materializmus követői minden eszközt bevetnek, hogy elnémitssanak minden olyan beszédet, tanítást, amely a lelki és örökkevaló dolgokra teszi a hangsúlyt.

Tudomásul kell vennünk a mai helyzetet és azt a tényt, hogy a gyermekek általában alig tudnak valamit Istenről, a bűnről, Jézus Krisztusról és az üdvösség útjáról.

Hóseás helyesen látta a korabeli helyzetet:

„Elpusztul népem, mert nem ismeri Istent” (Hós 4,6).

Pál pedig így ír:

„Hogyan is higgyenek abban, aki felől nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül?” (Róm 10,14 – Károli).

Mintha a mai korról írták volna!

Isten parancsai az Ószövetségben

Azért tanítunk, mert Isten a tanítást világosan parancsba adja az Ószövetségben.

„Ismertesd meg azokat fiaiddal és unokáiddal is” (5Móz 4,9b).

„Sőt tanítsák meg erre fiaikat is” (5Móz 4,10b).

„Ismételgesd azokat fiaid előtt” (5Móz 6,7a).

„Tanítsátok meg ezeket a fiaitoknak” (5Móz 11,19).

„Gyűjtsd össze a népet, a férfiakat, a nőket és a gyermekeket, meg a lakóhelyeiden élő jövevényeket, hogy hallják meg, és tanulják meg, és féljék Isteneteket, az Urat, megtartván és teljesítvén ennek a törvénynek minden igéjét. Fiaik is, akik még nem ismerik, hallgassák meg, és tanulják meg, hogy féljék Istenüket, az Urat mindenkor” (5Móz 31,12–13).

„...megparancsolta őseinknek, hogy adják azokat tovább utódaiknak” (Zsolt 78,5).

Azért tanítunk tehát, mert parancsot kaptunk rá. A tanítás mindig is kiemelkedő szerepet játszott Isten megváltó tervében, és soha nem volt nagyobb szükség rá, mint ma.

Parancsok és példák az Újszövetségben

Azért tanítunk, mert az Újszövetség is parancsolja a tanítást, és bátorít is rá.

Urunk példája biztat a tanításra

Természetesen az Úr a legnagyobb Tanító, aki életével és szolgálásával tökéletes, követendő példát adott elénk.

- Így tesz bizonyosságot magáról: „*Én mindig a zsinagógában és a templomban tanítottam*” (Jn 18,20).
- Nikodémus ezekkel a szavakkal fordult hozzá: „*Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul*” (Jn 3,2).
- Máté feljegyzi róla: „*bejárta egész Galileát, tanított a zsinagógáikban*” (Mt 4,23).
- Márk így ír: „*Szombaton azonnal a zsinagógába ment, és tanított. Álmélkodtak a tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint az írástudók*” (Mk 1,21–22).
- A Hegyi beszéd végén is ilyen feljegyzést találunk: „*a sokaság álmélkodott tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók*” (Mt 7,28–29).

Urunk parancsa biztat a tanításra

A Máté 28,19–20-ban az Úr Jézus ezt parancsolta tanítványainak:

A) „Gondolkodom a tanításról.”

„Menjetekek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”

Ez a parancs a tanítás kettős természetét hangsúlyozza.

- Az evangélizáló tanítás célja az, hogy üdvösségre, ill. tanítványságra vezesse el a gyermekeket, és bevigye őket Isten országába. Sokan próbálják kettéválasztani az evangélizálást és a tanítást, amit azzal indokolnak, hogy a még nem megtért gyermekeket evangélizálnunk, a megtért gyermekeket pedig tanítanunk kell. Erre azt válaszoljuk, hogy nincs evangélizálás tanítás nélkül, de tanítani sem lehet evangélizálás nélkül (ez különösen is vonatkozik a még nem megtért gyermekekre). Célunk tehát a tanítással ötvözött evangélizálás.

Láttuk, hogy a megtérést mindig Isten Lelke munkálja, és ehhez Isten Igéjét használja (Róm 10,14; 1Pt 1,23). Mielőtt bárki az Úrra bízná magát, és a saját életére vonatkoztatná az evangéliumot, meg kell a hallottakat értenie.

- Az építő tanítás célja az, hogy segítsen a megtért gyermekeknek egyre jobban megismerniük Istent, ill. lelkileg növekedniük.

Az apostolok példája biztat a tanításra

Az apostolok, akik az őskeresztyén egyház idejében a tanítást végezték, hamarosan ugyanolyan hírnévre tettek szert, mint Mesterük és Tanítójuk. Ez különösen is az Apostolok cselekedeteiről írott könyv 5. fejezetében látható.

A szadduceusok „bosszankodtak ugyanis azon, hogy tanítják a népet” (ApCsel 4,2).

„Miatán tehát behívták őket, megparancsolták, hogy egyáltalán ne beszéljenek és ne tanítsanak Jézus nevében” (ApCsel 4,18).

„Menjetekek, álljatok fel a templomban, és hirdessétek a népnek ennek az életnek minden beszédét. Ők engedelmeskedtek, korán reggel bementek a templomba, és tanítottak” (ApCsel 5,20–21).

„De valaki odament, és jelentette nekik: „Íme, azok a férfiak, akiket börtönbe vetettetek, ott állnak a templomban, és tanítják a népet” (ApCsel 5,25).

„A főpap pedig elkezdte kihallgatásukat: „Szigorúan megtiltottuk nektek, hogy tanítsatok annak nevében, és íme, betöltitek az egész Jeruzsálemet tanításokkal” (ApCsel 5,27–28).

„Nem hagytak fel a naponkénti tanítással, és hirdették a Krisztus Jézust a templomban és házanként” (ApCsel 5,42).

A fenti példákön kívül még számos igehely mutatja, hogy a tanítványok tehát engedelmeskedtek az Úr Jézus parancsának: tanítottak!

Pál apostol példája biztat a tanításra

Pál, a többi apostolhoz hasonlóan, elsősorban tanítóként szolgált.

„Erre ott maradt egy évig és hat hónapig, és tanította közöttük az Isten igéjét” (ApCsel 18,11).

„Ő pedig ott maradt két teljes esztendeig saját bérelt szállásán, és fogadta mindazokat, akik felkeresték. Hirdette az Isten országát, és tanított az Úr Jézus Krisztusról, teljes bátorsággal, minden akadályoztatás nélkül” (ApCsel 28,30–31).

„Mi őt hirdetjük, miközben minden embert teljes bölcsességgel intünk és tanítunk” (Kol 1,28).

„Ennek az evangéliumnak a szolgálatára rendeltetem én hírnökül, apostolul és tanítóul” (2Tim 1,11).

Pál apostol parancsa biztat a tanításra

Pál a leveleiben (különösen is a Timóteushoz és a Tituszhoz írt levelekben) kiemeli, hogy azokat is tanítani kell, akik megtértek, és azokat is, akik még nem tértek meg.

„Parancsold meg némelyeknek, hogy ne hirdessenek tévtanokat” (1Tim 1,3).

„Szükséges tehát, hogy a püspök legyen ... tanításra alkalmas” (1Tim 3,2).

„Rendeld el ezeket, és tanítsd” (1Tim 4,11).

„A vezetésben bevált presbiterek... akik az igehirdetésben és a tanításban fáradoznak” (1Tim 5,17).

A) „Gondolkodom a tanításról.”

„Ezeket tanítsd és hirdesd!” (1Tim 6,2).

„Amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek.” (2Tim 2,2).

„Az Úr szolgálja... legyen... tanításra alkalmas” (2Tim 2,24).

„(a püspök) ...a tudomány szerint való igaz beszédhez tartja magát, hogy inthessen az egészséges tudománnyal” (Tit 1,9).

„Te pedig azokat szóljad, amik az egészséges tudományhoz illenek” (Tit 2,1).

Az őskeresztyén egyház gyakorlata biztat a tanításra

Az őskeresztyén egyház szilárdan és határozottan a tanításra épült. Ez látható:

- az Apostolok cselekedeteiben: a 2. rész 41. és 42. verse szerint az első megtértek pünkösdkor csatlakoztak az egyházhoz, és „kitartóan részt vettek
 - ✓ az apostoli tanításban,
 - ✓ a közösségben,
 - ✓ a kenyér megtörésében
 - ✓ és az imádkozásban” (fontos a sorrend: az apostolok tudománya állt az első helyen);
- Pálnak és a többi apostolnak az őskeresztyén egyházhoz írt leveleiben, melyek elsősorban tanítói levelekként íródtak.

Az apostoli levelek azt mutatják, hogy a tanítás a keresztyén élet és szolgálat alapja

Az apostoli levelek szerkezetéből és tartalmából következik, hogy a tanítás és a tanításra adott válaszuk az alapja mindannak, amik vagyunk, és amit teszünk. Az igazság a fundamentum, a gyakorlat és a tapasztalat a felépítmény. Ez különösen nyilvánvaló Pál apostol leveleiben. A Rómaiakhoz írt levelében például az első tizenegy fejezetet az igazság tanításának szenteli, majd következik öt olyan fejezet, amelyek a hívő ember mindennapi életére történő gyakorlati alkalmazásokat tartalmazzák. Az Efezusi levélben az első három fejezet, hasonló

módon, elsősorban tanításokat ad elénk, a második három pedig a tanítások gyakorlati alkalmazását. A Kolossé levélben az első két fejezet főleg tanítás, a második kettő gyakorlat. Pál többi levelében is összefonódik a tanítás és a gyakorlati alkalmazás.

A 2Timóteus 3,16-ban az olvasható, hogy az igazságnak kell elől járnia, mert a gyakorlati tapasztalat arra épül:

„A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.”

A Szentlélek elhívása

Azért tanítunk, mert a Szentlélek hív el és indít bennünket a tanítói szolgálatra, és Ő tesz minket alkalmassá.

*„És ő 'adott' némelyeket... **tanítókul**, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére”* (Ef 4,11–12).

A szentek közé tartoznak a kicsi szentek – a gyermekek – is, akik hittel rábízták életüket Jézus Krisztusra mint Urukra és Megváltójukra (Ef 1,1; 6,1), és akiknek tanításra van szükségük. A tanítás adománya ma a Szentlélek egyik legnélkülözhetetlenebb adománya. Ha Isten tanítónak hívott el, adjunk hálát neki azért az örömért, hogy részt vehetünk az Úr munkájában, ugyanakkor bízunk benne, hogy képessé tesz a feladat elvégzésére. Én is hálás vagyok azért, hogy Isten sok évvel ezelőtt a tanítói szolgálatba hívott el. Ha a tanítás a Szentlélektől jövő adomány és képesség, és ha Isten munkájában ilyen lényeges szerepet kapott, akkor ma is létfontosságú.

Krisztus testében mindenki felelős azért, hogy tanítsa a másikat (pl. a szülőknek tanítaniuk kell gyermekeiket). Ezenfelül Isten sokakat megajándékozott a tanítás külön képességével is; közülük nem kevesen megkapták a gyermekek tanításának adományát. Ne feledjük azonban, hogy a lelki ajándékok nem teszik fölöslegessé sem a képzést, sem a felkészülést, és a hajlandóság is megkívántatik (késznek kell lennünk „felgerjeszteni” az ajándékot, vagyis élnünk vele – 2Tim 1,6), hiszen a felajánlott ajándékot el is lehet hanyagolni (1Tim 4,14). Gyakran elő-

fordul, hogy egy gyermekmunkás addig nem is ismeri fel saját tanítói adottságait, amíg ki nem próbálja a tanítást, illetve amíg a Szentlélek erejével nem kezdi el fejleszteni azt a talentumot, amellyel rendelkezik, és amely az első látásra talán csekélynek tűnik.

Amikor egy tanító enged a Szentlélek hívásának és vezetésének, áldásokat tapasztal, békességet él át, öröm és megelégedés tölti be a szívét. Mindezekon felül tudhatja, hogy mivel a Szentlélek vezette erre az útra, fel is fogja használni: szolgálata áldássá válhat a gyermekek életében, és üdvösségre vezetheti őket.

Isten dicsősége

Azért tanítunk, mert ezzel is Istent dicsőítjük.

- Istent dicsőíti, ha engedelmeskedünk parancsainak (Mt 5,16; Jn 15,8; 1Pt 4,11).
- Istent dicsőíti, ha gyermekek válaszolnak az Ige tanítására, és megváltozik az életük (ApCsel 4,21; 11,18; 21,20; Gal 1,24).

Mindenekelőtt tehát azért tanítunk, mert dicsőséget akarunk hozni Isten nevére.

„Akár esztek tehát, akár isztok, bármi mást cselekesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek!” (1Kor 10,31).

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Nyolc lehetséges indítékot említettem, amiért tanítjuk a gyermekeket. Ezeket megpróbáltam fontossági sorrendben ismertetni. A legfontosabbat hagytam a végére. Egyetértesz-e ezzel a sorrenddel, vagy változtatnál rajta? Miért?
- A fejezetben említett indítékok közül melyik adta a legnagyobb lökést ahhoz, hogy elkezdjél gyermekeket tanítani?
- Mely indíték(ok)ra tennéd a hangsúlyt, ha fiatalokat akarnál arra biztatni, hogy álljanak be a gyerekmunkába?
- Milyen más jelentős motiváló tényezőt tudnál említeni, amely lemaradt a listáról?

- *Jakab írja:*
 „Testvéreim, ne legyetek sokan tanítók, hiszen tudjátok, hogy súlyosabb ítéletben lesz részünk” (Jakab 3,1).
 Hogyan értette Jakab ezt a kijelentést?
 Hogyan fogadod te a figyelmeztetését?
- *Valaki ezt mondta: „Minden keresztyén egyben tanító is”. Igaz ez a megállapítás? Magyarázd meg, mire gondolhatott az illető!*

Önértékelés

A motiváció alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta motivációimat a szolgálatban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok: gondolják át ezt az alapelvet.	Nagyobb hangsúlyt kell kapnia a tanításomban.	Ismét átgondolom motivációimat.

3. fejezet

„Miről is beszélünk?”

A meghatározás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, ÉRTSE MEG VILÁGOSAN A TANÍTÁS JELENTÉSÉT ÉS TARTALMÁT.

Elengedhetetlenül fontos, hogy a tanító világosan lássa, valójában mi is a tanítás, és felismerje: az a feladata, hogy segítsen hallgatóinak a tanulásban.

Az első alapelv a KI, a második a MIÉRT, a harmadik a MI kérdésre válaszol.

Mi a *tanítás*?

Ismételten hangsúlyozzuk: minden szinten szükséges megérteni a tanítás jelentését, tanítson valaki akár (megtért és nem megtért) gyermekeket, akár tanítókat, akár vezetőképzős vagy bibliaiskolai hallgatókat, akár főállású gyermekmunkásokat.

Tanulmányozzuk először a Szentírás szóhasználatát!

„Tanítás” az Ószövetségben

Az Ószövetség tizenegy különböző héber szót használ a *tanítás*, ill. *oktatás* kifejezésére. A leggyakrabban használt szó a *lamath*. „Amit itt [az 5Mózes 31,10–13-ban] Mózes hangsúlyozni akar, azt a „*lamath*” igével fejezi ki: megtanulni félni Istent. A kifejezés a tanulás tárgyát képező ismeret szubjektív asszimilációját jelenti, azaz a mindennapi életbe való integrálását. A tanulást tehát két tényezővel mérték: a magatartás, illetve a cselekvés megváltozásával. Ebből is látszik, hogy Isten dolgainak a tanulása nem valami életidegen dolgot jelent, hanem sokkal in-

kább vezérfonalat ad az élethez!” (Horsai Ede: A Tórától Jézusig – Az őskeresztyén gyülekezet és a nevelés, 3. o.).¹

Érdekes megfigyelni, hogy a *lamath* igét a különböző nyelvű bibliafordítások hol a *tanít*, hol pedig a *tanul* igével adják vissza. A fordítást a szöveggörnyezet határozza meg. Azt látjuk tehát, hogy a két ige között szoros összefüggés áll fenn. Vagyis: ha valamit nem tanítanak, azt nem lehet megtanulni, illetve amit valaki nem tanult meg, azt nem tanították meg neki.

A héber nyelv ismerői szerint a *lamath* szó jelentése nem csupán tények vagy információ belesulykolása a tanulóba, hanem a hallgató ösztönzése arra, hogy képes legyen utánozni vagy a saját életében és cselekedeteiben alkalmazni a tanultakat. Ezt a szót tehát az „utánzásra ösztönzés, és a válasz meghozatalának gondolatával” együtt használják (1. pl. 5Móz 5,1; 6,1; Zsolt 32,8).

Az Ószövetség tíz további szót használ a tanításra, de ezek nem fordulnak elő olyan gyakran, mint a fent említett kifejezés.

„Tanítás” az Újszövetségben

Az Újszövetség leggyakoribb szava a tanításra a görög *didaskó*. A bibliafordításokban a következő alakokban szerepel: *tanít*, *tanító*, *tanítás*, *tantétel*, *mester*. Az ószövetségi *lamath* szóhoz hasonlóan nem csupán az információ átadását, hanem a tapasztalat és aktív részvétel útján történő tanulást hangsúlyozza. Általában a tanítás tevékenységére és a tanulóknak nyújtott segítségre utal (1. pl. Ef 4,21; Kol 1,28; 3,16; 2Tim 2,2).

Egyéb szavak a tanításra

A Biblia, mint már említettük, más szavakat is használ a tanítással kapcsolatban. Nézzünk néhány példát!

➤ A *sánán* héber szó egyik jelentése: *élesít*. Az 5Mózes 6,6–7

¹ Mivel az eredeti szöveg a héber igék angol fordítását elemzi, a bekezdés 5 mondatát kiemeltük, és egy magyar vonatkozású magyarázattal helyettesítettük. (Szerk. megj.)

Károli fordítása így hangzik: „az igék ... legyenek a te szívedben, gyakoroljad ezekben a te fiaidat”. Az új fordítású Biblia így adja vissza ugyanezt: „maradjanak szívedben azok az igék ... ismételd meg azokat fiaid előtt”. Vagyis: véd szívükbe és lelkükbe, hogy mélyen gyökeret verjen bennük; élesítsd a gyermekek elméjét, hogy amit tanítasz, mélyen behatoljon az értelmükbe.

- A *katekhein* újszövetségi szó jelentése: *visszhangozni, belekiabálni a fülébe*. Az a gondolat rejlik mögötte, hogy az ismétléssel is tanulunk. Ebből a szóból származik a katekizmus szavunk (l. pl.: Lk 1,4 és Róm 2,18).
- A *mathéteuo* jelentése: *tanítvánnyá tesz*. A görög Szentírás négyszer igei alakban és 269-szer főnévi alakban használja. Csak az evangéliumokban és az Apostolok cselekedeteiben található meg. Az oktatást emeli ki a hűség és odaszánás összefüggésében. Legismertebb előfordulását lásd a Máté 28,19-ben.
- A *hódégein* jelentése: *rávezet, irányít, vagy rávesz valakit egy gyakorlati tantételbeli igazság felfedezésére*. Általában a vezérel vagy vezet igével fordítják (l. pl.: Jn 16,13 és ApCsel 8,31).
- A Biblia *fenyítés* szava a görög *paideia* szóból származik. E tőről ered *pedagógia* szavunk. Eredeti jelentése: *folyamatos képzés, edzés, tréning, iránymutatás, utasítás, képzés*. Gyakran hangsúlyozza az oktatás javító vagy fegyelmező aspektusát (l. pl.: ApCsel 22,3 és 2Tim 2,25).

Szótanulmányok

Ha a meghatározás alapelveire gondolunk, érdekes megvizsgálni azoknak a magyar szavaknak a jelentését is, amelyeket a Biblia a tanítással kapcsolatban használ.

megismertet: alkalmat ad, hozzásegít, közbenjár, hogy valaki valakit vagy valamit megismerjen; valaminek az ismeretébe bevezet, valamiről megadja a szükséges tájékoztatást, ismereteket.

megmutat: látni enged, valakinek a szeme elé tár, hogy megnézzze, meg szemlélje, megvizsgálja, megismerje; meggyőző erővel szemléltet.

nevel: fejlődését elősegítve gondoz, irányít <gyermeket>, ily módon bizonyos tulajdonságokat kialakít.

oktat: tanít valamire; valakinek intő, figyelmeztető, tanító szókat mond, erkölcsi tanítást ad.

parancsol: <felettes, előljáró> rendelkezést ad, kényszerítően előidéz, megkövetel.

tanít: ismeretet, tudást közöl, készséget alakít ki <valakiben>.

utasít: paranccsal, rendelettel felszólít, utal, irányít.

vezérel: irányt mutatva a helyes út megtalálásához, ill. célhoz érni segít valakit; oltalmazva, védve, irányítva célhoz érni segít valakit.

vezet: úgy irányít valakit, hogy vele együtt, mellette vagy előtte menve az utat mutatja.

A tanítással kapcsolatban már megismertük Dr. Gregory ötödik törvényét: „A tanítás az a folyamat, melynek során a tanító felcsigázza és megdolgoztatja a tanuló értelmét azért, hogy a tanuló befogadhasssa a kívánt gondolatokat, vagy elsajátíthassa a kívánt művészeti ágat.” A tanuló értelmét tehát cselekvésre kell ösztönözni, hogy a tanuló felfedezővé váljon.

Dr. Howard Hendricks ugyanezt a gondolatot így fogalmazza meg: „A tanító ösztönözze, ingerelje fel a tanulót, hogy a tanuló elkezdjen kutakodni. A tanító motiválja a tanulót, hogy a tanuló mindenfélét felfedezzen. A tanító legyen olyan, mint egy edző, a tanuló pedig egy játékos.”

Más szóval, nem az a legfontosabb, amit én tanítok, hanem amit segítségemmel a tanuló megtanul; nem az a lényeg, hogy én mit teszek, hanem az, amit segítségemmel a tanuló tesz.

A tanítás meghatározása

A tanítás rövid és egyszerű meghatározása: segíteni a másiknak megtanulni valamit.

Rendkívül lényeges megértenünk nekünk, akik tanítók vagyunk, azt, hogy mit is jelent a tanítás. Nagyobb biztonsággal érzük el célunkat, ha mindezeket átgondoljuk.

- Az még nem tanítás, ha valaki valamit elmond. Nem mindenki tanul, aki hall valamit.
- Az még nem tanítás, ha valaki ráveszi a gyermekeket arra, hogy hallgassák meg, amit mond. Attól, hogy meghallgatják tanítójukat, még nem biztos, hogy tanulnak is.
- Az még nem tanítás, ha a gyermekekkel többször elismételte-tünk valamit. Az ismétlés segíthet ugyan, de nem feltétlenül eredményez tanulást.

Az már tanítás, amikor segítünk a gyermekeknek abban, hogy megértsenek, megtanuljanak és elsajátítsanak valamit, amit addig még nem tudtak és nem értettek. **A tanítás mindenkori célja az, hogy megváltoztassa a tanulók gondolkodását, érzéseit és cselekedeteit.**

A jó tanító megértette, hogy tanításával a gyermek egész személyiségére – értelmére, szívére (vagyis érzelmeire), illetve akaratára – szeretne hatni. Erről ír Pál apostol is a római hívőknek:

„De hála az Istennek, hogy csak voltatok a bűn szolgái, de **szívetek szerint engedelmeskedtetek annak a tanításnak, amelynek követésére adattatok!**” (Róm 6,17).

Az evangélium az egész embert célozta meg, és az emberek is három „szinten” válaszoltak a hallott üzenetre:

- Értelmük, gondolkodásuk megvilágosodott, mert hallották és megértették a *tanítást*. A tanítónak tehát világosan és érthetően kell átadnia, tanítania Isten Igéjét, és bíznia kell abban, hogy Isten megvilágosítja a hallgatóság értelmét.
- Az, amit hallottak, különböző érzéseket gerjesztett bennük,

vagyis a *szívükre* is hatott. A tanító vágya és célja tehát az, hogy a Szentlélek Isten szóljon a hallgatók szívéhez is, és a hallgatók ezért akarjanak elfordulni a bűntől és odafordulni a Megváltóhoz.

- Megszületett bennük az elhatározás, hogy alárendelik akaratukat Krisztusnak. Fontos, amit Pál hangsúlyoz: annak *engedelmeskedtek*, amit hallottak.

Ezek fényében imádkoznunk kell azért, hogy a gyermekek határozott választ adjanak tanításunkra: tudatosan kezdjék el ápolni kapcsolatukat Istennel.

A tanítónak tehát hármas célkitűzése van.

- Szeretné, ha a gyermekek növekednének az ismeretben: egyre jobban megismernék Istent és a Biblia tanításait.
- Szeretné, ha a gyermekek szívét is formálná Isten Igéje, és változna gondolkodásmódjuk, érzelmi viszonyulásuk a dolgokhoz, hiszen az ismeret önmagában még nem változtatja meg senkinek az életét.
- Szeretné, ha a gyermekek a tanult ismeretek és az átélt érzelmek alapján választ adnának Istennek; akaratukat hálából alárendelnék Isten Igéjének. Tanításunk végső célja tehát az, hogy kapcsolat jöjjön létre Isten és a gyermek között, és ez a kapcsolat átalakítsa a gyermeket.

A tanulás hasznos vagy jelentős változást hoz az ember ismereteibe, érzelmeibe vagy cselekedeteibe. Helyesen mondra egyszer valaki a következőt: a tanulás azt jelenti, hogy valaki teljesít valamit, elér valahová, vagy elsajátít valamit, ami nem volt jelen az életében, mielőtt a tanulást megkezdte volna. **A tanulás tehát mindig fejlődéssel jár együtt.**

A fentiek alapján a tanítás legegyszerűbb meghatározása ez: a tanítás segít a másiknak megtanulni valamit. Ha az általunk tanított gyermekek és/vagy felnőttek nem tanulnak meg semmit, akkor valójában nem tanítottunk. Ha úszni tanítok valakit, addig, amíg az illető nem tud úszni, nem mondhatom, hogy megtanítottam. Hozzá

kell azonban tennünk, hogy ez a gondolatmenet egy az egyben nem áll a lelki szolgálatra. Hiszen nem egyszer átéljük, hogy biblikusan és mélységeiben tanítjuk az üdvösség elfogadásával kapcsolatos igazságokat, mégsem tér meg senki a csoportunkból..

Mi ezért úgy tekintjük a tanítást, mint egy hatékony segédeszközt, amely abban segíti a tanulót, hogy **végiggondoljon** és megtanuljon, vagyis a gondolatvilágába beépítsen egy új lelki igazságot, fogalmat. Ezzel párhuzamosan pedig szüntelenül azért imádkozunk, hogy a Szentlélek Isten munkálkodjon a tanulóban, és hasson az értelmére, a szívére és az akaratára.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Vizsgáld meg saját tanításodat! Amikor „tanítasz”, valóban tanítasz, vagy csak beszélsz, és információkat próbálsz meg tanulóidba belesulykolni?*
- *Mi a legjobb módja annak, hogy megtaláld a fenti kérdésre a választ?*
- *Mi bizonyítja, hogy az még nem tanulás, ha valakinek jó emlékezőtehetsége van, és gyorsan memorizál?*
- *Levonható-e ebből az a következtetés, hogy egy tanulónak fölösleges bármit is kívülről megtanulnia? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem? Mi az, amit jó, ha kívülről is megtanul egy tanuló? Miért?*
- *Egyetértesz-e azzal, hogy nehéz a gyakorlatban is megvalósítani azt az alapelvet, miszerint a tanítás nem egyenlő a zengzetes előadással, sem a sulykolással?*
- *Milyen tanácsot adnál egy olyan tanítónak, aki nemrég kezdte a szolgálatot, ha szeretnéd ezt megértetni vele? Hogyan adhatsz neki gyakorlati segítséget is?*
- *Gondolj vissza saját tanítóidra, illetve arra, hogy milyen nyomot hagytak keresztyén életedben? Vajon azok, akik a legtöbbet tanították neked, megvalósították-e a szóban forgó alapelvet a gyakorlatban?*

- *Eszedbe jutnak-e olyan „tanítók” is, akik nem tudták ezt alkalmazni tanításuk során? Sokat és szépen beszéltek, de nem tudtál sokat tanulni tőlük, mert valójában nem tanítottak semmit.*

Önértékelés

A meghatározás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Áldást jelentett, amikor elgondolkodtam azon, mit is jelent tanítani.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok arra, hogy gondolkodjanak el ezen.	Többet fogok gondolkodni ezen.	Mostantól szeretnék komolyan gondolkodni ezen.

4. fejezet

„Legyen világosság!”

A megvilágosítás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, HAGYATKOZZON A SZENTLÉLEK MEGVILÁGOSÍTÓ MUNKÁJÁRA.

A keresztyén tanító nem egyedül, a maga erejéből tanít. A Szentlélek munkálkodik az életében, és az Ő erejével tanít. A Szentlélek nyitja meg a gyermekek értelmét, hogy megértsék és befogadják a hallottakat.

Az első három alapelv a KI, MIÉRT és MI kérdésekre válaszolt. Ez a negyedik alapelv a HOGYAN kérdéssel foglalkozik.

Bizonyos szempontból egy általános iskolai tanító és egy vasárnapi iskolai tanító életére nézve ugyanazok a tanítási alapelvek érvényesek. Két lényeges különbségre azonban fel kell figyelniünk. Először: az általános iskolai tanító célja többnyire csak az, hogy ismeretet adjon át, a vasárnapi iskolai tanító azonban egy élő személlyel akarja megismertetni a gyermekeket, mert alapvető változásokat szeretne látni az életükben. Másodszor: az általános iskolai tanító csak természetes eszközökkel dolgozik, a vasárnapi iskolai tanító azonban számíthat egy természetfölötti, isteni közreműködésre is. Ez utóbbin gondolkozzunk most el!

Minden hatékony tanítás forrása a Szentlélek. Isten Igéjét nem lehet tőle függetlenül lelkiképpen értelmezni és megérteni, mivel a Szentlélek nem csupán a Szentírás szerzője, hanem Ő az Ige magyarázója is. Egyedül Ő érteti meg mind a még meg nem tért, mind pedig a már megtért gyermekkel a hallottakat. Ezt az alapelvet joggal tekinthetjük a legfontosabb tanítási alapelvnek.

A Szentlélek természetesen nem végzi el a tanító feladatait. Azt azonban megteszi, amit a tanító **nem tud** megtenni. Lássunk egy pél-

dát: ha a gyerekórán használjuk a *újjászületés* szót, de nem magyarázzuk meg, a Szentlélek nem fogja valamilyen titokzatos, misztikus módon elmagyarázni azt helyettünk. A magyarázat a **mi** felelősségünk. Nekünk kell magyaráznunk az ismeretlen fogalmakat. A Szentlélek feladata viszont az, hogy – ha úgy akarja – megnyissa a gyermek értelmét és szívét a szóban forgó igazság előtt, miután mi azt alaposan körbejártuk, magyaráztuk, alkalmaztuk, vagyis megtanítottuk.

A Szentlélek az isteni Tanító

A Biblia ismételten felhívja a figyelmet erre az igazságra.

„És amikor eljön [a Szentlélek], leleplezi a világ előtt, hogy mi a bűn, mi az igazság és mi az ítélet” (Jn 16,8).

„Beszédem és igehirdetésem sem az emberi bölcsesség megejtő szavaival hangzott hozzátok, hanem a Lélek bizonyító erejével” (1Kor 2,4).

„Ezeket hirdetjük is, de nem emberi bölcsességből tanult szavakkal, hanem a Lélektől jött tanítással, a lelki dolgokat a lelki embereknek magyarázva” (1Kor 2,13).

„Mert a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is” (1Thessz 1,5).

„Meg van írva a prófétáknál: És mindnyájan Istentől tanítottak lesznek” (Jn 6,45).

„A Pártfogó [a Szentlélek]... tanít majd meg titeket mindenre” (Jn 14,26).

„Amikor azonban eljön ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra” (Jn 16,13).

„Nekünk pedig kinyilatkoztatta Isten a Lélek által” (1Kor 2,10).

„Jézus Krisztus Istene adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek őt ... és világossítsa meg lelki szemeteket” (Ef 1,17–18)

„Nektek pedig kenetetek van a Szenttől, és ezt tudjátok is mindnyájan” (1Jn 2,20).

A) „Gondolkodom a tanításról.”

Lelki igazságokat csak akkor tudunk eredményesen tanítani, ha a Szentlélek megvilágosítja a hallgatók értelmét.

A még meg nem tért gyermekkel csak a Szentlélek értetheti meg az igazságot

A bűneset következtében az ember értelme, érzemvilága és akaratja is megromlott. Gondolkodása megsötétedett, érzései elhaltak, akaratja elerőtlenedett. Az ember teljes romlottsága azt jelenti, hogy minden részét megrontotta, eltorzította a bűn. Ebből következik, hogy a meg nem tért gyermek lelkileg egyszerűen vak (2Kor 4,4).

„A nem lelki ember pedig nem fogadja el az Isten Lelkének dolgait, mert ezeket bolondságnak tekinti, sőt megismerni sem képes: mert csak lelki módon lehet azokat megítélni” (1Kor 2,14).

Ez nemcsak egyes igazságokra, hanem **minden** bibliai igazságra érvényes. Az ilyen ember például képtelen megérteni, hogy Jézus Krisztus meghalt érte, Isten szereti őt, és meg kell térnie. Ezek az igazságok lelki értelemben addig rejtve maradnak előtte, amíg a Szentlélek meg nem világosítja, vagyis meg nem nyitja az értelmét ezek előtt az igazságok előtt.

Esetenként talán azt gondoljuk, hogy vannak azért olyan igazságok, amelyeket még azok a gyermekek is megérthetnek, akik nem tértek még meg. Ezért aztán az igazságokra helyezük a hangsúlyt, amelyeket szerintünk a nem hívők is megérthetnek. Azokat az igazságokat pedig, amelyekről úgy gondoljuk, hogy a nem hívők nem érhetik, egyáltalán nem tanítjuk. A Biblia azonban mást tanít! Soha ne feledjük, hogy a Szentlélek megvilágosító munkája nélkül **egyetlen egy** lelki igazságot sem érhet meg senki, aki meg nem tért még meg.

A meg nem tért gyermek tehát képtelen lelki módon értelmezni azt, amit tanítunk neki, hacsak a Szentlélek meg nem világosítja az értelmét (1Kor 2,13–14).

- A Szentlélek jelenti ki Isten dolgait (1Kor 2,10).
- A Szentlélek juttatja eszünkbe Krisztus beszédét (Jn 14,26).

- A Szentlélek vezérel el minden igazságra (Jn 14,26; 16,13).
- A Szentlélek tesz bizonyosságot Krisztusról (Jn 15,26).
- A Szentlélek vezet a szent életben (Ez 36,27).

„Óriási különbség van aközött, hogy emberi vagy lelki szinten értünk meg valamit. Évekig csak emberi szinten értettem az evangéliumot. Nem is tudok visszaemlékezni olyan időre, amikor ne értettem volna, ennek ellenére a Szentlélek csak 12 éves koromban adott olyan lelki látást, hogy megértettem a lényegét” – írta missziós szervezetünk egyik munkatársa.

A mi feladatunk a „tűzrakás”. Előkészítjük a gyújtóst, a papírt és a szenet, de szikra nélkül soha nem lesz tűz. Egyedül a Szentlélek Isten lobbanthatja lángra azt, amit mi előkészítettünk. Csak Ő adhat világságot és életet.

Ha megértjük ezt az alapelvet, fontos következtetésekre jutunk evangélizáló szolgálatunkkal kapcsolatban:

- tanításunk önmagában nem garantál semmilyen automatikus vagy mechanikus lelki eredményt;
- sem érveléssel, sem ráhatással nem csikarhatunk ki lelki választ tanításunkra;
- a válasz hiánya nem **feltétlenül** a tanítót vagy a tanítást minősíti (bár minősítheti!).
- amikor Istennek úgy tetszik, hogy különösképpen megáldja szolgálatunkat, minket semmilyen elismerés vagy dicséret nem illet;
- sem a tanítást, sem a lelkigondozást nem végezhetjük rutinból, hanem mindig a Szentlélek vezetésére kell figyelniük;
- gyakorolnunk kell a türelmet, és teljesen rá kell hagynunk a Szentlélekre;
- folyamatos önvizsgálatnak kell alávetni magunkat, hogy vajon valóban Istennek szentelt életet élünk-e, hiszen Ő csak az odaszánt edényeket tudja használni.

A Szentlélek munkája az evangélizálásban

Kérünk kell a Szentlélek Istent, hogy evangélizáló tanításunk közben végezze munkáját.

- Ő érteti meg a tanítóval a Szentírás üzenetét készülés közben, és Ő ad neki gondolatokat is.
Ő az igazság Lelke – János 16,13.
- Ő ad bölcsességet is a tanítónak, hogy felismerje, mit kell tanítani a gyermekeknek, és hogyan kell alkalmaznia a tanítást az életükre lelki szükségükre figyelembe vételével.
Ő a bölcsesség Lelke – Apostolok cselekedetei 6,3.
- Ő adja a megfelelő szavakat és beszédkészséget a tanítónak tanítás közben, hogy tudja, mit kell, és mit nem kell mondania, továbbá Ő tölti meg erővel a kimondott szavakat, hogy az evangélium „ne csak szóban, hanem isteni erőben és Szentlélekben” (1Thessz 1,5) jusson el a gyermekekhez.
Ő az erő Lelke – Apostolok cselekedetei 1,8.
- Ő világosítja meg a gyermek megsötétedett elméjét, Ő ad a lelki vakoknak látást, a közömbös szívekbe bűnbánatot, a kificamodott akaratnak új irányt.
Ő a megvilágosítás Lelke – Efezus 1,17–18.
- Ő szüli újjá, és Ő vezeti megtérésre a lelkileg halott gyermekeket, és Ő ad nekik üdvözítő hitet.
Ő az élet Lelke – János 3,5.
- Ő szolgál a gyermekeknek azzal, hogy amikor Krisztusra bízzák az életüket, titokzatos módon beköltözik az életükbe (Jn 14,16–17; Róm 8,9), és Ő ad üdvbizonyosságot is nekik, hogy Isten gyermekei lettek (Róm 8,16).
Ő az örökbefogadás Lelke.
- Segít a megtért gyermekeknek, hogy megértsék Isten Igéjét; mellettük áll és erősíti őket; segíti, hogy az Ige erejével növekedni kezdjenek a keresztyén életben (Jn 14,26; 1Pt 2,2).
Ő a „Paraklétosz” – a vigasztaló.

A tanító felelőssége az evangélizálásban

Ismételten hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a megvilágosítás elve nem teszi szükségtelessé a tanító lelkiismeretes felkészülését. Bár a Szentlélek mindenre képes, szinte mindig úgy munkálkodik, hogy emberi eszközöket használ, és együttműködik velük. A megvilágosítás alapelve nem tesz fölöslegessé egyetlen tanítót sem. Isten azt akarja, hogy jó munkások legyünk, ugyanakkor hagyatkozzunk teljes bizalommal a Szentlélekre.

A tanító hasonlít a földműveshez, aki a növénytermesztés alapelvei szerint végzi munkáját. Körültekintően előkészíti a talajt, elveti a magot, és gondoskodik arról, hogy a gyomok ne fojtsák el a haszonnövényeket, virágokat. Mindezzel azonban **nem** azt a tényt akarja tagadni, hogy Isten minden élet forrása, hiszen tisztában van azzal, hogy ő nem adhat növekedést a magoknak. Az étellel kapcsolatban csak Istenre hagyatkozhat. Ez mégsem csökkenti felelősségét: **minden** tőle telhető meg kell tennie.

Néha ugyan meglepődve látja, hogy ott is kikelnek a magok, ahol nem készítette elő a talajt. Ám amikor egy növény a leghetetlenebb helyen és a legmostohább körülmények ellenére is kihajt, a földműves nem kezd el erre hivatkozva azzal érvelni, hogy nincs többé szükség növénytermesztési ismeretekre és jól bevált módszerekre.

Néha olyan talajon is kicsíráznak a lelki magok, amelyet nem készítettek elő. Ismertem olyan embereket, akik úgy tértek meg, hogy igen csekély ismeretük volt az evangéliumról. Még csodálkoztam is azon, hogy ilyen hiányos tudással hogyan térhettek meg. Ilyen „szokatlan” esetekről hallva mégsem jut eszünkbe, hogy sutba dobjunk mindent, amit a tanítás alapelveiről megtanultunk. Azt azonban, hogy egyesek kevés ismeret birtokában, a tanítás alapelveinek alkalmazása nélkül kaptak világosságot, senki nem használhatja érvként, és nem mondhatja: ezentúl vessük el a tanítás alapelveit.

Tudjuk, hogy egyedül Isten adhat életet, ezért rá kell hagyatkoznunk, mégis a tanítás alapelvei szerint végezzük tanítói szolgálatunkat.

A) „Gondolkodom a tanításról.”

Nemcsak tanuljuk, hanem alkalmazzuk is ezeket az alapelveket. Isten a Teremtőnk, ezért nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt, hogy hogyan működik az általa teremtett emberi értelem és gondolkodás.

„Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta” (1Kor 3,6).

A megvilágosítás alapelve számos kérdést és problémát vethet föl a tanítóban:

- „Miért nem világosítja meg Isten minden alkalommal a gyermekek elméjét?”
- „Miért van az, hogy egyesek látszólag megértik a tanítást, és válaszolnak is rá, mások viszont nem?”
- „Miért van az, hogy ugyanaz a lecke egyszer áldást és világosságot hoz, ám egy másik alkalommal semmilyen reakciót nem vált ki?”

Ezekre a kérdésekre nem tudunk válaszolni. A „hatás” mindig Isten kezében van. Isten szuverén Úr, aki úgy munkálkodik, ahogyan akar. Mi a saját hármass felelősségünkre figyeljünk!

- Imádkozzunk kitartóan azért, hogy Isten világosítsa meg a hallgatóságot!
- Készüljünk fel alaposan a tanításra!
- A leckét élvezetesen adjuk elő, ugyanakkor tegyük értékessé is; bátorítsuk a gyermekeket, hogy a hallottakat alkalmazzák mindennapi életükben!

A többit bízzuk Istenre!

A Szentlélek a megtért gyermek életében is munkálkodik

A Szentlélek hit által jelen van minden hívő gyermek életében (Jn 14,16–17; Róm 8,9; 1Kor 6,19), és folyamatosan szolgál nekik: megvilágosítja értelmüket, és megérteti velük Isten Igéjét (Jn 14,26; 16,13; Ef 1,17–18).

Az utolsóként említett versekben Pál így fohászzkodott:

„kérem, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek őt, és világosítsa meg lelki szemeteket, hogy meglássátok...” (Ef 1,17–18).

Ugyanerről olvashatunk a Lukács 24,31–32-ben, illetve a 24,45-ben, amikor az emmausi tanítványok felismerték Jézust, illetve megértettek valamit Isten Igéjéből.

Még a tanítványok értelmét is meg kell világosítani, még az ő lelki szemüket is meg kell nyitni! A Szentlélek megvilágosító munkája nélkül a csoportjainkba járó megtért gyermekek nem érthetik meg mélységében tanításunkat, következésképpen nem is növekedhetnek hitükben.

Mind a felkészülés időszakában, mind pedig Isten Igéjének a tanítása közben teljes mértékben a Szentlélektől kell függünk. Ahogyan a földműves elveti a magot, és Istenre bízva az élet megjelenését, növekedését, nekünk, tanítóknak is úgy kell tanítanunk Isten Igéjét, hogy a Szentlélek Istenre bízunk a gyermekek újjászületését, illetve lelki növekedését.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Miben vagy kiben bízol valójában tanítás közben?
Saját személyiségedben?
A módszereidben?
A segédanyagaidban?
A tapasztalataidban?
A képességeidben?
Vagy a Szentlélek Istenben?*
- *Az Istenbe vetett bizalom fölöslegessé tesz-e minden mást, vagy fontos, hogy fejlesszed személyiségedet, módszereidet, segédanyagaidat, tapasztalataidat és képességeidet?*
- *Honnan tudhatod, hogy a Szentlélek megáldotta és felhasználta tanításodat a hallgatók életében?*

A) „Gondolkodom a tanításról.”

Fejezd be a következő mondatot (ha lehetséges):

„Akkor tudom, hogy a Szentlélek felhasználta tanításomat, amikor...”

- Hasonlítsd össze, majd állítsd szembe egymással a földműves és az Ige tanítójának a munkáját! Miben hasonlít, illetve miben tér el a kettő?
- Milyen tanácsot adnál egy kezdő tanítónak ahhoz, hogy szolgálatában megtalálja a helyes egyensúlyt, hiszen fontos ráhagyatkoznia a Szentlélekre, de fontos alaposan felkészülnie is?
- Mit válaszolnál annak az embernek, aki azt mondja: a még meg nem tért gyermekeket csak **evangélizálnunk** kell, mert nem értik a lelki igazságokat, a megtért gyermekeket viszont már csak **tanítanunk** kell, mert ők értik Isten igazságait?
- Megtörténhet-e az, hogy valaki (újra meg újra) hallja az igazságokat, és jó tanítást kap, mégsem érti meg azokat, mígnem egy nap hirtelen minden világossá válik előtte? Ha igen, hogyan lehetséges ez?

Önértékelés

A megvilágosítás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten áldásait tapasztaltam a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokkal is beszélgetek erről az alapelvről.	Jobban figyelek az olvasott szempontokra a jövőben.	Újra átgondolom ezt a témát.

5. fejezet

„A bölcs sziklára építette a házát...”

A jó fundamentum alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, TANÍTÁSÁT ÉPÍTSE ISTEN IGÉJÉRE, A BIBLIÁRA.

A tanítás ötödik alapelve a HOL kérdésre keresi a választ. Hol keresse a tanító szolgálatának alapjait? Hol van az a forrás, amely táplálja a tanító üzeneteit és módszereit?

Ezekre a kérdésekre mindig ugyanaz a válasz: a keresett forrás, az egyetlen szilárd alap a Biblia, Isten Igéje.

A tanító egész élete a Bibliára épüljön, és minden, amit tanít, a Bibliából táplálkozzon mint forrásból.

A BIBLIÁVAL KAPCSOLATBAN HÁROM KÉRDÉSRE KELL VÁLASZT TALÁLNUK.

Ha a tanító a Bibliát helyesen akarja értelmezni, jól akarja kezelni, és mélységeiben akarja tanítani, három kérdést kell körüljárnia. Meg kell értenie, hogy mi a Biblia, milyen feladatot tölt be, és mit kell tenni vele.

Mi a Biblia?

A Biblia Isten írott kijelentése. Azt tárja elénk, hogy milyen az Isten, hogyan cselekszik, és mi az akarata az emberi nemmel. A Biblia két részből, azon belül 66 könyvből áll, és „tartalmaz mindent, amit hinnünk és tennünk kell, hogy lelkünk üdvözljön, mi pedig dicsérjük és szolgáljuk Istent.”

A Bibliát Isten szó szerint ihlette. Az ihletés az a folyamat, amelynek során Isten úgy befolyásolta, irányította és segítette a Szentírás

íróit, hogy azok egyetlen tévedés vagy hiba nélkül képesek voltak Isten kijelentését írásban rögzíteni. Az ihletés eredménye a tökéletes isteni kijelentés írott formája. A szentírók abba, amit leírtak, beleadták saját stílusukat, egyéniségüket, de mivel a Szentlélek vezette és irányította őket, az eredeti iratokba egyetlen egy hiba sem került bele.

- „A teljes Írás Istentől ihletett” (2Tim 3,16).
- „Mert sohasem ember akaratából származott a prófécia, hanem a Szentlélektől indítatva szólaltak meg az Istentől küldött emberek” (2Pt 1,21).

A Szentírás szó szerinti ihletettsége azt jelenti, hogy az eredeti szöveg minden egyes szava igaz és hibátlan.

Ryle püspök úr ezt írta: „Habozás nélkül kijelentem: hiszem, hogy a Szentírás eredeti szövegében minden szót Isten ihletett.” Ez az én álláspontom is.

Milyen feladatot tölt be a Biblia?

A Bibliának négy fő feladata és célja van:

- Elmondja nekünk, milyen Isten. Felsorolja és leírja Isten tulajdonságait, gondolatait, szavait és tetteit.
- Elmondja, milyenek vagyunk mi, emberek. Leírja és megmagyarázza természetünket, szavainkat, tetteinket és motivációinkat.
- Elmondja, milyen megoldási tervet, menekülési útvonalat készített Isten az ember bűn-problémájára, és mit tett Jézus Krisztusban az emberért.
- Elmondja, mit kíván tőlünk Isten azért, hogy
 - megtérjünk;
 - növekedjünk Krisztusban.

A Bibliában mindent megtalálunk, amit tudnunk kell Istenről és arról, hogy mi a terve az emberiséggel. A mi felelősségünk az, hogy a Biblia tanításait továbbadjuk a gyermekeknek.

Óriási segítség nekünk, akik gyermekek között szolgálunk, hogy a Biblia nagy része cselekményes történetek formájában íródott. Ám ezek nem csupán történelmi eseményeket rögzítenek. A történetek sorai között ugyanis örökérvényű igazságokat találunk, amelyeket Isten Önmagáról és az emberekkel való bánásmódjáról kijelentett. Ily módon a bibliai történetek a legalkalmasabbak arra, hogy ezeket a fontos alapigazságokat közvetítsük a gyermekeknek.

Mit tegyünk a Bibliával?

- Higyjük el!
- Olvassuk!
- Tanulmányozzuk!
- Tanuljuk!
- Elmélkedjünk róla!
- Engedelmeskedjünk neki!
- Tanítsuk!
- Szeressük!
- Alkalmazzuk!
- Tiszteljük!
- Beszéljünk róla másokkal!
- Idézzük!
- Köszönjük meg Istennek!
- Énekeljünk róla!
- Válaszoljunk az Igére imádsággal is!
- Védjük!
- Őrizzük!
- Tartsuk magunknál!
- Fordítsuk le!
- Árusítsuk, terjesszük, osztogassuk!

Az „írott Ige első embere” Józsué volt. Isten ilyen útravalót adott neki: „*Ne hagyd abba ennek a törvénykönyvnek az olvasását [olvasd], ha-*

nem tanulmányozd éjjel-nappal [elmélkedj róla], őrizd meg, és tartsd meg mindazt, ami ebben meg van írva [engedelmeskedj neki]. Akkor sikerrel jársz utadon, és boldogulsz” (Józs 1,8).

Egyszer valaki ezt mondta: „Úgy tanulmányozd a Bibliát, mint az ismeret forrását. Olvasd rendszeresen! Használd úgy, mint egy térképet! Fordulj hozzá minden helyzetben! Úgy hallgasd, mint Főparancsnokod szavát! Azonnal tedd meg, amit olvastál!”

A BIBLIÁVAL KAPCSOLATBAN HÁROM TÉNYT KELL HANGSÚLYOZNUNK

Minden épület jó, szilárd alapozást igényel. Nekünk, tanítóknak a Biblia, Isten Igéje jelenti személyes életünk és szolgálatunk biztos alapját.

A tanító építse életét Isten Igéjére!

Életünket Isten Igéjének kell formálnia, ezért mindenkor hűségessé kell maradnunk az Igéhez.

- Az Ige juttat el büntudatra, és az Ige ismerteti fel velünk lelki szükségünket (Zsid 4,12; 2Tim 3,16).
- Az Ige vezet el Krisztushoz (Jak 1,18; Jn 20,31).
- Az Ige közreműködésével növekszünk a megszentelődésben (1Pt 2,2; Jn 17,17).

A tanító alapozza szolgálatát Isten Igéjére!

A tanító engedje, hogy az Ige kifejtse rá négyes hatását!

Isten Igéje meghatározza szolgálatunk alapelveit

Keresztyén szolgálatunkban befolyásolhat bennünket az, ami a világi oktatásban történik. Természetesen az állami iskolák tanítóitól is tanulhatunk bizonyos dolgokat, és kétség sem fér ahhoz, hogy léteznek olyan jó tanítási alapelvek, amelyek mind a világi, mind a keresztyén tanításban alkalmazhatók. Ám amikor kezünkbe vesszük a Bibliát, azzal szembesülünk, hogy vannak olyan alapelvek és tények, amelyek kizárólag a keresztyén tanítást érintik.

Ezért tanítási alapelveinket is mindenkor rá kell tennünk Isten Igéjének a mérlegére. Minden – világi és egyéb – elméletet a Szentírás fényében kell megvizsgálnunk. Amennyiben találunk bibliai indoklást arra nézve, hogy egy bizonyos elméletet ne kövessünk tanításunkban, akkor azt az elméletet bátran vessük el. Nézzünk egy példát! Több évvel ezelőtt a világi oktatásban felütötte fejét egy irányzat, amely helytelenítette a memorizálást, illetve az ismétlésen alapuló tanulást. Rövid idő múlva sok keresztyén tanító elbizonytalanodott, és úgy érezte, nem szabad erőltetnie, hogy a gyermekek kívülről megtanuljanak valamit. Ezért aztán sok vasárnapi iskolában elhagyták a memorizálás gyakorlatát: a gyermekek sem a kátét, sem az igeverseket nem tanulták könyv nélkül. Ha az érintettek tanulmányozták volna a Biblia álláspontját, és fellapozták volna az 5Mózes 6,6–9-et, 11,18–19-et vagy a Zsoltárok 119,11-et, nem követték volna a nagy többséget. Fontos tehát minden tanítási elméletet Isten Igéje alapján átgondolnunk, és feltennünk a kérdést: van-e bibliai alapja annak, hogy ezt vagy azt tegyük, illetve ne tegyük.

Azt is érdekes megvizsgálni, hogy azok a tanítási alapelvek, amelyekről ebben a könyvben olvashatunk, megállnak-e Isten Igéjének a mérlegén, és felfedezhetők-e az Úr Jézus tanítói szolgálatában. Jézus Krisztus volt az „Istentől küldött Tanító”. Ha akarta volna, tanítás nélkül is megnyithatta volna a tanítványok szívét és értelmét. Ám Ő úgy döntött, hogy tanításában bizonyos alapelveket követ

Isten Igéje meghatározza szolgálatunk célját

Tanításunkat az Ige köré kell felépítenünk. A gyermekeket úgy kell tanítanunk, hogy amikor kapcsolatba kerülnek Istennel, hálából a velük közölt kegyelemért akarjanak engedelmeskedni Isten szavának. Nem kell különböző trükkökön, fortélyokon törnünk a fejünket, és mulattató, csalafinta fogásokra sincs szükség. Tudatosítsuk magunkban, hogy szolgálatunk elsősorban az Ige szolgálata, és Isten csak azt ígérte meg, hogy az Igét mindig megáldja. **Semmilyen ötlet, módszer, legyen bármilyen hatékony vagy szórakoztató, nem helyettesítheti a tartalmat!**

„Mert ahogyan az eső és a hó le hull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi; magot ad a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem” (Ézs 55,10–11).

Ugyanez vonatkozik a tanítóképző tanfolyami órára is. Azok a hallgatók járnak majd lelkesen az órákra, akik áldást kapnak Isten Igéjén keresztül.

Isten Igéje meghatározza szolgálatunk tartalmát

Azokat az igazságokat kell tanítanunk, amelyeket a Bibliában találunk. Célunk a teljes igazság tanítása. Pál is ezt tette:

„Mert nem vonakodtam attól, hogy hirdessem nektek az Isten teljes akaratát” (ApCsel 20,27).

Egy bizonyos időn belül minden evangéliumi igazságot meg kell tanítanunk a gyermekeknek. Semmit nem hagyhatunk ki, mert csak így ismerhetik és érthetik meg a Biblia tanítását. Ez különösen is fontos ma, amikor oly nagy a tudatlanság a Biblia terén, és nem egyszer merev ellenállás is tapasztalható az Igével szemben.

Isten Igéje meghatározza szolgálatunk eredményességét

Isten arra használja Igéjét, hogy az emberek szívéhez szóljon (Róm 10,17; 1Pt 1,23; Zsolt 126,6).

- Az Ige kétélű fegyver, amely mélyre szúr és megítél (Zsid 4,12).
- Az Ige mag, amely gyümölcsöt terem (Lk 8,11).
- Az Ige szövétnek, amely világosságot ad (Zsolt 119,105).
- Az Ige pöröly, amely megtöri a kemény sziklát (Jer 23,29).
- Az Ige étel, amely táplál és segíti a növekedést (Jer 15,16).
- Az Ige eső és hó, amely felüdít és felfrissít (Jer 55,10–11).
- Az Ige tükör, amely megmutatja a bűnt (Jak 1,22–24).
- Az Ige méz, amely megédesíti a tanítók és a hallgatók életét (Ez 3,3).

A tanító azt akarja, hogy a gyermekek élete is Isten Igéjére épüljön

Isten nekünk adta Igéjét, hogy hétszeres célt érjen el azoknak az életében, akik meghallják, megértik és elhiszik az Ő szavát. Ezeket a 2Timóteus 3,15–17 így foglalja össze:

„Gyermekségedtől ismered a szent írásokat, amelyek bölccsé tehetnek téged az üdvösségre a Krisztus Jézusba vetett hit által. A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.”

Mire adta Isten az Ő Igéjét?

- Az üdvösségre.
- Tanításra.
- Feddésre – különös tekintettel az ember magatartására.
- Megjobbításra – különöse tekintettel a tantételekre.
- Az igazságban való nevelésre.
- Arra, hogy a gyermek jó irányban változzon (tökéletesedjen).
- Arra, hogy a gyermek felkészített legyen minden jó cselekedetre.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Hogyan válaszolnál egy nagyobb gyermeknek vagy serdülőnek a következő kérdésre: „Honnan tetszik tudni, hogy a Biblia teljesen igaz? Tessék bebizonyítani!”*
- *Valóban Isten Igéjét tanítod? Vagy csupán történeteket mesélsz, felügyelsz rájuk a megörzöben, és még el is szórakoztatod őket?*
- *A rendelkezésedre álló időnek hány százalékát fordítod arra, hogy Isten Igéjét tanítsd, magyarázd?*
- *Milyen tanácsot adnál egy megtért gyermeknek, aki bibliaolvasással, ill. bibliatanulmányozással kapcsolatban fordul hozzád? Milyen gyakran olvasson Igét? Mit olvasson? Hogyan olvassa? Mennyi ideig? Stb.*

- *Te milyen terv, módszer szerint tanulmányozod a Bibliát? Látod-e életedben a napi csendesség hatásait? Tudnál-e egy „ötlettel” segíteni valakit, aki nemrég állt be a tanítói szolgálatba? Milyen könyvet tudnál ajánlani a bibliatanulmányozáshoz?*

Önértékelés

A jó fundamentum alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta szolgálatomat, mert jó alapra építettem.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok arra, hogy gondolják át tanításuk alapját.	Jobban át kell gondolnom tanításom alapját.	Újra átgondolom tanításom alapját.

6. fejezet

„A zárba illő kulcs”

Az imádság alapelve

AKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, TANÍTÁSÁT IMÁDSÁGGAL KELL KEZDENIE, FOLYTATNIA ÉS BEFEJEZNI.

Tanításunkban a Szentlélek megvilágosító munkája nem automatikusan működik. A Biblia sehol nem bátorít arra, hogy higgyük el, nekünk csak tanítanunk kell, a Szentlélek pedig elvégzi a többit.

Épp ellenkezőleg! A Biblia nyomatékosan felhívja figyelmünket azokra a kötelességeinkre, amelyeket végeznünk kell, ha szeretnénk megtapasztalni a Szentlélek munkáját, és ha szeretnénk hatékonyan tanítani. Mi látjuk kárát annak, ha megfeledezünk ezekről a felelősségeinkről.

A későbbi fejezetekben számos ilyen feladatot megvizsgálunk. Most, ebben a fejezetben, a leglényegesebb felelősségünkről szeretnénk elmélkedni. Annak, aki hatékony tanítóként szeretne szolgálni, az imádság emberévé kell válnia.

A Biblia tanítása az imádságról

A Biblia folyamatosan arra szólítja föl Isten minden szolgáját, hogy sok időt szánjon az imádságra.

- A Szentírás újra meg újra azt tanítja, hogy Isten meghallgatja az imádságokat:

„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének” (Jak 5,16).

„Kérjetelek, és adatik, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek. Mert mindaz, aki kér, kap” (Lk 11,9–10).

„És amit csak kértek majd az én nevemben, megteszem... Ha valamit kértek tőlem az én nevemben, megteszem” (Jn 14,13–14).

„Az iránta való bizalmunk pedig azt jelenti, hogy ha valamit az ő akarata szerint kérünk, meghallgat minket. Ha pedig tudjuk, hogy bármit kérünk, meghallgat minket, akkor tudjuk, hogy már megkaptuk, amit kértünk tőle” (1Jn 5,14–15).

- A Bibliában azt látjuk, hogy Isten szolgálói, mint például Pál, sok időt töltöttek imádságban.

„Szüntelenül megemlékezem rólatok” (Róm 1,9).

„Mindenkor minden könyörgésemben örömmel imádkozom mindnyájatokért” (Fil 1,4).

„Szüntelenül, éjjel és nappal megemlékezem rólad könyörgéseimben” (2Tim 1,3).

„Szívemből kívánom, és könyörgök értük [Izráélért] Istenhez, hogy üdvözljenek” (Róm 10,1).

- A Biblia azt parancsolja nekünk, hívőknek és mint Isten szolgáinak, hogy imádkozzunk:

„Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért” (1Tim 2,1).

„És végül, testvéreim, imádkozzatok értünk, hogy terjedjen az Úr igéje, és úgy dicsőítsék” (2Thessz 3,1).

„Minden imádságotokban és könyörgésetekben imádkozzatok mindenkor a Lélek által ... az összes szentekért; és én értem is” (Ef 6,18–19).

„Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk” (Zsid 4,16).

E. M. Bounds *Az imából fakadó erő* (Jó Hír Iratmisszió) című, imádságról szóló, klasszikus tanulmányában így ír: „Azok az igehirdetők, akiknek az Istenért végzett szolgálatát nagy áldások kísérik, mindig csak akkor vállalkoznak arra, hogy kiálljanak az emberek elé, amikor már kitartó tusakodásban odaálltak Isten elé. Azok az igehirdetők

a szószék nagy alakjai, akik belső szobájukban is nagy harcosok. Egy igehirdető nemcsak a prédikálásra kapja az elhívást, hanem az imádkozásra is. Szolgálat nem tud kiteljesedni, ha nem fordít kellő figyelmet mindkét területre. Szóljon bár egy igehirdető emberek vagy angyalok legválasztékosabb nyelvén, prédikálása az Isten-dicsőítés és a lélekmentés szempontjából olyan lesz, mint „zengő érc vagy pengő cimbalom”, ha nem olyan hittel imádkozik, mintha mozgósítani tudná az egész menyet, és maga mellé tudná állítani.”

Kiért imádkozunk?

Az imádságnak legalább három területet kell felölelnie.

- Imádkozunk saját magunkért!

Kérjük az Úr áldását igetanulmányozásunkra, és erejét, hogy viselkedésünket és magatartásunkat Isten mércéjéhez tudjuk igazítani!

Kérjük Őt arra, hogy szóljon hozzánk, miközben az alkalomra készülünk, és szóljon a hallgatókhoz, miközben tanítunk!

Valljuk meg konkrétan felismert bűneinket! Hittel adjunk hálát Isten hűségéért és a bűnbocsánatért, amelyet Jézusban kaptunk minden bűnünkre! Kérjük Isten erejét, hogy a megvallott bűnököt el tudjuk hagyni (Péld 28,13; 1Jn 1,9), és félre tudjunk tenni minden megkörményező bűnt, amely ránk nehezedeve akadályozná örömeinket és a Szentlélek munkáját bennünk (Zsid 12,1; Ef 5,18; 1Thessz 5,19)!

Könyörögjünk azért is, hogy segítsen az Úr helyesen viszonyulnunk Őhozzá, az Igéhez, azokhoz, akiket tanítunk, és mindenkihez, hiszen tudjuk, hogy nemcsak szavainkkal tanítunk, hanem életünkkel is.

- Imádkozunk azokért a gyermekekért és felnőttekért, akiket tanítunk!

Imádkozunk értük **személy szerint** – mindenkiért név szerint! Mondjuk el Istennek, milyen nehézségeket, szükségeket,

gyengeségeket látunk mindegyikük életében! Könyörögjünk hittel megtérésükért, illetve lelki növekedésükért!

Imádkozzunk értük **naponta!** Jóllehet ez időt és energiát igényel, mégis nagyon megéri, ha arra gondolunk, hogy a kitarató közbenjárás gyümölcsként

- ✓ egyre jobban megérthetjük azokat, akiket tanítunk;
- ✓ változhat az alkalmak légköre;
- ✓ áldásokban részesülhetnek azok, akiket tanítunk.

Imádkozzunk értük **buzgón!** Imádságainkkal változásokat vihetünk az életükbe! Lehet, hogy egy „nehéz” gyermek a mi összes emberi próbálkozásunkat visszautasítja, ám ha kitaratóan hordozzuk a Kegyelem Trónja előtt, megtörhet az ellenállása.

Segítségét jelenthet, ha egy kis füzetbe felírjuk azoknak a nevét, akiket tanítunk, és minden név mellé feljegyezzük, amit az illető életéről és lelki szükségeiről megtudunk.

- Imádkozzunk a gyermekek között végzett szolgálatunkért!
 - ✓ Minden héten, amikor a következő alkalomra **készülünk**, imádsággal kezdjük a felkészülést, és azzal is fejezzük be! Imádság nélkül felkészülésünk pusztán rutinná válik, tanításunk pedig vérszegény lesz.
 - ✓ Kérjük Istent, hogy áldja meg **tanításunkat**, a leckén keresztül szólítsa meg a gyermekeket, nyissa meg értelmüket az üzenet előtt, és indítsa őket valamilyen válaszára.

Napi csendességünk

A legfontosabb kérés, amellyel a tanítványok valaha is Jézushoz fordultak, és amelyet a legtöbb keresztyén is megfogalmaz, így hangzik: „Uram, taníts minket imádkozni!” (Lk 11,1).

Életbevágó, hogy egy tanító mindennap csendességet tartson, amikor kettesben lehet az Úrral, és amikor meghatározott keretek között időt szán az IMÁDSÁGRA. John Wesley, a metodizmus megalapítója mondta egy alkalommal: „Ezennel elhatározom, hogy reggel és este

A) „Gondolkodom a tanításról.”

egy órát szánok a személyes imádkozásra, és nem engedem, hogy ebben bármilyen ürügy vagy kifogás megakadályozzon.”

Csendességünket tervezzük meg valamilyen rend szerint, és következetesen tartjuk is meg naponta!

Mikor tartunk csendességet?

A legtöbb embernek a reggel a legalkalmasabb, mert így az egész napra felkészülhetnek, még mielőtt a napi feladatok elvégzéséhez fogódnának. Vannak azonban olyanok, akik családi körülményeik miatt este, lefekvés előtt tudnak inkább csendességet tartani.

Mennyi ideig tartunk csendességet?

Erre a kérdésre lehetetlen válaszolni. A csendesség tartalma minden esetben fontosabb, mint a hosszúsága. Henry Drummond, a híres skót evangélista így vélekedett erről: „Még ha csak tíz percet is tölt el valaki naponta Krisztus jelenlétében, de azt úgy, hogy teljesen kitarja előtte a szívét és a lelkét, az a tíz perc megváltoztatja az egész életét.”

Ennek ellenére ne az legyen a fő törekvésünk, hogy csendességünket néhány percbe sűrítsük bele. Ugyanakkor ne is tegyük túl magasra a mércét! Ha hosszabb időt szabunk ki magunknak, de úgy látjuk, lehetetlen tartani, elkezd bennünket marcangolni a bűntudat. Állapítsunk meg rövidebb időt az elején, és ha azt tapasztaljuk, hogy több időre van szükségük, növeljük a csendesség időtartamát.

Én úgy gondolom, hogy reggelenként **legalább** 30 perces csendességre van szükségünk Isten jelenlétében.

Hol tartunk csendességet?

Egy nyugalmas helyen, ahol egyedül lehetünk.

Hogyan tartunk csendességet?

A csendesség három fő részből állhat:

➤ BIBLIAOLVASÁS ÉS BIBLIATANULMÁNYOZÁS

✓ **Kövessünk valamilyen rendszert!**

Nagy segítség, ha valamilyen rendszer szerint olvassuk a Bibliát. Erre több lehetőség is kínálkozik:

- ✓ aki hosszabb szakaszokat olvas egy alkalommal, egy év alatt elolvashatja a Bibliát;
 - ✓ aki az intenzív módszert követi, egy adott bibliai könyvön halad végig, de naponta csak egy vagy két soron következő verset tanulmányoz mélyebben;
 - ✓ aki téma szerint olvas, az a Biblia egyik tanítását járja körül megadott időn belül. Ez a téma lehet Isten kegyelme, a megváltás következményei, a Szentlélek munkája stb. Ehhez a módszerhez jól használhatóak a tematikus könyvek, vázlatsorozatok, magyarázatos, referenciákat tartalmazó Bibliák;
 - ✓ aki egyik fenti módszert sem követi, olvashat egy keresztyén szervezet által kiadott bibliaolvasó kalauzt, útmutatót.
- **Tűzzünk ki egy célt magunk elé!**

Mit szeretnénk elérni azzal, hogy olvassuk a Bibliát?

Ne feledjük: a Biblia fő célja az, hogy bemutassa nekünk Istent. A Biblia Isten Igéje, és Istent jelenti ki nekünk. Igetanulmányozás közben először tehát arra figyeljünk, hogy mit tanít az adott vers vagy szakasz Istenről! Ha erre keressük a választ, csodálatos kincsekre lelünk, hiszen egyre többet megtudunk Istenről, és egyre jobban megismerjük Őt.

Kezdjük például Ézsaiás 40. fejezetével! Olvassuk végig ezt a részt, és kérjük Istent, hogy mutasson meg valamit önmagáról. Azt, amit meglátunk, húzzuk alá a Bibliánkban, vagy jegyezzük fel egy füzetbe. Ezután olvassuk el az Ézsaiás 41-et, és folytassuk így tovább! Ha Ézsaiás könyvének a végére érünk, folytassuk ugyanezzel a módszerrel a Zsoltárok könyvével! Utána pedig a Márk evangéliumával haladjunk fejezetről fejezetre, és tegyünk föl egy másik kérdést: „Amikor szemlélem és hallgatom az Úr Jézust, aki Isten (Jn 1,1.14), és az Atya képmása (Zsid 1,3; Jn 14,9), mit tudhatok meg Istenről?”

Ezzel a bibliaolvasási és igetanulmányozási módszerrel bővebben foglalkozom az *A gyermekmunkás problémái – Isten megoldása* című első könyvemben. (A könyv az országos GyEK/VISZ-irodától igényelhető ingyen. Címeiket lásd a 2. oldalon!)

➤ **Imádjuk Istent!**

A dicsőítés tarthat rövid ideig, de rendkívül lényeges. Amikor Istent imádjuk, nem saját magunkra, a saját igényeinkre gondolunk, még csak nem is a tőle kapott áldásokra, hanem kizárólag Istenre összpontosítunk.

Az Úr Jézus azt tanítja, hogy az **Atyát** lélekben és igazságban kell imádnunk (Jn 4,23–24).

- ✓ Isten imádása a megismert igazságokra épül. Amikor az Igét olvassuk, és **megláttunk** vagy megtudunk bizonyos igazságokat Istenről, akkor azokat a megismert igazságokat mondjuk el Istennek, azokért dicsérijük Őt (1Krón 29,11–13; Zsolt 95,6).
- ✓ Isten imádása lélekben történik. Miután megláttunk valamit Istenről, és elmondtuk neki, hogy milyen gondolatokat ébresztett bennünk egy-egy új igazság, akkor mindaz, amit láttunk és elmondtunk, szeretetet gerjeszt a szívünkben Isten iránt, illetve lelkünket magasztalásra, imádásra indítja. Isten olyan embereket keres, akik így imádják Őt (Jn 4,23). Következésképpen az Ő magasztalása, imádása szervesen hozzátartozik csendességünkhöz, és nem egyszer bűnbánatba vagy hálaadásba megy át.

➤ **Imádkozunk másokért!**

Charles Spurgeon mondta egyszer: „Ha nem tudunk emberekkel együtt harcolni Istenért, legalább harcoljunk Istennel együtt emberekért.”

Az a tapasztalatom, hogy egy egyszerű, írott emlékeztetővel rendszerezettebben tudunk másokért imádkozni, mintha csak az emlékezetünkre hagyatkoznánk.

Az imádkozó hívők többféle „imafüzetet” használnak. A közös mindben az, hogy azoknak az embereknek a nevét tartalmazzák, akiket Isten az imádkozó szívére helyez. Szeretnék egy ötletet közreadni.

Készítsünk imalistát azokról,

- ✓ akikért naponta kétszer imádkozunk: reggel (hosszabb csendességünkben) és este (rövidebb csendességünkben) – ezek általában közeli szeretteink;
- ✓ akikért naponta egyszer imádkozunk, mégpedig reggel;
- ✓ akikért naponta egyszer imádkozunk, mégpedig este;
- ✓ akikért hetente egyszer imádkozunk: értelemszerűen minden naphoz készítsünk egy névsort (7 lista);
- ✓ akikért havonta egyszer imádkozunk: értelemszerűen minden naphoz készítsünk egy névsort (31 lista).
- ✓ Ezenkívül legyen egy sürgősségi listánk is. Arra olyan kéréseket, ügyeket vegyünk föl, amelyek váratlanul jelentkeznek. Ezekért is imádkozunk minden reggel és minden este. Amikor Isten bármilyen formában választ ad, vegyük le a kérést a listáról.

Ezeket a rövidebb-hosszabb listákat tartsuk magunknál (a Bibliánkban, egy borítékban, egy „imafüzetben”).

A fenti (napi, heti, havi) listák elejére írjunk egy Istennel kapcsolatos igazságot, tulajdonságot, amelyért magasztalhatjuk Őt.

Azt gondolom, az ilyen típusú „imafüzetek” nagy áldást jelentenek. Sok embert biztattam már arra, hogy imafüzetrel imádkozzon. Kivétel nélkül valamennyien arról számoltak be, hogy az általuk készített imafüzetet Isten csodálatosan használta az életükben, napi csendességükben.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Tartasz-e napi csendességet? Mikor? Általában mennyi ideig tart? Hogyan használod fel a rendelkezésre álló időt?*

A) „Gondolkodom a tanításról.”

- Milyen bibliaolvasási, ill. bibliatanulmányozási módszer szerint tartasz csendességet? Miért? Javasolnád-e ezt a módszert azoknak (a felnőtteknek vagy gyermekeknek), akiket tanítasz?
- Tanítod-e a megtért gyermekeket a csendességről? Milyen tanácsot adsz nekik?
- Használ-e „imafüzetet”? Mit gondolsz arról, amit én javasoltam ebben a fejezetben? Melyiket használnád szívesebben? Miért? Mit javasolnál egy keresztyén gyermeknek?

Önértékelés

Az imádság alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta imádságaimat a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok az imádságra.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Teljesen megújítom imaéletemet.

B) „Felkészülök a tanításra.”

A tanítás négy bevezető alapelve

7. fejezet70
A felkészülés alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, készüljön föl mindig alaposan és lelkiismeretesen.
8. fejezet76
A megértés alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, először meg kell értenie azt, amit tanítani akar.
9. fejezet85
A tömörítés alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, tanítson keveset, de azt alaposan.
10. fejezet95
A rendszerezettség alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, logikusan építse föl az órát felkészüléskor, és logikusan is tanítson.

7. fejezet

„Elkészülni, vigyázz, rajt!”

A felkészülés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, KÉSZÜLJÖN FÖL MINDIG ALAPOSAN ÉS LELKIISMERETESEN.

Az a tanító, aki elég időt szán az alkalom előtt arra, hogy meggyőződjön róla, valóban felkészült-e, jó alkalmat fog tartani. Mind ő, mind a hallgatók élvezik majd az együtt töltött időt.

A felkészülés fontossága

A tanításban általános szabály, hogy minél jobban felkészülünk, annál jobban tanítunk; és minél kevesebbet készülünk, annál rosszul tanítunk. Egy jól előkészített leckének a 90%-át átadjuk. Benjamin Franklin mondta: „Aki nem készül föl, az a kudarcra készül föl.”

Mi a jó tanító titka? Valaki így válaszolt a kérdésre:

„El kell magunkat szánnunk, hogy vasakarattal minden héten sok és kemény munkát fektetünk a felkészülésbe. Ez a sikeres tanítás szempontjából életbevágó. E nélkül sohasem lehetünk eredményes tanítók, akármilyen kiváló keresztyének legyünk is!”

A világi iskolarendszerben a tanítótól elvárják, hogy alaposan felkészüljön az óráira. Nemegyszer szakfelügyelő látogatja meg az órát, és felszólítja a tanítót, hogy mutassa be jegyzeteit és óravázlatát. Mi, akik Isten Igéjét tanítjuk a gyermekeknek, a világon a legfontosabb feladatot végezzük. Micsoda szégyen, ha a gyermekek között végzett szolgálatunk a felkészülés hiánya miatt szenved kárt! Ugyanez történik a tanfolyamokon is, amikor felnőttek oktatóiként nem szánunk elég időt

az alapos felkészülésre. „Nagyon sokat kell készülnünk ahhoz, hogy egy keveset tudjunk!” – mondta egyszer valaki.

A keresztyén tanítónak önfegyelmet kell gyakorolnia; az óráját megelőző héten sok időt kell szánnia a felkészülésére, mondanivalója és segédeszközei előkészítésére. Valahol ezt olvastam egyszer: „Minél többet gondolkodunk, mielőtt beszélünk, annál többet fognak gondolkodni hallgatóink, miután beszéltünk!”

A Róma 12,6–8-ban azokról az ajándékokról olvasunk, amelyeket Isten ad az Ő Egyházának. A 7. versben a tanítás ajándékát találjuk. J. B. Philips így magyarázza ezt a verset:

„Ha a mi ajándékunk a tanítás, akkor minden tőlünk telhetőt tegyünk meg azért, hogy jól tanítsunk. Ne engedjük, hogy hanyag, laza hozzáállásunk tönkretegye munkánkat!”

Ez a tapasztalt és tehetséges tanítókra éppen úgy vonatkozik! Akkor is készülniük kell, ha bizonyos leckéket már sokszor tanítottak. Anyagukat kiegészíthetik vagy más módon adhatják elő, nehogy a túlságosan gépiessé váló tanítás elveszítse frissességét és lelki hatását. A sok éves tapasztalattal rendelkező tanító talán már nem tölt annyi időt a felkészüléssel, mint a kezdet kezdetén, **de készülnie neki is kell!**

A tanító készítse föl magát!

Fontos, hogy találjunk időt elcsendesedni Isten előtt a hét folyamán, hiszen csak így növekedhetünk a kegyelemben és az Úr megismerésében. Ismét idézek valakit: „Minél inkább növekszünk az istenfelelemben, annál jobban megértjük, hogy nem kell félnünk semmitől. Minél többet megismerünk belőle, annál többet tudunk tanítani róla.”

Ezsdrásról ezt jegyzi fel a Biblia:

„Ezsdrás szívből **törekedett** arra, hogy kutassa és **teljesítse** az ÚR törvényét, és **tanítsa** Izráelben a rendelkezéseket és döntéseket” (Ezsd 7,10).

Ezért kell egy tanítónak mindennap következetesen és fegyelmezetten csendességet tartania (l. 63–66 o.).

A tanító készítse elő az üzenetet!

A legideálisabb az, ha közvetlenül a megtartott alkalom után kezdünk el felkészülni a következő alkalmunkra. Akkor még minden frissen él az emlékezetünkben, és tisztán látjuk, hogyan lehet összekapcsolni a következő heti órát a már megtanított anyaggal. Annak az igazságnak, amelyet tanítani akarunk, át kell járnia egész lényünket. Egy héten át együtt kell élnünk a mondanivalóval, hogy a mi szívünket is megragadja. Ha a mi szívünket nem ragadja meg, a hallgatók szívét sem fogja.

Ha lehetséges, mindennap próbáljunk meg egy bizonyos időt szánni a lecke előkészítésére. Olvassuk el az igeszakaszt, tanulmányozzuk, gondoljuk át, mit is akarunk mondani. Erről bővebben olvashat minden tanító Jennifer Haaijer könyvében (*Teaching a Bible Lesson To Children – A bibliai lecke tanítása gyermekeknek*), melyet a CEF európai szervezete adott ki.

Mire szánjunk feltétlenül időt?

- Olvassuk el az igeszakaszt (legalább 6-szor!).
- Tanulmányozzuk mi magunk az adott bibliai részt!
- Használjuk ehhez a legjobb, rendelkezésre álló segédanyagokat! Ez azért fontos, mert olyan segédanyagok is kaphatók a könyvesboltokban, amelyek nem biblikusak és nem fundamentalisták! Ilyeneket ne használjunk! Vannak olyanok is, amelyek helyes bibliai tényeket közölnek, ám a gyermekek evangélizálását nem tartják fontosnak. Keressük a legjobb segédanyagokat! Jómagam a CEF anyagait tudom a felkészüléshez melegen ajánlani! Ezek, természetesen, csak segédkönyvek, ezért nem kell szolgai módon ragaszkodni mindenben hozzájuk.
- Keressük meg az adott történet, igeszakasz központi igazságát, amelyet szeretnénk a gyermekeknek megtanítani!
- Gondoljuk végig, hogyan tudnánk a megtalált igazságot a történet segítségével alkalmazni a csoportunkba járó megtért, ill. a még meg nem tért gyermekekre!

- Készítsük el a lecke írott változatát, ami lehet csak egy vázlat, amelyben jelöljük, hogy mikor és mit tanítunk, ill. milyen alkalmazást adunk.

Egy szakértő azt vallja, hogy egy tanító nem tölthet három óránál kevesebb időt egy leckére való felkészüléssel, én pedig azt mondom, hogy ez egy nagyon engedékeny és méltányos javaslat.

A főállású gyermekmunkásoknak, akik tanfolyamokon is tanítanak rendszeresen, szintén kell időt tervezniük minden héten a felkészülésre. Egy oktatónak általában **legalább** hét-nyolcszor több időt kell töltenie egy adott tanfolyami óra előkészítésével, mint amennyi időt maga az óra igénybe vesz, ha nem többet! Ugyanakkor nem szabad túl sok időt tölteni a felkészüléssel! Amikor más, szintén szükséges feladatokat nem végzünk el, ne írjunk mindent a készülés rovására!

A tanító készítse elő anyagait!

A következő lépés a tanításhoz szükséges szemléltetőeszközök és egyéb anyagok előkészítése, összeállítása. Ez szintén időigényes, ezért hamar hozzá kell fognunk. Az anyagot gyakran a tanítás előkészítése közben elkezdhetjük összegyűjteni.

Ha flanel ábrákat használunk, azokat ki kell vágnunk, a háttereket ki kell választanunk. Az énekeket össze kell válogatnunk, és adott esetben el kell készítenünk szemléltetve is. Az aranymondásokat, ismétlő játékokat, ha nem tudjuk megvenni, el kell készítenünk szemléltetve, ami jelenthet kivágást, színezést, bolyhos hátlap felragasztását stb.

Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy gyakoroljuk a szemléltetőeszközök használatát! Ez nagyon fontos. Ehhez nagy segítség, ha a leckét a szemléltetéssel együtt „felmondjuk” egy tükör előtt!

Összefoglalás

Sok szempontból a lecke legfontosabb része az előkészítés. A legtöbb ember jó tanítónak válhat, és értékes tanítói képességeket fejleszthet ki magában, ha elég türelmes, kitartó, időről időre elfogad egy kis módszertani segítséget, és sok energiát fektet a felkészülésbe.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Mennyi időt szántál legutóbb a bibliai leckére való felkészülésre? Mit gondolsz, ez az idő túl rövid vagy túl hosszú volt?*
- *Odafigyeltek a gyermekek? Ez a kérdés és a rá adott válasz szorosan kapcsolódik az előző kérdéshez.*
- *Egyetértesz-e a következő kijelentéssel? „A felkészülés és a tanítás minden tanító legfontosabb feladata és kötelessége.” Válaszodat indokold is meg!*
- *Egyes médiaelemzők becslése szerint egy tévéprogram első percére sokkal több energiát fordítanak, mint bármely más részére. Vajon miért?*
- *A felkészülési idő hány százalékát kell a lecke bevezetésének előkészítésére szánnunk? Miért?*

Önértékelés

A felkészülés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta a felkészülésre szánt időket a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok arra, hogy alaposan készüljenek föl.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a felkészülés a tanításomban.	Mostantól szeretnék alaposan felkészülni a tanításra.

8. fejezet

„Érted is, amit olvasol?”

A megértés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, ELŐSZÖR MEG KELL ÉRTENIE AZT, AMIT TANÍTANI AKAR.

Minél világosabban értjük mi magunk azt, amit tanítunk, annál egyszerűbben és világosabban tudunk tanítani.

A felkészülés és a megértés együtt jár. Ha alaposan felkészülünk, jobban megértjük azt, amit tanítani fogunk. Azt, amit mi magunk sem értünk, nem fogjuk tudni tanítani!

A megértés fontossága

A tanítás elé az gördíti a legnagyobb akadályt, ha a tanító nem érti eléggé azt, amit tanít. Gregory **első** tanítási alaptörvénye a következő: „A tanító az a fél, aki mélységeiben ismeri a leckét, igazságot, művészeti ágot, amelyet tanítani kíván.” Az üzenet, a tartalom mindig fontosabb, mint a módszer. A figyelmes és értelmes tanuló, hallgató előtt mindig nyilvánvaló, ha a tanító alapjában véve nem érti azt, amit tanít. Olyankor a tanító egyre jobban belebonyolódik, belezavarodik a mondanivalójába, vagy gyorsan elhadarja azt, amit mondani akar, vagy egyre hangosabban beszél, vagy nagyon hosszan tanít, vagy egyes részeket átugrik, teljesen kihagy. Egy biztos: nem fog hatékonyan tanítani.

Howard Hendricks írja: „Aki ma abbahagyja a tanulást, holnap abbahagyja a tanítást.” Milyen igaz!

A tanító munkaeszköze és alapanyaga, amellyel dolgozik, az a saját tudása. A tökéletlen tanítás mindig tökéletlen tudást tükröz. Amit nem értünk és nem tudunk, azt lehetetlen tanítanunk! Közismert tény, hogy

minél kevésbé ért valaki egy témát, annál nehezebben tudja elmagyarázni és egyszerűen, érthetően előadni. De a fordítottja is igaz. Nagyon könnyű egyszerű dolgokat túlbonyolítani, és nagyon nehéz bonyolult dolgokat egyszerűen elmondani.

Egy jó tanítónak sokkal többet kell tudnia annál, mint amennyi ideje van a tanításra; nem jó, ha éppen csak annyit tud, amennyi az adott tanításra szánt időbe éppen belefér! Komoly tanulást és kutatómunkát igényel, ha az egész leckéről, anyagról átfogó képet akarunk alkotni. Valaki így fogalmazott: „A tanítónak többet kell tudnia annál, mint amennyit megtanít, és ha többet tud annál, mint amennyit megtanít, többet fog megtanítani annál, mint amennyiről tud.”

Az a tanító, aki érti azt, amit tanít, könnyűszerrel fenntartja hallgatói figyelmét, irányítja gondolataikat, és aktív részvételre serkenti őket.

A tanítónak legyenek átfogó ismeretei!

Mindenekelőtt legyen egy átfogó képünk Isten Igéjével kapcsolatban! Legalább három tárgykörben kell alapos ismeretekkel rendelkezünk.

- **Bibliai történelem**, ill. a Biblia főbb eseményeinek sorrendje. Látnunk kell Isten megváltó tervét a történelmi események hátterében, és ismernünk kell a konkrét események jelentőségét ebben a tervben.
- **Bibliai személyek**. Látnunk kell, hogy kik azok, akik követendő példával, és kik azok, akik riasztó példával jártak előttünk. Ez nemcsak saját életünk, de hallgatóink élete szempontjából is igen hasznos.
- **Bibliai igazságok, tantételek**. Gondosan tanulmányoznunk kell a Biblia tanrendszerét. Ehhez ki kell gyűjtenünk a Szentírás különböző részeiből a tanításokat, mert csak így bontakozik ki előttünk az egyes bibliai tantételek panorámája. Otthonosan kell mozognunk a Biblia tanrendszerében, hiszen minden más erre az alapra épül. Ezért elengedhetetlen, hogy egy tanító fo-

lyamatosan és rendszeresen tanulmányozza Isten Igéjét, és jó tanulmányokat, igemagyarázatokat olvasson.

Ehhez szerettem volna segítséget nyújtani én is a *Hogyan tanítsunk bibliai tantételeket gyermekeknek?* c. könyvvel. (A könyv az országos GyEK/VISZ-irodáktól igényelhető.)

A tanítónak legyenek konkrét ismeretei a tanított igeszakasszal kapcsolatban!

Ahhoz, hogy megértsük, mit tanít egy kiválasztott igeszakasz, gondosan tanulmányoznunk kell azt. Az exegézis az a tudományág, amely egy adott igevers vagy igeszakasz jelentésének kutatásával foglalkozik. Minden jó tanító egyben jó exegéta is, hiszen fő feladatunk megtalálni egy igeszakasz vagy lecke központi igazságát, és megérteni, hogy a talált igazság mit jelent nekünk, ill. hallgatóinknak. Tudnunk kell, mit jelent az igeszakasz, mert azt kell megtanítanunk. Rá kell jönnünk, hogy a Szentlélek miért foglalta bele Isten Igéjébe azt a bizonyos igeszakaszt, és hogy mit akar nekünk Isten az igeszakaszon keresztül mondani.

Ha valóban meg akarjuk érteni egy igeszakasz tartalmát, fő témáját és lelki üzenetét, legalább a következő négy lépést kövessük!

- Olvassuk el figyelmesen, majd tegyük föl a kérdést: Milyen igazságo(ka)t talállok benne? Valaki így figyelmeztetett egyszer: „Nem a mi dolgunk eldönteni egy igeszakasz jelentését. Viszont a mi dolgunk kibontani azt.” Azokat az igazságokat kell tanítanunk, amelyek **benne vannak**. Tanításunk attól lesz változatos, és az biztosítja a tanító szabadságát, hogy minden igeszakasz más és más.
- Vizsgáljuk meg, van-e a szakasz környékén olyan információ, amely segítheti az igeszakasz helyes megértését. Egy igeverset vagy szakaszt sohasem szabad kiragadni szövegösszefüggéseiből.
- Vessük össze az igeszakaszban talált igazságo(ka)t a Szentírás általános tanításával, hogy vajon illeszkedik-e abba.

- Kerüljük a túlmisztifikálást, ha a jelentés „ott úszik a felszínen”! Egyszer valaki így fogalmazta meg ezt: „Egy igeszakasz elsődleges jelentése az, amit egy konkrét szerző konkrét szavai közöltek az olvasóval abban a korban és abban a témában.”

Például az, amikor az Úr Jézus lecsendesíti a vihart (Lukács 8,22–26), elsősorban nem azt tanítja nekünk, hogy mit kell tennünk „az élet viharában”, hanem annak az igazságnak a bizonyításául szolgál, mely így hangzik: Jézus az Isten Fia. Az apostolok ezt a nyilvánvaló igazságot ebből az eseményből értették meg.

Vagy: az irgalmas samaritánus története a Lukács 10-ben elsősorban nem a bűnös embert és az őt megváltó Jézus Krisztust példázza. Ennek a történetnek az az egyértelmű üzenete, hogy ha hívőknek mondjuk magunkat, úgy kell szeretnünk felebarátunkat, mint önmagunkat.

Gyakran könnyű túlmisztifikálni a jelentést, és figyelmen kívül hagyni az egészen gyakorlati alkalmazásokat.

A (gyermek)tanítók egyik legnagyobb problémája, hogy nem mindig értik egészen és mélységeiben a tanítani kívánt igeszakasz jelentését. Ha tanítókat oktatók, segítséget kell adnunk nekik ebben is. Ugyanakkor ne értékeljük alul a hallgatókat, és ne gondoljuk, hogy képtelenek önállóan megtalálni egy igeszakasz mondanivalóját! A Szentlelket se értékeljük alul, és azt se gondoljuk, hogy nincs hatalma megvilágosítani a hallgatók értelmét! Mi mint oktatók a következőket tehetjük: elmagyarázhatjuk nekik az igetanulmányozás alapelveit és fontos lépéseit, amelyeket követhetnek; közösen megbeszélhetünk velük egy igeszakaszt, miközben lehetőséget adhatunk nekik saját véleményük megfogalmazására; a nehezebb részekhez adhatunk rövid magyarázatokat; a legvégső esetben elmondhatjuk, hogy látásunk szerint mi az adott igeszakasz alapjelentése. Mindenképpen be kell mutatnunk nekik, hogy mi hogyan tanítanánk, és hogyan alkalmaznánk az adott leckét gyermekek esetében. Az is segítséget jelenthet, ha a hallgatók megkaphatják papíron a lecke kidolgozott szövegét.

Ismétlem, tanítók oktatásakor mindig hasznosabb megmutatni nekik, hogy hogyan találhatják meg egy igeszakasz jelentését, mint elmondani az adott szakasz jelentését.

***A tanító vegyen igénybe
minden lehetséges segédanyagot ahhoz,
hogy megértse a tanítandó igeszakaszt!***

Számos eszköz segíti egy igerész megértését.

- A Biblia. Ne feledjük: elsődleges forrásunk és alapművünk maga a Biblia! Mindig az adott igeszakaszról kell kiindulnunk. Miközben azt (a történetet, az eseményeket, a szereplőket) tanulmányozzuk, igazságo(ka)t keresünk. Ezt követően a Szentírás egyéb részeihez fordulhatunk további segítségért, mert azok magyarázhatják, értelmezhetik a tanulmányozott szakaszt.
 - Sokat segíthet egy jó bibliakommentár – természetesen csak miután alaposan tanulmányoztuk az igeszakaszt.
 - Az egyes szavak előfordulásának, jelentésének vizsgálatához hasznos segítség egy konkordancia, vagy bibliai szótár.
 - Egy bibliai lexikon bővebb információt adhat az igerészben említett emberekről, helyekről és eseményekről.
 - A tapasztalt szakemberek által összeállított tanítói kézikönyvek is nagy segítséget nyújthatnak, hiszen felhasználhatjuk mások tapasztalatait.
- Egyetlen segédeszköz sem helyettesítheti azonban az önálló bibliatanulmányozást, pusztán csak kiegészítik azt.

A tanító ismerje hallgatói szükségéit és igényeit!

Erre azért van szükség, mert a tanítandó igazságo(ka)t a hallgatóság szükségéinek és igényeinek megfelelően kell megfogalmaznunk és alkalmaznunk. Ezeket a szükségeket és igényeket viszont csak úgy ismerhetjük meg, ha jó és szoros kapcsolatot tartunk fenn tanítványaink-

kal nemcsak a tanítási órán, hanem azon kívül is. Ismernünk kell életkörülményeiket, problémáikat, érdeklődési körüket, terheiket, gondjait. Csak úgy tudunk helyesen viszonyulni hozzájuk, és csak úgy tudjuk jól tanítani őket, ha ezekkel tisztában vagyunk.

Hogyan ismerhetjük meg őket?

- Elbeszélgethetünk velük családjukról, kedvteléseikről.
- Érdeklődhetünk iskolai életükről.
- Egyszerűen csak meghallgathatjuk őket.
- Elmehetünk velük kirándulni, sportolni, játszani.
- Meglátogathatjuk őket otthonukban.
- Írhatunk nekik, és felhívhatjuk őket telefonon.
- Célzott kérdéseket tehetünk fel a gyermekórákon.
- Felajánlhatjuk segítségünket azoknak, akiknek gondjaik, problémáik vannak.
- Készíthetünk egy dobozt, amelybe bedobhatják kérdéseiket.
- Vezethetünk róluk füzetet, és emlékeztetőül feljegyezhetjük születésnapjukat, kedvenc játékukat, időtöltésüket, imakéréseiket.

Ügyeljünk arra, hogy ne a nem létező kérdésekre és problémákra akarjunk válaszolni, miközben figyelmen kívül hagyjuk valós gondjaikat.

Tanítás közben legyünk rugalmasak, mondanivalónkat mindig a jelenlévő gyermekekre figyelve fogalmazzuk meg. Ez akár azt is jelentheti, hogy az utolsó pillanatban változtatunk vagy átfogalmazunk valamit, ha a tanítási helyzet más, mint amire számítottunk.

Érdekes megfigyelni, hogy az apostolok hogyan igazították tanítási módszerüket ahhoz a csoporthoz, amelyiknek szolgáltak, és mindezt anélkül, hogy tanításuk kárt szenvedett volna. Az Apostolok cselekedetei 17,22–31 szerint Pál prédikálásában visszaviszi (teljesen pogány) hallgatóit egészen a teremtésig és az egy igaz Isten létezéséig, majd onnan építi fel mondanivalóját. Amikor viszont Péter az Apostolok cselekedetei 2-ben a zsidókhoz szól, magától értetődőnek veszi, hogy ezekre

nem kell szót vesztegetni, és azonnal rátér Jézus Krisztus életére, halálára és feltámadására. Az alkalmazkodásnak ezt az elvét láthatjuk akkor is, ha összehasonlítjuk Pálnak az antiókhiai zsidókhöz intézett beszédét (ApCsel 13,16–41) az athéni beszédével, amelyet pogányoknak tartott (ApCsel 17,22–31).

Rendkívül fontos mindenkor szem előtt tartanunk, hogy a gyermekek vagy megtért vagy még meg nem tért gyermekek. Ezért mindig kettős céllal tanítunk és kettős céllal adunk alkalmazást:

- evangélizáljuk a még meg nem tért gyermekeket, hogy megtudják, hogyan hihetnek Jézusban;
- segítjük a megtért gyermekeket a növekedésben, hogy megérthessék, hogyan élhetnek keresztyén életet otthon, az iskolában és játék közben.

A tanító ismerje a tanítás alapelveit!

Az eredménytelen tanításnak az is lehet az oka, hogy bár a tanító megérti a tanítandó ígerészt, megérti hallgatóit és gondjaikat, nem tanulmányozza kellőképpen a tanítás alapelveit, amelyeket például ez a könyv is felvázol. Mindig nagyító alá kell vennünk önmagunkat is és módszereinket, mert csak így láthatjuk meg, hogy mely területeken kell fejlődünk, esetleg segítséget kérnünk. Remélem, hogy ez a könyv is segít az önvizsgálatban. Egy jó tanító folyamatosan fejlődik, növekszik és halad előre a jó tanítási alapelvek megértésében és személyes alkalmazásában.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy az anyag megértésének az alapelve, a többi alapelvhez hasonlóan, egyaránt vonatkozik felnőttek és gyermekek tanítására is. Ilyen szemmel is olvassuk a könyv fejezeteit!

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Világosan érted-e a bibliai tantételeket? Szánsz-e elég időt rendszeres tanulmányozásukra?*
- *Gondoltál-e már arra, hogy a Hogyan tanítsunk bibliai tantételeket gyermekeknek? című könyvemet is használod segédeszközként igetanulmányozáskor?*
- *Írd le, mit teszel az elkövetkezendő egy évben azért, hogy mélyebb bibliai ismereteket szerezz!*
- *Hogyan magyaráznád el, és hogyan tanítanád gyermekeknek az örökbefogadás tantételét? Vajon te teljesen érted ezt a tantételt?*
- *Hogyan ismerhetnéd meg jobban a csoportodba járó tanítók szükségseit, hogy segíthess nekik?*
- *Nehéznek tartanád elmagyarázni egy csoport tanítónak, hogy a Biblia szerint a gyermekek elveszettek? Ha igennel válaszolsz, azért válaszolsz így, mert tulajdonképpen nem igazán érted vagy nem ismered a Biblia tanítását erről a kérdésről?*

Önértékelés

A megértés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta törekvéseimet ezen a téren a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok arra, hogy törekedjenek mélyebb megértésre	Jobban törekszem a megértésre a jövőben.	Mostantól szeretnék figyelni erre az alapelve.

9. fejezet

„A kevesebb sokszor több.”

A tömörítés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, TANÍTSON KEVESET, DE AZT ALAPOSAN.

Ez az egyik legfontosabb és az egyik legszélesebb körben elfogadott tanítási alapelv. Mégis, amikor a vezetőképző tanfolyam hallgatóitól megkérdeztem, melyik alapelvre ügyelnek a legkevésbé, szinte mindig ezt az alapelvet említették.

Létfontosságú alapelv, hogy minél többet próbálunk megtanítani egyetlen alkalommal, annál kevesebbet tanítunk meg. Jobb keveset tanítani, de azt jól. A tanító képességei meghatározzák, hogy mennyi anyagot tud hatékonyan leadni, a tanuló (gyermek) felfogó képessége pedig meghatározza azt, hogy mennyi anyagot tud valóban megtanulni. Tanításunk hatékonyabb lesz, ha egyetlen, konkrét és mérhető tanulási célt tűzünk ki magunk elé. Ha egy célpont van előttünk, és azt világosan látjuk, sokkal nagyobb esélyünk van arra, hogy beletaláljunk. Ha több céltáblára célzunk, valószínűleg egy célba sem találunk bele. Ez az alapelv minden tanítási alaphelyzetre érvényes, akár felnőtteket, akár gyermekeket tanítunk.

Gyermekek között végzett, rendszeres tanítói szolgálat

Nem vitás, hogy annak az anyagnak a mennyisége, amelyet egy alkalommal vagy egy órában le tudunk adni, igen korlátozott. Ezért rendszeres tanítói szolgálatunkban minden alkalmon egyetlen konkrét igazságra összpontosítunk, és azt próbáljuk meg alaposan megtanítani. Minél határozottabb célt jelölünk meg magunknak, annál biztosabb, hogy el is érjük. Ha például egyetlen bibliai leckében szeretnénk meg-

tanítani, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia, hogy a megtért gyermekeknek mindennap olvasniuk kell a Bibliát, hogy a bűn Isten törvényének a megszegése, hogy Jézus Krisztus egyszer visszajön, és hogy a keresztyén gyermekeknek engedelmeskedniük kell szüleiknek, akkor egyértelműen TÚLSÁGOSAN SOKAT akarunk tanítani. Konkrét cél az, amelyet el is lehet érni. Ennek megfelelően az egész alkalom úgy épül fel, hogy ezt az egyetlen célt szolgálja.

A cél vagy a megtanítandó igazság ne csak konkrét legyen, hanem rövid és egyszerű is. Jó, ha egy mondatban meg lehet fogalmazni, és hasznos, ha könnyen megjegyezhető. Legyen elég rövid ahhoz, hogy megjegyezhessek, elég világos ahhoz, hogy leírassuk, és elég konkrét ahhoz, hogy megtaníthassuk. Az egészben az a csodálatos, hogy ha a tanító világos és konkrét célt, igazságot tűz ki maga elé, akkor az adott cél, igazság segíti őt abban, hogy felkészülés és tanítás közben a helyes úton maradjon, és ne kalandozzon el. Az alkalom kerek egészé áll össze, ami nagyban könnyíti a tanítónak a felkészülést és a tanítást, a hallgatóknak pedig a megértést és az alkalmazást.

Ahelyett, hogy megpróbálunk sokat tanítani, aminek a nagy részét a hallgatóság úgymint elfelejti, tanítsunk inkább keveset, de azt olyan alaposan, hogy a gyermekek megértsék, megjegyezék, és meg is tegyék.

A Gyermekek-Evangélizációs Közösség európai szolgálatának beindulásakor sok munkatársammal együtt azt a célt tűztük ki, hogy minden bibliai leckével hét igazságot tanítunk meg – egyet a megtért gyermekeknek, és hat evangéliumi igazságot a még meg nem tért gyermekeknek. Ezt tanítottuk tanítóképző tanfolyamainkon és 3 hónapos, vezetőképző tanfolyamunkon is. Isten megáldotta szolgálatunkat, ehhez nem fér kétség. Most mégis úgy látjuk, jobb módszert találtunk, amely összhangban áll a tömörítés alapelvével, ugyanakkor egyáltalán nem akadályozza, és nem is gyengíti a gyermekek evangélizálását. Éppen ellenkezőleg, elősegíti evangélizáló munkánkat. Véleményünk szerint a gyermekek közt rendszeresen végzett szolgálatban az a legjobb módszer, ha minden héten egy igazságot tanítunk meg alaposan, és ezt az igazságot alkalmazzuk világosan és egyértelműen mind a megtért,

mind a még meg nem tért gyermekekre. Ez egységessé teszi a leckét, ami igen lényeges.

Ugyanazt az egy igazságot tanítjuk az egész órán, hogy amikor a gyermekek hazamennek a gyermekóráról, azt az egy igazságot valóban magukkal vigyék, és világosan lássák, hogyan alkalmazhatják azt a saját életükre.

Régi tanítási módszerünk egyik nehézsége az volt, hogy a lecke nem képezett kerek egészet. A tanító két, egymástól meglehetősen elkülönült síkon végezte a tanítást:

- a még meg nem tért gyermekeknek az evangélium hat „pontját” tanította;
- a megtért gyermekeknek egy másik igazságot tanított.

Ez a két sík általában soha nem találkozott, ezért a lecke nem alkotott egységet.

Ezzel szemben, amikor a tanító egy központi igazságra építi fel az órát, és az alkalmazást mind a megtért, mind a még meg nem tért gyermeknek ennek az igazságnak az alapján fogalmazza meg, a lecke egységes és véleményem szerint sokkal hatékonyabb lesz.

Az egységességet szinte különálló tanítási alapelvnek is lehetne tekinteni, de olyan szoros kapcsolatban áll a tömörítés alapelvével, hogy jobbnak láttam egy fejezetben tárgyalni a kettőt.

Ajánlom mindenkinek, hogy gondolkodjon el egy egységes lecke előnyein, és ne kövessen két különálló, egymástól meglehetősen független vonalat ugyanazon a bibliai leckén belül.

Nyilvánvaló, hogy ha egy igazság köré tömörítjük mondanivalónkat, amellet, hogy jó alapelvet követünk és segítjük tanulóinkat a tanulásban, jóval alaposabban fel kell készülnünk. Könnyebb ugyanis több igazságot érinteni, megemlíteni, mint egy igazságra összpontosítani, és azt az egyet alaposan megtanítani. Biztos vagyok abban, hogy a Gyermek-Evangélizációs Közösség hétpontos rendszere, amelyet egykor Európában használtunk, könnyebb és egyszerűbb volt, mégsem illeszkedett a most tárgyalt, fontos tanítási alapelvhez. Emiatt, véleményem-

nyem szerint, egy kevésbé hatékony tanítási módszernek bizonyult. Azok az eredmények, amelyeket a tömörítés alapelve hozott magával, azt mutatják, hogy megéri a többletmunka-ráfordítást, mert megtérül.

Minden tanítónak és gyermekmunkásnak meg kell ismernie a TMK-t! Vagyis: minden leckében van egy igazság, amelyet Tanítunk, vannak igazságok, melyeket csak Megemlítünk, mert segítik a központi igazság tanítását, alkalmazását, és vannak igazságok, melyeket Kihagyunk.

A központi igazságot **tanítani** kell. Azok közül az igazságok közül, amelyeket már tanítottunk rendszeres szolgálatunk során, a korábbi alkalmakon, és segítik a gyermekeket a tanulásban, megértésben, többet is szabad **megemlíteni**. Ezeket azonban nem tanítjuk. Végül, fogadjuk el, hogy mindig lesznek olyan igazságok, amelyeket, bármilyen értékek is, a tömörítés alapelvét követve, szabad lelkiismeret-furdalás nélkül **kihagyni**.

Azoknál a leckéknél, amelyekben sok igazságot találunk, az ember kísértést érez, hogy megtanítsa mindegyiket vagy nagy részüket, ám ennek az alapelvnek az ismeretében mégis jobb, ha egy igazság tanítására összpontosítunk.

A tömörítésnek ez a módszere, amikor egy alkalommal egy igazságra figyelünk, különösen akkor hatékony, ha egy rendszeres tanítási szolgálatban az újonnan tanított igazságot mindig kapcsoljuk a már korábban tanított igazságokhoz. Így tanításunk tulajdonképpen „építkezés”. A jól megtervezett ismétlés nagy segítséget jelent az elmélyítésben.

HOGYAN TANÍTHATJUK MÓZES ELSŐ KÖNYVÉT GYERMEKEKNEK A TÖMÖRÍTÉS ALAPELVE SZERINT?

Az első öt leckével **egy-egy** fontos igazságot taníthatunk meg **Istenről**:

- A teremtés története
Isten a Teremtő és ő **mindenható**.
- Ádám és Éva az Éden kertjében
Isten **szent**, ezért nem tűr bűnt a közelében.

➤ Kain és Ábel

Isten **szereti** a bűnöst, és elkészítette neki az üdvösséget, amely vér kiontásával nyerhető el.

➤ Énók

Isten **Személy**, aki azt akarja, hogy megismerjük Őt, és közösségre lépünk Ővele.

➤ Nóé

Isten **igazságos**, ezért meg kell büntetnie a bűnt.

A következő tíz leckével azt taníthatjuk meg, hogy hogyan szerezhünk örömet a mindenható, szent, szerető, személyes és igazságos Istennek.

➤ Ábrahám elhívása

Istennek tetszik, ha **elhiszed**, amit mond, és rábízod magadat, ahogyan Ábrahám is tette.

➤ Izsák feláldozása

Istennek tetszik, ha **engedelmeskedsz** neki, mint Ábrahám.

➤ Ábrahám feleséget keres a fiának

Istennek tetszik, ha a nehéz helyzetekben is **ráhagyatkozol**, mint Ábrahám és a szolgálja.

➤ Jákób és Ézsau – az elsőszülöttségi jog és az áldás

Istennek tetszik, ha **becsületes** életet élsz, nem úgy, mint Jákób, aki hazudott.

➤ Jákób élete távol az otthonától

Istennek tetszik, ha **odafordulsz hozzá**, miután vétkeztél, ahogyan Jákób is tette.

➤ József, a szeretett fiú

Istennek tetszik, ha **otthon is Isten szerint** élsz, mint József.

➤ József, a rabszolga

Istennek tetszik, ha **az otthonodtól távol is Isten szerint** élsz, mint József.

➤ József, a fogoly

Istennek tetszik, ha **a gondok, támadások közepette is Isten**

szerint élsz, mint József.

- József, Egyiptom miniszterelnöke

Istennek tetszik, ha a jó és felhőtlen időkben is Isten szerint élsz, mint József tette.

- József, a testvér

Istennek tetszik, ha **megbocsátasz azoknak, akik vétkeznek ellened**, ahogyan József tette.

Szinte mindegyik leckében tudunk adni alkalmazást a megtért és a még meg nem tért gyermekeknek. Abban az esetben, ha a leckében csak egyfajta alkalmazást tudunk adni, a másik alkalmazást tervezzük az óra egy másik részébe.

Gyermekek között végzett időszakos szolgálat

Egy tanítónak mindig alkalmazkodnia kell az adott helyzethez. Ezért ne is törekedjünk arra, hogy minden leckét mindig ugyanúgy tanítsunk. Tanításunk a helyzettől és körülményektől függ.

Mindig evangélizáló leckével készüljünk, amikor csak egyszer találkozhatunk egy csoporttal, és a leckével tanítsunk meg annyi evangéliumi igazságot, amennyit csak lehet. Ám ezekben az esetekben is tartsuk magunkat a tömörítés alapelvehez!

Noha ez nem az ideális tanítási helyzet, mégsem kell **teljesen** elvetnünk a jó tanítási alapelveket. Fel kell tennünk magunknak a kérdést: hogyan alkalmazhatunk egy adott alapelvet egy adott tanítási helyzetre.

Az, amikor heti rendszerességgel taníthatjuk nagyjából ugyanazokat a gyermekeket, és minden bibliai leckével egy-egy központi igazságot járhatunk körül, messze a legjobb és leghatékonyabb tanítási forma. A most vizsgált helyzet azonban egyedi, és ezért más. Mivel a gyermekek többsége csak erre az egy alkalomra jön el, tanításunkat „ki kell tágitanunk”, vagyis a lecke nagyobb területet ölel fel, de nem tud nagyon mélyre hatolni. Ilyenkor a tanító arra törekszik, hogy minél több (de nem túl sok) olyan evangéliumi igazságot próbál megtanítani, amelyek a leckéből következnek, ill. amelyekre a gyermekeknek szükségük van.

Erre nem minden bibliai lecke alkalmas, ezért olyan leckéket kell kiválasztanunk, amelyekkel természetesen és hatékonyan tudunk az említett módon tanítani.

Arra az evangéliumi igazságra, amelyet maga a lecke is kiemel, külön hangsúlyt kell fektetnünk. Azokat az evangéliumi igazságokat is megemlíthetjük, amelyek szintén a leckéből következnek, de, lehetőség szerint, kapcsolni kell azokat a kiemelt igazsághoz, hogy még érthetőbbé tegyék azt.

Ha 5 Napos Klubban tanítunk (ahol a gyermekek nagy része mindennap eljön, de van a csoportnak egy állandóan változó része is), próbáljuk meg a tömörítés alapelvét alkalmazni. Tanítsunk mindennap egy evangélizáló leckét és benne egy evangéliumi alapigazságot minél alapsabban! Hétfőn például részletesen foglalkozhatunk a bűn kérdésével, mert ez jó alapot nyújt a rendszeres résztvevőknek, de említhetünk más igazságokat is. Elsősorban azoknak, akik rendszertelenül járnak, de a többieknek is meg kell tanulniuk, hogy mit tett Jézus Krisztus a bűnért, és mit tehet az a bűnös, aki üdvözülni szeretne. Kedden egy másik evangéliumi igazságot emelhetünk ki. Az 5 Napos Klub alatt természetesen lehetetlen mindent megtanítanunk, de egy-egy evangéliumi igazságot – amennyire időnk engedi – körbe lehet járni, néhány kapcsolódó igazságot pedig, a teljesség igénye nélkül, el lehet magyarázni.

Ezt a módszert követi Jennifer Haaijer öt evangélizáló leckéje, amelyet az európai Gyermekek-Evangélizációs Közösség adott ki. Címe: *Isten csodálatos műve: a megváltás.*

Az evangélizáló leckék tanításakor arra is figyelni kell, hogy olyan gyermekeket tanítunk-e, akik jól ismerik a Bibliát, hiszen hétről hétre eljönnek a vasárnapi iskolába, vagy olyanokat, akik nem járnak vasárnapi iskolába, és keveset vagy semmit sem tudnak Isten Igéjéről.

Felnőttek között végzett szolgálat – tanfolyami oktatás

A tömörítés alapelve a felnőtteknek tartott tanfolyami órákra is érvényes. Annyi mondanivalónk van, és annyira szeretnénk, ha a hallgatók mindent hallanának és megtanulnának! Ilyenkor az a veszély leselkedik ránk, hogy megpróbálunk rengeteg mindent belepréselni a rendelkezésünkre álló, korlátozott időbe. Talán még az elégedettség érzése is eltölt, hogy sikerült sok mindenről beszélnünk. Ám ismét fel kell tennünk egy kérdést: Vajon mennyit értettek meg valójában a hallgatók, és mi az, ami beépülhetett az életükbe, amit a jövőben meg is valósítanak?

Nagyobb hatásfokkal dolgozhatunk, ha világos tanítási célokat fogalmazunk meg és kevesebbet tanítunk, mert biztosíthatjuk azt, hogy amit tanítottunk, azt teljesen meg is értsék. Ha azután egy következő alkalommal is taníthatjuk őket, egy másik témát is részletesen megbeszélhetünk velük.

Éppen ezért a TMK módszer a tanfolyami oktatásra is érvényes. Miközben egy témát alaposan megtanítunk, az egyéb, kapcsolódó témákat megemlíjtük, de vannak témák, amelyeket kihagyunk. Nem azért, mintha ezek nem lennének fontosak, hanem azért, mert nem segítik a fő téma elsajátítását, vagy mert megzavarhatják a központi téma vagy igazság tanítását.

Jobb például, ha az alábbiak közül egy témára összpontosítunk:

- Megtérhetnek-e a gyermekek?
- Hogyan vezessünk lelkipozókat beszélgetést egy gyermekkel?
- Hogyan segítsük a megtért gyermeket a növekedésben?

Ismét arról van szó tehát, hogy keveset tanítunk, de jól megtanítjuk. Egy tanfolyami oktató mondta egyszer: „Ha óra után beszélgetek a hallgatókkal, vagy gyakorlás közben figyelem őket, gyakran elcsodálkozom azon, hogy milyen keveset tanultak és sajátítottak el.” Ennek vajon nem az lehet-e az oka, hogy túl sokat próbált megtanítani, és nem tűzött ki maga elé világos tanítói célokat?

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Mi fontosabb: Hogy mindent „megtaníts”? Vagy hogy a hallgatóid tanuljanak is valamit?
Próbálg meg visszaemlékezni! Elkövetted már azt a hibát, hogy túl sokat akartál „tanítani”? Változtattál-e azóta tanítási módszereden? Miért? Hogyan?*
- *Milyen központi igazságot tanítanál gyermekeknek az „Az Úr Jézus és a samáriai asszony” c. leckéből (Jn 4)?*
- *Sorolj fel hat olyan bibliai leckét, amelyekkel jól lehet evangélizálni, és amelyekkel több evangéliumi igazságot is lehet tanítani? Nevezd meg minden leckénél ezeket az igazságokat!*
- *Ha gyülekezeted lelkésze arra kérne, hogy tarts egy 45 perces alkalmat a vasárnapi iskolai tanítóknak, melyik témára koncentrálnál? Ne feledd a tömörítés alapelvét! Szerinted mire van most a legnagyobb szükségük? Miért?*

Önértékelés

A tömörítés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Követem ezt az alapvet a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másoknak is a figyelmébe ajánlom.	Jobban figyelek rá a jövőben.	Mostantól szeretném alkalmazni.

10. fejezet

„A siker titka a rend.”

A rendszerezettség alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, LOGIKUSAN TERVEZZE MEG AZ ALKALMAT, ÉS LOGIKUSAN IS TANÍTSON.

Ha egy tanítóra nem jellemző sem a rendszerezettség, sem a szervezettség, készüljön föl a problémákra és a nehéz helyzetekre. A jó tanító logikus és rendezett.

Törekedjünk rendszerezettségre a gondolkodásunkban!

Ez különösen két területet érint.

- **Világosan kell látnunk és értenünk az evangélium logikáját, vagyis hogy azok az evangéliumi igazságok, amelyeket a még meg nem tért gyermekeknek meg kell ismerniük, hogyan épülnek egymásra.**

Ha ezt átlátjuk, tudni fogjuk, hogy mit keressünk, amikor előkészítjük a leckét.

- ✓ Az evangélium tartalmazza az Istenről szóló tanítást:
 - Ő a Teremtő (ApCsel 17,24–29);
 - az Igén keresztül szól (1Kor 15,3–4);
 - szent és igazságos (ApCsel 17,31);
 - szeret (Jn 3,16).
- ✓ Az evangélium tartalmazza a bűnről – a bűn eredetéről, gyümölcséről és következményeiről – szóló tanítást:
 - a bűn engedetlenség Istennel szemben (1Jn 3,4);
 - a bűn büntetést von maga után (Róm 6,23);

B) „Felkészülök a tanításra.”

- * bűnös természettel születtünk (Ef 2,3);
- * cselekedeteink szerint is bűnösök vagyunk (Jak 2,10).
- ✓ Az evangélium tartalmazza a Jézus Krisztusról szóló tanítást:
 - * Személyéről:
 - tökéletes ember (1Jn 4,2–3);
 - Ő a Fiú Isten (ApCsel 9,20).
 - * Művéről:
 - büntelen életet élt (1Jn 3,4–5);
 - meghalt (1Kor 15,3);
 - feltámadt (1Kor 15,4);
 - felment a mennybe (ApCsel 5,31).
- ✓ Az evangélium tartalmazza az üdvösség útjáról szóló tanítást:
 - * Jézus Krisztus hívása (Jn 6,37);
 - * az ember válasza:
 - bűnbánat (ApCsel 2,38);
 - Jézus Krisztus befogadása, hit (ApCsel 16,31);
 - * Az eredmény:
 - megigazulás (ApCsel 13,39);
 - újonnan születés (2Kor 5,17).

Mi az a három tény, amelyet tudnia kell minden tanítónak, aki evangélizálni szeretné a gyermekeket?

- ◇ Ahhoz, hogy egy gyermek megtérhessen, nem kell a fent felsorolt, összes evangéliumi igazságot megértenie. Isten mindenható. Vannak, akiket úgy szül újjá, hogy először sok igazságot kell megérteniük, de vannak, akiket sekély ismerettel juttat hitre.
- ◇ Lehetetlen és nem is szükséges a fenti igazságokat mind megtanítani, vagy egyáltalán említeni egyetlen bibliai leckében. Az apostolok egyáltalán nem tették ezt. A tömörítés alapelvénél már megtanultuk, hogy jobb kevesebbet, de alaposan megtanítani.

◇ Elsősorban a tanított igeszakasz határozza meg, hogy mely evangéliumi igazságo(ka)t kell tanítanunk. Azt azonban tudnunk kell, mit keressünk az igerészben.

➤ **Világosan kell látnunk, mire van szükségük a megtért gyermekeknek.**

A hívő gyermekeket az alábbi témákról kell tanítanunk:

- ✓ üdvbizonyosság;
- ✓ bűn a keresztyén életében:
 - * a bűn valósága;
 - * a bűn következményei;
 - * bűnvallás (bűnbánat);
 - * hogyan győzhetünk a bűn fölött (hit).
- ✓ a Biblia;
- ✓ az imádság;
- ✓ bibliai tantételek;
- ✓ keresztyén életmód;
- ✓ a bizonyágtétel;
- ✓ misszió.

Ám ezeket nem szabad és lehetetlen is egyetlen alkalommal tanítani. Tanításunknak minden tanítási alapelvvel összhangban kell állnia. Ezek az alapelvek szorosan összefüggnek egymással, de különösképpen is a tömörítés alapelvével.

Mielőtt azonban az igerész tanítására felkészülnénk, világos, logikus sorrendben kell látnunk azokat az igazságokat, amelyeket a hívő gyermekeknek meg kell ismerniük. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy egyszerre az összes igazságot meg kell tanítanunk, vagy az igazságok többségét. Azt azonban tudni fogjuk, hogy az igerészben milyen igazságok jelenhetnek meg, vagy milyen igazságokra számítsunk.

Törekedjünk rendszerezettségre a célkitűzésekben!

Világosan kell tudnunk, hogy mi a célunk, és mit akarunk elérni az egyes gyermekek életében. Azt szeretnénk, ha

- minden gyermek helyesen viszonyulna a Bibliához, Istenhez, az Úr Jézushoz, a Szentlélekhez és az egyházhoz;
- a szívükben őriznék Isten Igéjét;
- a még meg nem tért gyermekek megtérnének;
- a megtért gyermekek növekednének keresztyén életükben;
- tanulnák és gyakorolnák Isten dicsőítését;
- életükkel és szavaikkal is Krisztusra mutatnának;
- odaszánnák magukat az Istennek való szolgálatra;
- jó bibliai alapokkal rendelkeznének.

Törekedjünk rendszerezettségre az időbeosztásunkban!

A tanítónak be kell tudni osztania az idejét. Ha vasárnap tanítanunk kell, a készülést a lehető leghamarabb el kell kezdenünk, és mindennap egy terv szerint kell haladnunk.

Legyünk fegyelmezettek abban is, hogy pontosan érkezzünk meg az alkalomra! Ezzel megnyújthatjuk saját időnket, és segíthetjük az óra gördülékenységét. Késésünkkel viszont megrövidítjük az időt, és zavart is okozhatunk, ha ott kell keresgélünk az énekeket vagy a flanel képeket, mert nem raktuk őket előzőleg sorrendbe.

Jó, ha a tanító az élet minden területén alkalmazza a rendszerezettség alapelvét: az alvásban, az étkezésben, a testmozgásban, a pihenésben, a szabadidős tevékenységekben és a lelki felfrissülésben egyaránt.

Törekedjünk rendszerezettségre a felkészülésben!

Az igeszakaszt logikus következetességgel kell megközelítenünk és végiggondolnunk. Néhány alapvető kérdést is fel kell tennünk ahhoz, hogy rátaláljunk a lecke jelentésére és tanítására.

- Mit tanít az igerész Istenről, az emberről (a bűnről), Jézus Krisztusról, az üdvösség útjáról, ill. a keresztyén életéről?
- Mi a központi igazság?
- Segítséget jelent-e ez az igazság a gyermekeknek?
- Hogyan alkalmazhatom ezt az igazságot a gyermekek két csoportjára?

Egy lecke rendszerezett szövegelemzése összpontosítást és kemény munkát igényel. A felkészülésre szánt idő legalább hét-nyolcszorosa legyen a tényleges tanítási időnek, és mindig jó, ha időben elkezdünk készülni!

Törekedjünk rendszerezettségre az alkalmon!

A tanulás mindig több szinten zajlik. A tanulók egy jól felépített, logikus terv szerint haladó órán könnyebben és többet tanulnak. A legjobb tanítók mondanivalójukat világosan és logikus rendben tudják előadni. Akár gyermekórárt tartunk, akár tanítókat tanítunk, törekedjünk arra, hogy az új ismereteket a már meglévő tudásra építsük fel.

Minden új igazság a már ismert igazságokon nyugszik. Ezért az új anyaggal kis lépésekben kell nagyon egyszerűen és könnyedén haladnunk. Engedjük, hogy a már ismert anyag magyarázza az ismeretlent! Ez azt is jelenti, hogy tanításunkban mindig visszautalunk a korábbi alkalmakon tanultakra.

Dr. Gregory negyedik tanítási törvénye kimondja: „A tanítónak a már megismert igazságok segítségével kell megtanítania a leckét a tanulóknak, mert az ismeretlent mindig a már ismerttel magyarázzuk.”

Az Úr Jézus ebben is jó példát adott elénk. Ő az új igazságok tanításánál állandóan hallgatói korábbi ismereteire épített.

- Amikor haláláról tanított, arra az ismeretre épített, amit az ószövetségi rézkígyóról tudtak (Jn 3,14–15; 4Móz 21,7–9).
- Amikor feltámadásáról tanított, Jónás és a nagy hal történetét idézte (Mt 12,39–40; Jón 1. és 2. fejezete).

Ez az alapelv számos, nyilvánvaló alkalmazást kínál a bibliai leckében.

- Olyan bevezetést és példákat választunk, amelyek szorosan kapcsolódnak a gyermekek érdeklődési köréhez, életéhez.
- Az új leckéket a korábbiakhoz kapcsoljuk.
- Továbbá minden bibliai leckét lépésről lépésre tanítunk, és minden lépést az előzőre építünk.

Minden bibliai leckében úgy haladunk előre kis lépésekben, mint a magasugrók az olimpián. A tanulónak az igazság minden részletét meg kell érteniük, mielőtt a következő részletre térnének. Az új gondolatok a tanuló ismerettárába kerülnek, és az új ismeretek ugródeszkájaként szolgálnak.

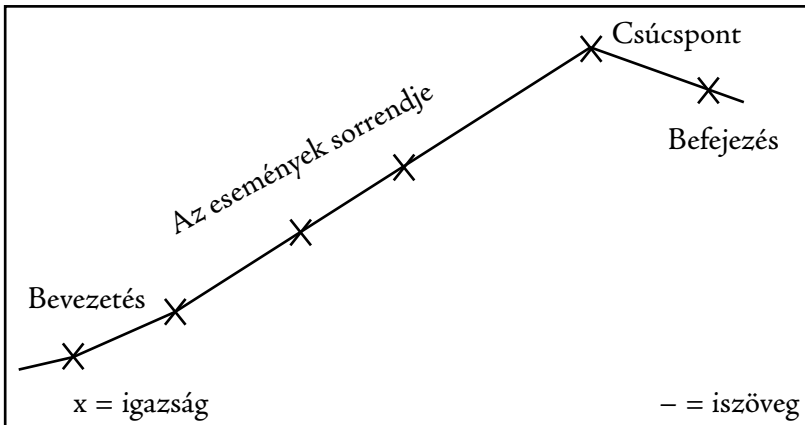
Mindig azt a célt kell tehát magunk elé tűznünk, hogy mind gondolatvezetésünk, mind tanításunk legyen logikus, jól felépített és ésszerű. Azt a tanítót, aki esetlegesen és ötletszerűen gondolkodik, és úgy is tanít, a hallgatói nem nagyon értik, mert nem tudják követni.

Sajnos nem ritka, hogy valaki nem dolgozza ki a mondanivalóját, mielőtt tanítja. Olyankor elindul egy beszéd, amelyben itt-ott, a tartalomtól nem következő igazságok jelennek meg, de az ember nyomát sem látja annak, hogy az igazságok egymásra épüljenek, és az adott igazságszövegből következzenek. Sok lecke, igemagyarázat valamilyen mértékben követi a bibliai felépítést, és az „események sorrendje” is világos, de az igazságok mintha hasra-ütésszerűen bukkannának föl itt meg ott. Egy jól felépített lecke (igemagyarázat) nem ilyen. Egy jó leckéhez nemcsak az eseményeket, tehát a bibliai szöveget kell rendszerezetten elmondani, hanem a tantételbeli szerkezetét is fel kell építeni. Az alapgondolatnak, alap-mondanivalónak végig kell vonulnia a leckén, de úgy, hogy minden alkalommal, amikor az alapigazság előjön, és azt érvekkel támasztjuk alá, körbejárjuk, példákkal magyarázzuk, a tanításnak az előző tanítási részre kell épülnie. Magyarán két szerkezeten kell gondolkodnunk: az események sorrendjének, ill. az alapigazság tanításának a felépítésén. Csak így válhat a lecke egyszerre érdekessé és értékessé.

Jennifer Haaijer: *Hogyan tanítsunk bibliai leckét?* című könyvében sok segítséget és tanácsot kapunk ehhez. A könyvet az európai Gyermekek-Evangélizációs Közösség (European CEF) adta ki.

Az ilyen jól felépített tanításhoz nélkülözhetetlen egy írásos vázlat, amely minden fontos részt tartalmaz (bevezetés, események sorrendje, csúcspont, befejezés). A vázlatból az is világosan kiderül, hogy mely pontoknál akarjuk tanítani a központi igazságot, és mikor fogjuk alkalmazni azt a megtért és a még meg nem tért gyermekekre. A leckevázlat abban is nagy segítség, hogy meghatározza és egyben szem előtt tartja a lecke célját, biztosítja a jó időbeosztást és időkihasználást, egységessé, gördülékennyé, rendszerezetté és érdekessé teszi a leckét, biztonságot ad a tanítónak, illetve nagyban megkönnyíti a tanulóknak a hallottak elsajátítását. Valaki egyszer azt mondta, hogy a jól megtervezett leckét félig már meg is tanítottuk, vagyis miközben pontról pontra végiggondoljuk, mit, hogyan és mikor mondanánk tanításunkban, tulajdonképpen „letanítjuk” a leckét.

A lecke felépítése



A jól felépített tanítás mindig azt jelenti, hogy megtervezzük, hol és hogyan tanítjuk a központi igazságot a leckében. Tehát nem csupán történetet mondunk, hanem a történettel egy igazságot tanítunk és al-

kalmazunk. Valahányszor megjelenik a központi igazság, mindig egy kicsit másképpen és részletesebben tanítjuk, hogy a lecke végére a gyermekek megértsék az adott igazságot, és alkalmazhassák is az életükre.

Ez a kifejezetten evangélizáló leckékre is vonatkozik. Ezekkel **az evangéliumot** tanítjuk, de át kell adnunk az igerész üzenetét is. Ezért az ilyen alkalmakra gondosan és sok imádsággal kell kiválasztanunk a leckét. Nem minden bibliai lecke alkalmas az ilyen fajta tanításra. A jó evangélizáló leckében minden szépen illeszkedik egymáshoz. Az evangélium üzenete természetesen és logikusan adódik a leckéből. Ha a történetet kivennénk belőle, akkor is világosan és érthetően taníthatnánk az evangéliumot. Az ilyen leckéknek rendszerint az evangélium valamelyik szelete az alaptémája vagy hangsúlyos üzenete; a téma végigvonul a leckén, és összefogja azt.

Ugyanilyen gondosan kell összeállítanunk előadásainkat egy-egy tanítóképző tanfolyami órára is; az 1. pont elvezet a 2. ponthoz, az pedig a 3. ponthoz. Nemcsak a papíron, de a fejünkben is rendnek kell lennie! Csak így lesz előadásunk valóban jól felépített. Az ilyen, rendezett előadásokat aztán már könnyű vetített vázlattal, flanel táblára felrakott szócíkokkal stb. szemléltetni, és a hallgatóság készségesebben is követi mondandónkat.

Törekedjünk rendszerezettségre egy 60 perces órán is!

Az egész Örömhír Klubot vagy vasárnapi iskolai órát gondosan meg kell terveznünk, hogy maximális eredményt érjünk el. A bibliai lecke központi igazsága jelenjen meg valamilyen formában az aranymondásban, a tanított énekben és az ismétlő játékban is! Az ilyen gondos szervezés biztosítja az igazság ismétlését, segítségével ugyanakkor elkerüljük, hogy bármit unos-untalan ismétlegessünk.

Törekedjünk rendszerezettségre egész tanításunkban!

Ha a Bibliát rendszeresen tanítjuk gyermekeknek, nagyon fontos átfogó tervet készítenünk. Mivel hosszabb időn át folyamatosan taníthatunk, az egész tanításunkat előre átgondolhatjuk. Ha nem tervezünk, a gyermekek egyes igeszakaszokat és bibliai történeteket sokszor, más részeket viszont egyszer sem hallanak.

A Gyermekek-Evangélizációs Közösség (CEF) 5 éves, ciklikusan ismétlődő tanmenete a Biblia nagy részén végigvezeti a gyermekeket. Minden tanév őszi és téli időszakában ószövetségi, a tavaszi időszakban újszövetségi leckesorozatok szerepelnek.

Átfogó tervünket összeállíthatjuk úgy, hogy időrendi sorrendben tanítjuk a bibliai eseményeket: így végighaladhatunk a Biblia egyes könyvein, illetve a bibliai személyek életén.

Egy másfajta tanmenet szerint taníthatunk egy-egy tantételt egy bizonyos ideig. Ehhez a Biblia különböző könyveiből választhatunk történeteket, amelyek jól példázzák és magyarázzák a tanított tantételt, igazságot.

Egy jó tanító olyan tervet készít, amelyikben mindkét fajta tanmenet szerepel. Ez a legjobb. Pl. az év első felének anyagát az „időrendiség” szempontjai szerint, az év másik felének anyagát pedig „tematikus” szempontok szerint állítja össze.

Akármilyen módszert választ is valaki, egy a lényeg: legyen egy rendszerezett terve, amely szerint halad.

Fontos, hogy a bibliai lecke tanítását örömteli eseményként élje meg a tanító, ne pedig nyűgnek, amin szeretne minél hamarabb túlesni! Minél több munkát fektetünk bele, és minél rendszerezettebbek vagyunk, annál jobban fogjuk élvezni! Ugyanakkor arra is ügyelnünk kell, hogy ne váljunk törvényeskedőkké, akik annyira ragaszkodunk egy adott módszerhez vagy tervhez, hogy közben elveszítjük a tanításhoz nélkülözhetetlen örömet, lelkesedést és frissességet!

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Mit a legnehezebb összerendezned?
A gondolataidat?
Az idődet?
A készülésedet?
A tanításodat?
Az egész órát?
Vagy egy átfogó tervet?
Vajon nagyobb önfegyellemmel kiküszöbölhető lenne-e ez a probléma? Vagy valami más segítségre lenne szükséged? Milyen tanácsot adnál egy új tanítónak, aki úgy érzi, nagyobb rendezettség kellene az életébe?
- Mindig írott vázlatból tanítasz? Miért? Mennyire kell (vagy nem kell) részletesnek lennie? Jó-e, ha tanulóink is látják, akárcsak egy részét? Mit teszel a vázlattal a tanítás után?
- Látod-e, hogyan illeszkednek az evangéliumi igazságok logikusan egymáshoz? Nézd át újra az evangéliumi igazságok négy csoportját a fejezetben! Mi lenne a legjobb és leginkább logikus sorrend, ahogyan tanítani kellene ezeket az igazságokat egy hosszabb tanítási időszakban? Az üdvösség útjával kezdenéd, majd Jézus Krisztusról, Istenről és végül a bűnről tanítanál, vagy más sorrendet választanál?
- Mennyi időt szánsz általában egy lecke előkészítésére? Elégnek találod ezt az időt? Ha nem, hogyan tudnál több időt biztosítani a felkészülésre?
- Nehéznek találod azt a módszert, hogy egy leckével egyetlen igazságot tanítsunk meg logikusan és rendszerezve? Készíts tanítási tervet a Lukács 19,1–10 alapján erre az igazságra: „Jézus Krisztus szeret téged, és azt akarja, hogy menj Őhozzá.”

Önértékelés

A rendszerezettség alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megáldotta a rendszerezettséget a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól figyelek erre az alapelve.

C) „Tanítok.”

A tanítás tíz gyakorlati alapelve

- 11. fejezet** 109
A magyarázás alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, alaposan járja körbe, és jól magyarázza meg a tanítandó igazságokat.
- 12. fejezet** 116
Az egyszerűsítés alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, fogalmazzon egyszerűen, hogy a hallgatók megértsék a tanítást.
- 13. fejezet** 126
Az ismétlés alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, sokat ismétlje a tanított igazságot.
- 14. fejezet** 133
Az alkalmazás alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, alkalmazza a tanított igazságot hallgatói életére.
- 15. fejezet** 141
A példák használatának alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, használjon jó példákat, amelyek megvilágítják a tanítást.
- 16. fejezet** 150
A vonzerő alapelve
Ha valaki hatékonyan akar tanítani, legyen vonzó személyiség, aki vonzó módon ad át egy vonzó üzenetet.

17. fejezet..... 158

A bevonás alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, vonja be hallgatóit a tanításba, és serkentsen őket arra, hogy válaszoljanak a hallottakra.

18. fejezet..... 175

A szemléltetés alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, hasson hallgatói érzékszerveire is.

19. fejezet..... 182

A változatosság alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, próbáljon ki sokféle módszert.

20. fejezet..... 188

A körülmények alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, teremtsen jó légkört, és biztosítson megfelelő környezetet.

11. fejezet

„A tanítás magyarázat nélkül inkább összezavar.”

A magyarázás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, ALAPOSAN JÁRJA KÖRBE, ÉS JÓL MAGYARÁZZA MEG A TANÍTANDÓ IGAZSÁGOKAT.

Számos tanító – aki hajlandó megvizsgálni saját tanítását, mert a hibákból is szeretne tanulni – elismeri, hogy ezt az alapelvet kell a legjobban fejlesztenie.

Az elmondás még nem tanítás

A tanítás nem csupán annyit jelent, hogy elmondunk – vagy akár sokszor elmondunk – valamit. Az elmondás nem feltétlenül tanítás. Ha tanítás lenne, akkor mindenki, aki hallja, megtanulná, és a tanítás igen egyszerű, csekélyke munkát és szinte semmi gyakorlást nem igénylő feladat lenne. Emlékszünk még a 3. fejezetben olvasott meghatározásra? Tanítás az, amikor valaki segít a másiknak tanulni. Azzal, ha elmondunk valamit a gyermeknek, még nem feltétlenül tanulja meg azt, amit hallott.

Az elmondás – ha megfelelő határfokkal tesszük – segít a tanításban, de önmagában sohasem eredményez tanulást. A tanítás azt jelenti, hogy érthetővé teszünk egy igazságot a hallgatóknak, ez pedig csak gondos magyarázattal lehetséges.

Egyesek úgy gondolják, elég megemlíteni valamit, és van abban valami mágikus, ha bizonyos szavakat vagy mondatokat kitartóan ismételtetünk. Csakhogy az érthetetlen szavak és fogalmak ismételtetése akkor sem jár semmilyen eredménnyel, ha maguk a szavak vagy kife-

jezések igazak, és az evangélium üzenetének a részét képezik. Sokszor döbbenet tapasztaltam, milyen keveset értettek emberek a tanításomból, akár tanfolyami hallgatók voltak, akár Örömhír Klubos gyermekek. Ezzel különösen abban az időszakban szembesültem, amikor a bibliai lecke tanításának régi módszerét követtem, és legalább hét igazságot igyekeztem belefoglalni minden leckébe. Akkortájt mindenkit, akik ezt a módszert használtuk, megkönyékezett a kísértés, hogy gondolatban megveregessük a vállunkat, amiért sikerült elmondanunk azt a hét igazságot, amelyekről úgy éreztük, hallgatóinknak meg kell azokat érteniük. A kérdés csak az, hogy vajon meg is tanítottuk-e azokat az igazságokat.

A jó tanítás abban segíti a tanulót, hogy megértse a hallottakat. A jó tanító célja mindig az, hogy tanulóit tanulásra ösztönözze. Egyszer valaki azt mondta, hogy a lovakat odavezethetjük a vízhez, de arra már nem tudjuk rákényszeríteni őket, hogy igyanak is. Erre valaki azt válaszolta, hogy viszont adhatunk nekik sót, amitől megszomjaznak, és máris motiváltuk őket az ivásra.

Attól, hogy valaki hall valamit, még nem feltétlenül tanulja meg azt, amit hallott

Lehet, hogy a gyermek figyelmesen hallgat, mégis igen keveset tanul. Dr. Gregory hatodik tanítási törvénye kimondja: „A tanulás az a folyamat, melynek során a tanuló önállóan végiggondol egy új gondolatot vagy igazságot, és a magáévá teszi, illetve amikor egy új művészeti ágat vagy mesterséget fokozatosan elkezd megszokott élettevékenységként űzni.” A hangsúly tehát nem azon van, amit a tanító csinál, hanem azon, amit a hallgató válaszként megtesz. Dr. Gregory megfogalmazása azt sugallja, hogy az igazi tanítás mindig valamilyen változást hoz a hallgató életébe. Az igazságnak mindenekelőtt az értelemre kell hatnia, de azután az érzelmekre és az akaratra is hatást kell gyakorolnia. Márpedig ez csak akkor történik meg, ha az igazságot jól megtanították, és alaposan elmagyarázták a hallgatónak.

Attól, hogy valaki sokszor hall valamit, még nem feltétlenül érti is azt, amit hall

Egyes tanítók azt hiszik, hogy ha a gyermek emlékezetből el tud mondani valamit, akkor azt már meg is tanulta. Az, hogy a gyermek képes valamit felmondani, nem jelenti azt, hogy tudja is, amit bemagolt. Egy adott anyagrészből a megismerés segít (és kell is segítenie) a tanulást, de önmagában még nem jelenti azt, hogy a gyermek tudja is, amit felmondott.

A tanítás csak akkor jár eredménnyel, ha a gyermek valóban tanul is valamit, de csak akkor tud tanulni, ha az igazságot alaposan megtanították és elmagyarázták neki. A tanítás tulajdonképpen az, amikor egy igazságot, egy fogalmat vagy egy szót azért magyaráz a tanító, hogy a tanuló pontosan megértse azt, amit a tanító mond.

Nem elég például, ha ezt mondjuk modern korunk gyermekének: Isten szeret téged. Sőt az sem elég, ha újra meg újra megismételjük. Először is, meg kell magyaráznunk, mit jelent a szeretet. Sok gyermeknek fogalma sincs róla, illetve teljesen téves elképzelés él benne a szeretetről. Másodszor, meg kell magyaráznunk, kicsoda Isten, és milyen Isten. Sok gyermek Isten nevét csak káromkodásban hallja, úgy gondol rá, mint az égi Téralpóra vagy mint egy kegyetlen zsarnokra. Harmadszor, azt is meg kell értetnünk a gyermekkel, hogy kicsoda ő valójában: bűnös lázadó, akit egyáltalán nem érdekel Isten.

Miután mindhárom szót **megmagyaráztuk**, egymás mellé állíthatjuk őket egy mondatba, amely remélhetőleg már jelent is valamit a gyermeknek: Isten szeret téged.

Nem elég, ha csupán annyit mondunk, hogy Jézus Krisztus meghalt a bűneidért, vagy Jézus Krisztus a vérét adta a bűneidért.

Először is meg kell magyaráznunk, kicsoda Jézus Krisztus, a legtöbb gyermeknek ugyanis igen csekély vagy egyáltalán semmilyen fogalma sincs róla. Arról is kell beszélnünk, hogy mi a bűn, illetve a mi bűnünk, mert itt konkrétan rólunk van szó. A legtöbb gyermek keveset vagy semmit sem tud arról, hogy mit tanít a Biblia a bűnről. Sokuknak

az a bűn, amikor rajtakapják őket. Végül pedig részletesen és érthetően el kell magyaráznunk, hogy milyen hatással lehet ránk és a mi bűneinkre valakinek a 2000 évvel ezelőtt bekövetkezett halála és a kiontott vére.

Ezek után a gyermekek valószínűleg jobban megértik azt, hogy „Jézus Krisztus meghalt a bűneidért”.

A tanfolyamon sem elég csupán annyit mondani a tanítóknak, hogy a gyermekek elveszettek, és szükségük van a Megváltóra. Sőt azt sem kell megkísérelni, hogy ezt az „új” igazságot 15 perc alatt „letanítsuk”. Ehelyett mélységeiben kell elmagyaráznunk és tanítanunk, hogy a tanítók valóban megértsék.

A jó tanítás semmit sem vesz magától értetődőnek

Akár gyermekeket, akár felnőtteket tanítunk, semmit se vegyünk magától értetődőnek. Gyakran gondoljuk, hogy hallgatóink tudnak vagy értenek valamit, amit valójában nem ismernek. Azt, ami felől kétségünk van, azonnal magyarázzuk meg és tisztázzuk. Ha már tudják azt, amit tanítunk, nem okozunk kárt, hiszen az ismétlés mindig hasznos. Ha viszont nem tudják, segítünk nekik megtanulni.

A jó tanítás bibliai történeteket használ fel

A kellő részletességgel és mélységben megmagyarázott és megtanított bibliai történetek sokkal jobb alapot biztosítanak a gyermekek tanításához, mint azok a módszertani fogások és tanítói látványosságok, amelyeket sok tanító alkalmaz. A legjobb tanítás az, amikor a tanító izgalmasan elmondja a bibliai történetet, amellyel egy igazságot jár körbe egyszerűen, érthetően, és mond egy-két világos bibliai vagy mai példát. Így tanít Isten, így tanít Jézus, tanítsunk hát mi is így!

Ne feledjük azt sem, hogy az, amit tanítunk, a hallgatóság emlékezetében mindig összefolyik azzal, hogy hogyan tanítottunk. Ha felületesen, unalmasan, össze-vissza, rossz példákkal, túl szórakoztatóan stb. tanítunk, hallgatóink ugyanilyenek látják majd mindazt, amit tanítani akartunk nekik.

A jó tanítás egy igazságot ragad ki az igerészből, és azt magyarázza meg alaposan

Mindezek fényében tehát azt látjuk, hogy először nekünk magunknak kell aprólékosan elemeznünk az adott igeszakaszt, mert rá kell találnunk arra az egy központi igazságra, amelyet tanítani akarunk az igeszakasszal. Másodsor azt kell végiggondolnunk, hogy tanításunkat hogyan építsük föl az igeszakaszban, ill. hogyan vonultassuk végig az igeszakaszon. Úgy nem lehet tanítani, hogy az igazság végig nem hangzik el, de a végén hirtelen megjelenik. Vannak tanítók, akik úgy beszélnek egy-egy igerésről, hogy abban semmilyen utalás nem történik semmilyen igazságra, ám a végén elhangzik egy alkalmazás, amely behoz egy igazságot. Ezzel a főhangsúlyt a történetre helyezik és nem arra, amit Isten üzen a történettel a hallgatóknak. Az adott igeszakaszra mindig úgy kell tekinteni, mint egy adott igazság szolgájára, az igazság tanításának eszközére, nem pedig fordítva! Mindig az igazság tanítása az elsődleges. Az igeszakasz (történet) pedig, amelyik tartalmazza az igazságot, szemlélteti, elmélyíti, megmagyarázza és eljuttatja azt a hallgatóság értelméhez.

A kérdés tehát a következő: egy adott történet egyes jeleneteiben hogyan bonthatjuk ki és vonultathatjuk végig az egyetlen központi igazságot úgy, hogy a jelenet mozzanatait felhasználva tegyük érthetővé az igazságot a hallgatóságnak. Amikor a történet egyes eseményeit elbeszéljük, nemcsak a történéseket kell elmondanunk, hanem azok mélyebb jelentését is. Így, miközben a történet kibontakozik, a tanítás is halad, és a végére összeáll a történet is meg a tanítás is. A történet minden szakasza kapcsolódik a tanított igazsághoz, és valamilyen szempontból alátámasztja azt. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a központi igazságot tartalmazó mondatot újra meg újra elismételjük, hanem minden alkalommal, amikor az elbeszélésből következik, egyre részletesebben és mélyebben kifejti. Ezért mire a történet végére érünk, a gyermekeknek érthetően megmagyaráztuk a központi igazságot.

Az Úr Jézus így mondott történeteket hallgatóinak. Természetesen tömörség és érthetőség szempontjából semmi sem hasonlítható az Ő történeteihöz. Ezenfelül minden történet olyan mély jelentést és tanítás hordoz, hogy azt senki nem tudta azóta felülmúlni. Ki ne hallgatná lelkesen és izgatottan a tékozló fiú, az elveszett juh, a menyegzői vacsora vagy a tíz szűz történetét, ugyanakkor kit ne érintene meg a bennük rejlő tanítás és igazság?! Ezek a páratlan történetek eljuttatták a hallgatók szívéig azt az igazságot, amelyet Jézus meg akart tanítani nekik. A történetek mozgalmasak, életszerűek, egy alapigazságot tanítanak világosan és egyszerűen, és jó alkalmazást adnak. Ezért akkor soha nem érezte senki a szükségét annak, hogy a végén még egy erkölcsi tanulságot is levonjon belőlük.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Egyetértesz-e azzal, hogy a tanítók többsége ezt az alapelvet érti a legkevésbé, és általában figyelmen kívül is hagyja? Mi a helyzet a te szolgálatoddal?
Mit tanultál ebből a fejezetből, ami segít megértened és a gyakorlatban is alkalmaznod ezt az alapelvet?
- Miért olyan hatékony tanítási módszer a történetmondás? Bármilyen életkorú hallgatóságnál egyformán beválik? Látsz-e valamilyen veszélyt a történetmondás módszerében?
- Mit mondanál arra, ha egy fiatal tanító kifejténé véleményét, miszerint a gyermekeknek minden igazságot meg kell érteniük, amelyeket ő a tanított igeszakaszban talált, és ragaszkodna ahhoz, hogy az összes talált igazságot bele is foglalja a leckébe? Hogyan segítenél neki?
- Tanítottál már bibliai tantételeket gyermekeknek? Ha igen, hogyan? Hogyan fogadták a gyermekek?
- Mit gondolsz, én követem a magyarázat alapelvét ebben a könyvben, vagy úgy látod, hogy csak gondolatokat közlök, de nem magyarázom el azokat? Mondj példákat arra, ahol ezt az alapelvet követtem, és arra is, ahol úgy látod, hogy nem alkalmaztam!

Önértékelés

A magyarázás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom ezt az alapelvet a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól szeretném alkalmazni ezt az alapelvet.

12. fejezet

„Báránnyokat legeltess, ne zsiráfokat!”

Az egyszerűsítés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, FOGALMAZZON EGYSZERŰEN, HOGY A HALLGATÓK MEGÉRTSÉK A TANÍTÁST.

Bizonyára mindenkivel megtörtént már, hogy valaki „tanított” minket, de nekünk fogalmunk sem volt arról, hogy tulajdonképpen miről is beszél. Miért? Egyszerűen azért, mert az illető nagyon körülményesen és bonyolultan beszélt.

Amikor gyermekeket tanítunk, talán még fokozottabban kell figyelniünk az egyszerűsítésre, mert a gyermekeknek korlátozott

- az ismeretük,
- a tapasztalatuk és
- a szókincsük.

Tanításunk tehát csak akkor hatékony, ha egyszerű. A tanítás mit sem ér, ha nem olyan világos (és egyszerű), hogy ne lehessen félreérteni, és nem olyan érdekes, hogy ne lehessen elfelejteni.

Jó kommunikációra van szükség

Ismeretátadásnál három „szereplővel” kell számolni. Az egyik szereplő az „adó”: az a személy, aki átadja, elmondja az ismeretet. Azután van maga az ismeret vagy üzenet. Végül pedig van a „vevő”: az a személy, aki fogadja, meghallgatja az ismeretet. Akkor beszélhetünk jó kommunikációról, ha a fogadó fél ugyanabban a formában és ugyanazzal a jelentéssel fogadja az üzenetet, mint ahogyan azt a küldő vagy közlő személy értelmezte. Dr. Gregory harmadik tanítási törvénye ezt mondja ki: „A tanítás során használt nyelvet mindkét félnek ismernie kell.” Ez a

törvény mindannyiunk számára nyilvánvaló, mégis gyakran vétünk ellene valamilyen formában.

Az általunk „küldött” üzenetet nagyon sokszor egészen másképpen értik azok, akiket tanítani akarunk, különösen, ha különböző környezetből jövő gyermekeknek hirdetjük az evangéliumot. Ha például római katolikus gyermekekhez beszélünk, és azt mondjuk nekik, hogy „Újjá kell születned”, talán egyetértően bólogatnak majd, de esetleg teljesen másra gondolnak, mint mi. Miközben mi a Szentlélek újjászülő munkájára célzunk, addig ők talán a keresztségre gondolnak, és a kommunikáció már meg is szakadt közöttünk. Hasonló eredménnyel járhat, ha római katolikus gyermekeknek az „Úr Jézus befogadását” említjük. Sokuknak ez a misén való részvételt jelenti.

Ezért igazán nem az számít, amit mi mondunk, hanem az, hogy ők mit hallanak, illetve mit értenek azon, amit hallanak. Az eredményes ismeretátadás és megértés azon múlik, hogy olyan szavakat és fogalmakat használunk-e, amelyeket hallgatóink ismernek, ill. ugyanúgy értenek.

Max Warren a következőképpen határozta meg a jó kommunikációt:

„Kigondolom, mit akarok mondani, átgondolom, mit fog azon a másik érteni, majd végiggondolom, hogy mit kell ahhoz mondanom, hogy a másik is azt gondolja majd, amit én.”

A világtörténelem egyik legjelentősebb csatája Wellington hercege és Bonaparte Napóleon hadseregei között zajlott le 1815-ben, Waterloonál. Nagy-Britannia népe lélegzet-visszafojtva várta a híradást a csata kimeneteléről, hiszen Európa jövője forgott kockán.

A fontos hírt jelzőlámpák fényjelzéseivel továbbították városról városra, míg végül Londonba is megérkezett.

A londoniak remegve várakoztak, amikor a Winchesteri Katedrális tetejéről elindultak a villanások. A tömeg lassan betűzte az üzenetet: WELLINGTON VERESÉGE. A kikötőre ekkor váratlanul sűrű köd ereszkedett, a londoniak szívét pedig összeszorította a kétségbeesés.

Kis idő múlva azonban a köd felszállt, és a fényjelzések újra indultak. Immáron a teljes üzenet megérkezett: WELLINGTON VERESÉGET MÉRT AZ ELLENSÉGRE. Mondanom sem kell, hogy London pillanatok alatt örömmámorban úszott!

Rengeteg probléma származhat tehát abból, ha a kommunikáció akadozik vagy megszakad.

Kerüljük a nehéz szavakat!

Mi, tanítók azt a hibát követjük el a leggyakrabban, hogy olyan nyelven beszélünk, amelyet a gyermekek nem igazán értenek.

Ezt kétféleképpen is megtehetjük:

- **Hosszú, nehezen érthető és ismeretlen, idegen szavakat használunk, amelyek nem szerepelnek a gyermekek mindennapi szókincsében, ezért nem is értik azokat.**

Ilyen szavak lehetnek például: *mezőgazdaság, végérvényes, illetlen, egyensúly, standard, deviáns* stb. Az ilyen szavakat a legtöbb gyermek nem ismeri, soha nem is hallotta. Mi viszont gyorsan megszokjuk az ilyen szavak használatát, hiszen valószínűleg nagyobb a szókincsünk, mint a gyermekeké (legyen is nagyobb). Ezért tudatosan a gyermekek szókincsét kell alapul vennünk.

Meg kell tanulnunk egyszerűen beszélni. Olyan szavakat kell keresnünk, amelyek ugyanazt fejezik ki, mint a nehezen érthető szavak, csak sokkal egyszerűbben.

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy hiába rövid egy szó, attól még lehet érthetetlen. Pl.: *zsold, stressz, bűnbak, üdv* stb. Ezeket is magyaráznunk kell.

Amikor az Úr Jézus tanított, a galileai halászoztól kezdve a jeruzsálemi papokig minden jelenlévő értette a szavait.

„A nagy sokaság szívesen hallgatta őt” (Mk 12,37).

Valaki ezt mondta erről a témáról: „Mindent, ami arra érdemes, ki lehet fejezni egyszerű szavakkal is.” Más valaki így fogalmazta meg: „A Krisztus evangéliuma olyan, mint egy tenger, amelyben bálnak is úszkálhatnak, és kisgyermekek is lubickolhatnak.”

Egy gyermek nem tud bizalommal feloldódni egy olyan tanító jelenlétében, akinek annyira magasröptűek a gondolatai, hogy a gyermek számára elérhetetlen magasságokban szárnyalnak. Azt a parancsot kaptuk, hogy bárányokat legeltessünk, ne pedig zsiráfokat (Jn 21,15). A tanítás nem jut el a gyermek szívébe, ha nem érti azt.

Ám ez nem azt jelenti, hogy gyerekesen beszéljünk. A gyermekek zokon vesznek, ha úgy állunk hozzájuk, mintha alig tudnának valamit. Értelmüket sem túlbecsülünk, sem alábecsülünk nem szabad.

Ugyanakkor arról sincs szó, hogy egyáltalán ne használjunk nehezebb szavakat; bátran bővítsük ilyenekkel a szókincsüket, de mindig adjunk kimerítő magyarázatot is, hogy értsék és meg is tanulják az új szavakat.

Ahhoz, hogy megismerjük szókincsüket, és tudjunk az ő fejükkel gondolkodni,

- ✓ figyeljük, miről beszélgetnek, mert abból sok minden kiderül, ami segítségünkre lehet;
- ✓ olvassunk jó gyerekkönyveket és szakkönyveket, hallgassunk és nézzünk jó gyerekműsorokat;
- ✓ kérjük meg őket, hogy amikor valamit nem értenek, bátran állítsanak meg minket, és tegyenek föl kérdéseket.

J. M. Gregory-t idézem: „Kitartóan és figyelmesen tanulmányozzuk tanulóink szóhasználatát! Amennyire csak lehet, beszéljünk az ő nyelvükön! Mondanivalónkat a lehető legegyszerűbben és kevés szóval fejezzük ki! Rövid mondatokat használjunk, amelyeknek a nyelvtani szerkezete is egyszerű! Példákkal magyarázzuk el az új szavak jelentését! Gyakran ellenőrizzük, hogy tanulóink értik-e az általunk használt szavakat!”

Ugyanez érvényes a tanfolyamokra is. Ott is ügyeljünk nyelvezetünkre, és győződjünk meg arról, hogy a tanítók pontosan azt értik-e, amit mondani akarunk.

- **Olyan teológiai fogalmakat használunk, amelyek talán se nem hosszúak, se nem bonyolultak, ám egy mai, átlagos gyermek mégsem érti azokat.**

A hosszú, nehéz szavakat, mint például *engesztelés, megszentelődés, törvényszegés, megigazulás, megváltás, ihletés* vagy *teremtés*, a legtöbb gyermek – különösen is azok, akik semmilyen bibliai alapokkal nem rendelkeznek – természetesen nem érti. De még az egyszerűbb hangzású és rövid szavak is gondot okozhatnak, mint például *bűn, hit, kegyelem, váltság, igaz, Úr* vagy *bizalom*.

Ezért nagy öröm, ha ezekkel a szavakkal mi ismertethetjük meg a gyermekeket. Ezt azonban jól átgondolt, világos és egyszerű magyarázatokkal kell tennünk.

Egyszer valaki először vett részt az egyik gyülekezet istentiszteletén. Az alkalom végén ezt mondta a lelkésznek: „Mindent értettem, amit Ön mondott.” A lelkész úgy érezte, ennél nagyobb bókot nem is kaphatott volna.

Kerüljük a bonyolult fogalmakat!

A másik hibába akkor esünk, amikor úgy fogalmazunk, és gondolatmenetünkbe olyan fogalmakat szövünk bele, hogy a gyermekek nehezen tudnak követni minket, vagy egyáltalán nem értenek bennünket, mert semmit nem magyarázunk meg.

Nem egyszer azért követjük el ezt a hibát, mert mi magunk sem értjük igazán azt, amit tanítunk, vagy nem szántunk elég időt a felkészülésre, vagy csak egyszerűen rosszul tanítunk.

Kellő felkészüléssel, igyekezettel és munkával a legtöbb – ha nem az összes – bibliai fogalom és gondolat sor érthetően tanítható gyermekeknek is.

Sőt még a jelképes beszédet és a szimbólumokat is használhatjuk, ha azt az igazságot, amelyre vonatkoznak, mélyrehatóan elmagyarázzuk, értelmezzük. Az olyan kifejezések, mint *kopogtat a szíved ajtaján* vagy *nyisd meg a szívedet az Úr Jézus előtt* stb., vagy az olyan igeversek,

mint a Máté 5,13–14 elfogadhatóak, és adott esetben segíthetnek is, de csak megfelelő magyarázattal.

Az egyik legnagyobb bibliai igazság a hit általi megigazítás tantétele. A Biblia így tanítja:

„Ahogyan ő igaz, igazzá teszi azt is, aki Jézusban hisz” (Róm 3,26).

Hogyan lehet ezt a fogalmat, igazságot vagy tantételt egyszerűen és érthetően megtanítani gyermekeknek? Ez a jogi fogalom idegen a gyermekektől. A törvényhozás és igazságszolgáltatás gondolatát foglalja magában; a bíróságról származik, ahol a bíró, a vádló és a védő van jelen.

Az alábbi magyarázatot fűzhetjük hozzá:

Isten szent és tiszta: nem tűrheti meg a bűnt a jelenlétében. Ugyanakkor igazságos és méltányos is. Ez két dolgot jelent. Mindig meg kell büntetnie a bűnt, és mindig meg kell jutalmaznia a jót. Ha nem tenné, nem lenne igazságos.

Most gondolj magadra! Te milyen vagy? A szívedben megtűrsz mindenféle rosszat, ami miatt gonosz szavak jönnek ki a szádon, és rosszat teszel a kezeddel meg a lábaddal. Isten igazságos, ezért meg kell büntetnie téged a bűneid miatt, és távol kell tartania magától.

Ám annak ellenére szeret, amilyen vagy, és meg akar menteni, hogy magához engedhessen, és örökre vele élhess a mennyben. De hogyan is tehetné ezt meg? Ahhoz, hogy bejuthass a mennybe, először meg kellene szabadulnod a bűneidtől. Te azonban bűnös vagy. Hogyan lehetséges az, hogy valakiről, aki bűnös, egyszer csak azt mondják: nem bűnös?

Ez csakis egyféleképpen lehetséges. Ha valaki magára veszi a bűneidet és vállalja az értük járó büntetést, te megszabadulsz. De ki tehetné ezt meg? Csak egy olyan ember állhatna a helyedre, aki soha nem követett el bűnt. Egyetlen ilyen tökéletes ember élt a földön: Jézus Krisztus. Mivel azonban Ő Isten Fia, tehát Isten, sok bűnös büntetését magára vállalhatta. Jézus tehát az egyetlen tökéletes ember és Isten egy személyben. Amikor meghalt a kereszten, a mi bűneink

jogos büntetését vette magára. Az Atya Isten Őt büntette meg mindazért a sok rosszért, amit mi követtünk el.

Istennek téged is meg kell egyszer büntetnie, ha nem szabadulsz meg. Ám ha hiszel Jézus Krisztusban, nem kapod meg a büntetést, mert Jézus Krisztus már megkapta azt helyetted. Te csak egyet tehetsz. Azt, amire a Biblia felszólít:

„*Higgy az Úr Jézusban, és üdvözülsz!*” (ApCsel 16,31).

Amikor hiszel az Úr Jézusban, Isten kijelenti rólad: „Kijelentem, hogy ez az ember nem bűnös, mert az én Fiam fizetett a bűneidért.” Isten azért mondja ki rólad, hogy „nem bűnös”, amikor hiszel az Ő Fiában, mert Jézus Krisztus azzal, hogy meghalt helyetted, eleget tett az igazságnak. Mivel Isten a kereszten minden bűnödöt, amit csak elkövettél és ezután követsz majd el, Jézus Krisztusra helyezte, és neki adta a büntetést is, Isten örökre megbocsáthat neked, hiszen a bűn elnyerte méltó büntetését.

Még valami történik veled abban a pillanatban, amikor hiszel az Úr Jézusban. Ahogyan Isten a te bűneidet Jézusra helyezte, ugyanúgy Jézus Krisztus igazságát, igaz voltát rád helyezi, és ezután, ha rád néz, tökéletesen tisztának és igaznak lát, mert Jézus Krisztus igazságában lát téged örökre.

Ha ezt a vázlatot használjuk gyermekek tanításához, magától értődik, hogy példákkal is segítenünk kell a megértést.

Ne siessünk!

A harmadik hiba az, hogy gyakran túlságosan gyorsan haladunk, és túl sok mindent veszünk magától értetődőnek.

Soha ne induljunk ki abból, hogy a gyermekeknek ezt vagy azt már tudniuk kell. Gyakran tapasztalható az a rossz tanítói hozzáállás, amelyik jóval több tudást feltételez gyermekeknél (de felnőtteknél is), mint amennyivel valójában rendelkeznek. A mai gyermekek bibliaismerete rendkívül csekély és hiányos; általában keveset tudnak a lelki igazságokról. Ezért soha ne vegyük készpénznek, hogy ismerik Isten Igéjének

alapigazságait. Tanítsunk világosan, és ha lehet, mindig térjünk ki elemi ismeretekre is!

Nem jó, ha túlságosan sietünk, és elvárjuk a gyermekektől, hogy olyan igazságokat értsenek meg és alkalmazzanak az életükben, amelyeket nem tanítottunk meg eléggé, és ezért nem is sajátítottak el kellőképpen.

Gyakran a tanfolyamokon is elkövetjük ugyanezt a hibát, amikor sokkal többet várunk a hallgatóktól, mint amennyire tanításunk alapján valóban képesek lennének. A tanfolyamokra is érvényes, hogy nem lehetünk elég egyszerűek.

Értsük meg hallgatóinkat!

Negyedik hibaként végül azt említem, hogy nagyon gyakran nem ismerjük az általunk tanított gyermekek életkörülményeit és hitbéli fel-fogását, meggyőződését.

Minél jobban megértjük gondolkozásukat és hátterüket, annál jobban tudunk velük kommunikálni. Megtörténhet, hogy fényévek választják el őket a mi gondolkodásunktól és neveltetésünktől. A mi feladatunk mégis az, hogy valahogyan átkerüljünk a közöttünk tátongó szakadék túloldalára, és elkezdjük úgy gondolkodni, ahogyan ők gondolkodnak, úgy érezni, ahogyan ők éreznek, vagyis „egy cipőben járni” velük. Induljunk ki abból, hogy nem ismerik azt, amit tanítani akarunk nekik, ezért igyekeznünk kell úgy tanítani őket, hogy megértsenek minket. Az üzenet nem változik, de az üzenet átadásának módja nagyban függ hallgatóink helyzetétől, hátterétől és lelki szükségeitől.

Ha olyanokkal foglalkozunk, akik Örömhír Klubokban tanítanak, nem maradhatunk „elefántcsonttornyunkban”, ahonnan egyszer egy héten előbújunk, és megjelenünk jól kidolgozott jegyzeteinkkel és elméleteinkkel. Ahhoz, hogy ápolni tudjuk velük a kapcsolatot, fel kell keresnünk őket otthonaikban és meg kell látogatnunk a klubjaikat, hogy első kézből szerezzünk benyomásokat a felmerülő problémákról. Ha mi

magunk is tanítunk Örömhír Klubban, jobban át tudjuk érezni azokat a gondokat, amelyekkel ők is küzdenek.

Az itt tárgyalt alapelvet már Ezékielnél is láthatjuk, amikor így ír:

„Így kerültem Tél-Ábába, a fogságban élőkhez, akik a Kebár folyó mellett laktak. Letelepdedtem ott, ahol ők laktak, és ott ültem közöttük hét napig összetörve” (Ez 3,15).

Befejezésül egy emlékeztető

TESTŐR (Taníts egyszerűen, s tanítsd őket röviden!)

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Melyik az a legkardinálisabb és legjellegzetesebb elmélet edukációs és pedagógiai stratégiánkban, amely megkönnyíti előre meghatározott célkitűzéseinket ezen a területen?
Nincs ezzel a fenti kérdéssel egy kis gond?
- Megtörtént-e már veled, hogy hallgattad valakinek a tanítását (igehirdetését), és szeretted volna megérteni, de nem sikerült? Mi volt a fő baj? Miért nem értetted? Ki volt a hibás: a tanító (igehirdető), te, vagy mindketten?
- Írd le a János 3,16-ot! A versben található szavak hány százaléka egyszerű, rövid szó?
- Hogyan magyaráznád meg az örökbefogadás tantételét gyermekeknek egyszerű szavakkal úgy, hogy megértsék azt?

Önértékelés

Az egyszerűsítés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom ezt az alapelvet a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól szeretném alkalmazni ezt az alapelvet.

13. fejezet

„Egyszer nem elég!”
Az ismétlés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, SOKAT ISMÉTELJE A TANÍTOTT IGAZSÁGOT.

Jól ismerjük mindnyájan a tényt, hogy azt jegyezzük meg, amit gyakran hallunk. Amikor új dolgot tanítunk a gyermekeknek, nem elég, ha csak egyszer beszélünk róla. Újra és újra vissza kell térni rá, különösen kisebb gyermekeknél. Azokat a leckéket, amelyeket csak egyszer hallanak, hamar elfelejtik. Az viszont, amit újra meg újra ismételünk velük, beépül ismereteikbe, mindig emlékeznek rá, és fel is használják. Az az ember, aki városszerte nagy plakátokat ragaszt a hirdetőtáblákra, amelyek nagy betűkkel hirdetik egy-egy termék nevét, nem hiábavalóságra veszteget időt és pénzt. Az az ember is tudja, mit tesz, aki tévés reklámfilmeket készít, amelyek újra meg újra ugyanazokat a képeket vagy szlogeneket ismétlik. A reklámszakemberek tudják, minél többször látják az emberek egy adott termék nevét, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy a látott név bevillan nekik, amikor legközelebb vásárolni mennek, és „öszönösen” a reklámozott árut veszik meg.

Ismétlésre szükség van

Charles Spurgeon [csász szpódzsön] elmesélte egy gyermekkori látogatását nagypapja gazdaságában. Figyelte, hogyan dolgozik nagypapja a mezőn, és különösen érdekesnek találta a borsóültetést. Az idős ember minden földbe vájt mélyedésbe három szem borsót tett. A kis Charles meglepődött rajta, és megkérdezte, miért tesz három borsót a lyukba, ha azt akarja, hogy csak egy nőjön. Nem pazarlás ez?

– Egy borsó a madaraknak, egy a férgeknek, a harmadik pedig azért, hogy megnőjön – felelte a nagyapa.

Spurgeon sokszor idézte ezt a történetet, amikor vasárnapi iskolai tanítóihoz beszélt, és azt magyarázta, hogy a tanított igazságokat többször „el kell vetni”. Egy „magot” elvihetnek „az égi madarak”, mert a Sátán állandóan akadályozza a gyermekeket abban, hogy meghallják és megértsék Isten igazságait. Egy „magot” felfalhatnak a „férgék”, mert az emberi elme gyarló, gyakran elkalandozik, és nem érti meg, amit éppen hall. A harmadik „mag” az az igazság, amelyet befogadnak, megértenek, és amelyik elkezd növekedni.

A régmúlt idők egyik prédikátora gyakran mondogatta ezt: „Először elmondom nekik, hogy mit fogok nekik mondani. Utána elmondom nekik, amiről azt mondtam, hogy elmondom. Végül megkérdem, hogy megértették-e.”

Az ismétlés alapelvét újra meg újra láthatjuk az Úr Jézus Krisztus földi szolgálatában. Tanítása során gyakran alkalmazta ezt az elvet.

Többször is tanította ugyanazokat a leckéket, hogy az igazság rögződjön hallgatósága elméjében. Majd időről időre megkérdezte: „Megértettétek?”

Az elveszett juh történetét a Máté 18,10–14-ben például elmondta a tanítványoknak, majd a Lukács 15,3–7-ben megismételte a farizeusoknak, amikor valószínűleg a tanítványok is jelen voltak.

Amikor az Úr Jézus kiadta a tanítványoknak – és nekünk – utolsó, missziói parancsát, ötször ismételte meg azt! Ő, a tanítók Mestere tudta, hogy szükség van ismétlésre, mégpedig azért, mert a tanítványok (akárcsak mi) nagyon lassan tanultak. Ugyanakkor, amikor „saját magát ismételte”, nem csupán ugyanazokat a szavakat mondta el újra meg újra. Minden alkalommal valami újat, valami mást hangsúlyozott.

- ✓ Az evangélizálásra vonatkozó PARANCS a Márk 16,15-ben található: *„Menjetek el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek!”*

C) „Tanítok.”

- ✓ Az evangélizáláshoz szükséges ÜZENET a Lukács 24,46–47-ben olvasható, amelyben megtaláljuk
- ✓ az evangélium szívéét: *„a Krisztusnak szenvednie kell, de a harmadik napon fel kell támadnia a halottak közül”*
- ✓ az evangéliumi parancsot: *„hirdetni kell az ő nevében a megtérést”*
- ✓ az evangélium következményét: *„és a bűnbocsánatot minden nép között.”*
- Az evangélizálás MÓDSZERE a Máté 28,19–20-ban olvasható: *„Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet ... tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek”.*
- Az evangélizálás ESZKÖZE az Apostolok cselekedetei 1,8 szerint ez: *„Ellenben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek...”*
- Az evangélizálás INDÍTÉKA a János 20,21-ben olvasható: *„Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.”*

Dr. Gregory hetedik tanítási törvénye kimondja: „A tanítás befejező és egyben a rögzítést felgyorsító szakaszában, mely tulajdonképpen ellenőrzi a tanítás eredményességét, megtörténik a megtanított anyag, illetve a kommunikáció során átadott tudás, gondolatok és művészeti ágak ismétlése, újragondolása, újrafogalmazása, reprodukálása és alkalmazása.” Más szóval, állandó ismétléssel kell biztosítani azt, hogy az új ismeretek tanításakor a régi igazságok ne menjenek feledésbe.

Mit értünk ismétlés alatt?

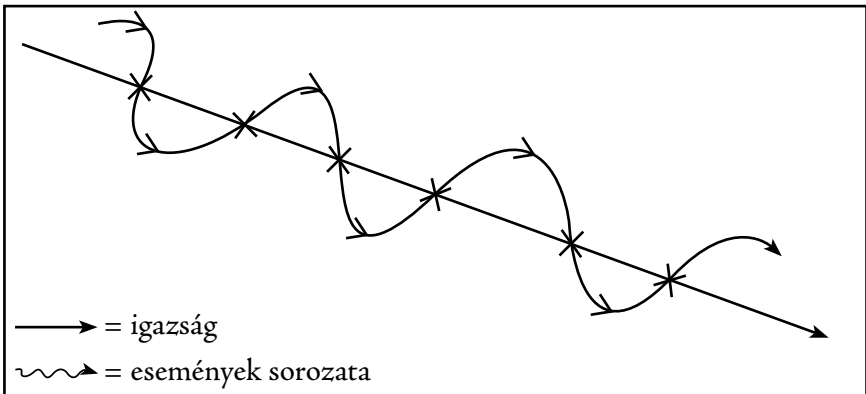
Legyen a bibliai leckében is ismétlés!

A leckében történő ismétlés nem azt jelenti, hogy ugyanazokat a szavakat ismételtetjük. Az ilyen ismételtetés egyáltalán nem teszi világosabbá a szavak értelmét, viszont unalmassá válhat a hallgatóknak, sőt furcsának is tűnhet. Újra meg újra vissza kell térnünk ugyan a tanított

igazságra, de minden alkalommal egy kissé másként kell megfogalmaznunk, több, különböző szemszögből és egyre részletesebben kell megvilágítanunk. Ilyen módon alkalmazzuk az ismétlés alapelvét, de nem szó szerint ismétlünk meg valamit, hanem vissza-visszatérünk ugyanahhoz az igazsághoz. Mivel mindig valami másra helyezzük a hangsúlyt, tanításunk érdekessé válik, és nem untatja hallgatóinkat.

Amikor egy képet először tekintünk meg, nem veszünk észre minden apró részletet. Amikor egy könyvet másodjára olvasunk, rendszerint olyan tényekre, eseményekre is felfigyelünk, amelyek első olvasásra fel sem tűntek. A bibliai tanítás során arra kell törekednünk, hogy az alapigazságot mindig új gondolatokkal mélyítsük, és az igazszakasz segítségével bővítsük jelentését, helyesbítsük a téves nézeteket, és segítsünk hallgatóinknak helyes látásra eljutniuk. A szövegből természetesen adódó egyéb igazságokat is használjuk a központi igazság hatékonyabb tanítására.

Az alábbi ábrán az eseménysort hullámos vonallal, a tanított igazságot egyenes vonallal ábrázoljuk. A hullámos vonalon haladva (a történet elmondásakor) időnként találkozunk az igazsággal, belefoglaljuk a tanításba (ahogyan az X jelöli), és arra törekszünk, hogy egyre alaposabban tanítsuk, valahányszor találkozunk vele.



A tanított igazsággal kapcsolatban számos kérdésre kell választ adnunk, és számos szeptét kell megvilágítanunk, ha az a célunk, hogy alaposabban tanítsunk, és kövessük az ismétlés alapelvét. Az igazság különböző oldalaival az igeszakaszban kell foglalkoznunk, és ehhez meg kell válaszolnunk több kérdést.

Nézzünk egy példát! Vegyünk egy leckét, amelynek ez a központi igazsága: Isten azt akarja, hogy őt imádd. Az igeszakasz kifejtésekor, amennyire csak lehetséges, az alábbi kérdésekre kell választ találnunk:

- Kit kell imádnunk?
- Miért kell Istent imádnunk?
- Hol kell Őt imádnunk?
- Mikor kell Őt imádnunk?
- Hogyan kell Őt imádnunk?

Ismételjük az órán!

A leckében tanított igazságnak meg kell jelennie az óra más részeiben is. Olyan énekeket és olyan aranymondást válasszunk tehát, amelyek tartalmazzák az igazságot. Elmondhatunk egy olyan rövid, szemléltetett (tárgyi) tanítást is, amellyel a leckében szereplő igazságot mélyítjük el. Végül kereshetünk egy olyan missziós történetet is, amelyikben a főszereplő életében láthatják a gyermekek, hogy az adott igazság hogyan „működik”.

Az igazságot tehát különböző módokon kell ismételnünk. Így a gyermekek olyan tanítást hallgatnak, amely felkelti érdeklődésüket, gondolkodásra serkenti őket, és megmarad bennük.

A következő héten ismételnünk kell az előző héten tanultakat!

Az igazság hatékony megtanításához az is szükséges, hogy a következő hetekben visszatérjünk a megtanított igazságra.

- Az előző heti leckét például akkor ismételhetjük (játékosan, szemléltetve), mielőtt az új leckét elkezdenénk.
- Úgy is ismételhetünk, hogy megkérdezzük a gyermekeket, nem szeretné-e valaki a szemléltetőeszközökkel (gyűrűs könyvvel vagy flanel ábrákkal) elmondani az előző heti leckét.
- Mindig hasznos, ha jól megtervezett bibliai ismétlő játékkal és ismétlő kérdésekkel ismételjük az előző heti leckét. A nagyobb gyermekek szeretik a versenyt, és örülnek az ilyen típusú ismétlésnek. Ugyanakkor ismét előkerülnek az előző heti lecke igazságai. A kérdések ne csupán a tényekre irányuljanak. Tegyük föl kérdéseket a már tanított igazságokra is! Erre a Miért? és Hogyan? típusú kérdések a legalkalmasabbak, mert arra serkentik a gyermekeket, hogy megfogalmazzák saját gondolataikat.

A játékos ismétlés a korábban tanultakra összpontosít, ugyanakkor lehetőséget ad a tanítónak arra, hogy még egyszer magyarázza az igazságot, sőt kiegészítse hallgatói ismereteit.

A gyermekek egyébként, főleg a kisebbek, nagyon szeretik újra hallani a már ismert történeteket, különösen, ha először érdekes előadásban hallották. Így az ismerős történetek a szívékhöz nőnek.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Ismersz-e olyan történeteket vagy igazságokat, amelyeket az Úr Jézus többször ismételt tanítói szolgálata során?*
- *Találsz-e ismétléseket ebben a könyvben? Vannak-e például az eddig vázolt tanítási alapelvek között olyanok, amelyek valamennyire fedik egymást, és bizonyos mértékben ugyanazzal a területtel foglalkoznak anélkül, hogy pontosan ugyanazt mondanák?*
Segítség ez, vagy akadály? Miért?
- *Ismersz-e olyan bibliai leckét, igeverset, éneket és missziós történetet, amelyek mind ugyanazt az igazságot tanítják?*
- *Hogyan alkalmaznád az ismétlés alapelvét, ha heti rendszerességgel tanítanál tanítókat? Mondj példákat!*

Önértékelés

Az ismétlés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom ezt az alapelvet a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól elkezdem alkalmazni ezt az alapelvet.

14. fejezet

„Kérlek tehát titeket, testvéreim!”

Az alkalmazás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, ALKALMAZZA IS A TANÍTOTT IGAZSÁGOT HALLGATÓI ÉLETÉRE.

A tanítók az alábbi két hibát is gyakran elkövetik.

- Tanítanak igazságokat, de nem alkalmazzák azokat.
- Adnak alkalmazást, meghívást és felhívást, de nem a tanított igazság alapján.

A jó tanító nem tanít igazságot alkalmazás nélkül, illetve nem olyan alkalmazást ad, amelyik lóg a levegőben. A bibliai tanítás azt a módszert követi, hogy először megtanít egy igazságot, utána pedig azt az igazságot alkalmazza. Nem a kettő közül választ, hanem mindkettőt gyakorolja.

A központi igazság alkalmazásának fontossága

A tanítás csak akkor lehet hatékony, ha a lecke igazságát a gyermekek életére, személyes gondjaira és tapasztalataira vonatkoztatjuk. A jó tanító két fő szempontra ügyel: szeretné lekötni a hallgatóságot, és szeretné velük megérinteni, hogy a hallott igazságot hogyan tudják gyakorlati módon beépíteni az életükbe. Ha a tanítás nem érdekes, vagy nem kapcsolódik a hallgatók életéhez, figyelmük lankad, elveszítik érdeklődésüket, és egyszerűen nem értik, amit hallanak. Gyermekéknél sokszor fegyelmezési problémák adódnak ilyenkor.

Akármikor tanítunk egy meghatározott igazságot, nem tehetjük meg, hogy nem alkalmazzuk azt. Az igazság az, amit először meg kell ismernünk és meg kell értenünk; az alkalmazás az, amikor az igazság

látható módon megjelenik az életünkben. Az alkalmazás az, amikor az igazság személyessé válik. Ezért nem elég csak megemlíteni egy igazságot, sőt még az sem elég, ha megtanítjuk. A gyermeknek meg kell mutatnunk a neki érthető módon, hogy egy adott igazság mit jelent órá nézve. Vagyis az igazságot úgy kell tanítanunk, hogy a gyermekben vágy ébredjen megélni azt. Ezért az alkalmazás szorosan kapcsolódik az emberi élethez és azokhoz a kihívásokhoz, amelyekkel egy gyermek szembesülhet.

Az emberi agy képes tényeket hosszabb-rövidebb időre elraktározni, ám ha az információ sem a hallgatók megtapasztalásaihoz, sem valós szükségéhez nem kapcsolódik, előbb vagy utóbb feledésbe merül. Ezért soha ne tanítsunk olyan leckéket, amelyek távol állnak a gyermekek életétől, érdeklődésétől. Van egy alapkérdés, amelyet egy tanítónak mindig fel kell tennie: Hogyan köthetem ezt a tényt a gyermekek életéhez, gondjaihoz? Vagyis: Hogyan alkalmazhatom az alkalmazás alapelvét?

Az alábbi kérdésekre keressük folyamatosan a választ!

Valóban a valós élethez kötöm a leckéimet, tanításaimat?

Valóban a gyermekek gondjaira keresem a megoldást?

Valóban az életükre alkalmazom a tanított igazságot?

Alapvető, hogy meglássuk a különbséget a központi igazság és az alkalmazás között. A központi igazság a gyökér, amelyből az alkalmazás kinő. Az igazság az alap, amelyre az alkalmazás épül. Az alkalmazással azt mondjuk el hallgatóinknak, hogy a központi igazság alapján milyen gyümölcs, milyen fejlődés, milyen látható következmény várható az életükben.

A Római levél első 11 fejezetében Pál rendszeres tanítást ad több tantételről is. A 12. fejezet 1. versétől viszont rátér az alkalmazására.

„Az Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy...”

Az alkalmazás öt fejezeten át tart. Amikor a *tehát* szót látjuk, meg kell kérdeznünk: Miért áll ott? Pál ugyanezt az eljárást követi az Efezusi levélben. Három fejezetben tantételeket tanít, és három fejezetben gya-

korlati alkalmazást ad, amely a 4. fejezet 1. versében ismét a „*Kérlek tehát titeket*” kifejezéssel kezdődik.

Sok alkalmazás kezdődik vagy kezdődhet a *tehát* szóval, mert minden helyes alkalmazás logikusan következik a tanított igazságból, és szoros kapcsolatban áll azzal.

Ha például a lecke központi igazsága az, hogy: Jézus Krisztus egyszer visszajön, akkor adhatunk ilyen alkalmazást: Készülj föl az Úr visszajövetelére!

Az 1Mózes 12,1–9 központi igazságát megfogalmazhatjuk így: Isten minden gyermeknek kész megmutatni, hogy milyen úton járjon. Ezt alkalmazhatjuk így: Azért akarja Isten, hogy mindig tedd meg, amit mond, mert így járhatsz az Ő útját.

Kettős alkalmazás

A központi igazságot, lehetőség szerint, két irányba kell alkalmazni: a megtért és a még meg nem tért gyermekekre egyaránt.

A gyermekek két csoportba oszthatók: vannak közöttük, akik már hittel elfogadták Jézus Krisztust Megváltójuknak, és új életük van. Ám vannak a csoportban olyan gyermekek is, akik még nem bízták Krisztusra az életüket bűnbánattal és hittel, lelkileg tehát még halottak. Ezért van szükség kettős alkalmazásra.

A központi igazságok nagy többsége alkalmazható így. Nézzünk néhány példát!²

Központi igazság: Isten hűséges, és mindig megtartja a szavát.

- Alkalmazás a megtért gyermekekre: Ezért tudhatod, hogy mindig veled van, mert így ígérte.
- Alkalmazás a nem megtért gyermekekre: Ezért ha nem térsz meg, nem juthatsz be a mennybe, mert így ígérte.

² A könyvben olvasható alkalmazások nem önmagukban hangzanak el a bibliai leccékben. A tanító alaposan megmagyarázza, mit is jelent az adott mondat, és hogyan tudja azt a gyermek az életében megvalósítani. (Szerk. megj.)

Központi igazság: Az Úr Jézus egyszer visszajön az Ő népéért.

- Alkalmazás a megtért gyermekekre: Ezért mindennap légy készen!
- Alkalmazás a nem megtért gyermekekre: Ezért fogadd be Őt hitel, nehogy itt hagyjon, amikor eljön.

Az alkalmazásban tulajdonképpen azt fogalmazzuk meg néhány szóban, érthetően, hogy a tanított igazság alapján Isten milyen választ vár a gyermekektől. Ezért olyan fontos, hogy a gyermekek megértsék, amit mondunk. Ezek az egyszerű mondatok nekünk is nagy segítséget jelentenek, miközben felkészülünk a tanításra, és miközben tanítunk.

Amikor elhangzik az alkalmazás, jeleznünk kell, hogy pontosan ki-nek szól. A következő kifejezések segíthetnek:

- Ha te már befogadtad az Úr Jézust mint Megváltódat, akkor ...
- Ha te még nem bíztad rá az életedet Krisztusra, tudod-e, hogy ...

Alkalmazás a nem megtért gyermekekre

A központi igazságot rendszerint mind a megtért, mind a még meg nem tért gyermekekre lehet alkalmazni. Ez a bibliai leckék jóval több mint 90%-ára érvényes. Vannak azonban olyan központi igazságok, amelyek csak a még meg nem tért gyermekekre alkalmazhatók. Ilyenkor ne erőltessünk tanításunkba megtért gyermekeknek szóló alkalmazást, hanem alkalmazzuk az igazságot teljesen a még meg nem tértekre. Ugyanakkor gondoskodnunk kell arról, hogy a megtért gyermekek is kapjanak tanítást és halljanak alkalmazást az óra más részében.

Álljon itt néhány példa!

Lecke	Lehetséges központi igazság	Lehetséges alkalmazás a még meg nem tért gyermekekre
Káin és Ábel (1Móz 4)	Vérontás nélkül nincs üdvösség.	Jézus Krisztus vére által jöhetsz Istenhez.
Saul megtérése (ApCsel 9)	Isten a legrosszabakat is szereti és megszabadítja.	Nem lehetsz olyan rossz, hogy ne jöhetsz az Úr Jézushoz az üdvösségért.
A gazdag ifjú (Mt 19)	Jézus Krisztus mindenkinek azt parancsolja, hogy Őt kövesse, bármi be kerül is.	Légy kész engedelmeskedni Krisztusnak! Fogadd be Őt, és kövesd!

Alkalmazás a megtért gyermekekre

Egyes esetekben a központi igazságot csak a megtért gyermekekre lehet alkalmazni. Ha ilyen központi igazságot választunk, ne erőltessünk evangélizáló alkalmazást a még meg nem tért gyermekekre. Alkalmazzuk az igazságot csak a megtértekre! Ugyanakkor gondoskodnunk kell arról, hogy a még meg nem tért gyermekek az óra más részében hallhassák az evangéliumot és annak alkalmazását.

Álljon itt néhány példa!

Lecke	Lehetséges központi igazság	Lehetséges alkalmazás a már megtért gyermekekre
Menyasszony Izsáknak (1Móz 24)	Isten megígérte, hogy vezeti gyermekeit.	Kérd Istent, hogy minden döntésedben vezessen.
Gedeon és a midianiták (Bír 7)	Isten kis dolgokat használ, hogy nagy dolgokat cselekedjen.	Hidd el, hogy Isten téged is felhasználhat, még ha kicsinek és gyengének érzed is magad.
Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6)	Isten megvédi gyermekeit, és gondja van rájuk.	Ne félj, Istennek mindig gondja van rád.

Az alkalmazás egyben mindig felhívás is

Az alkalmazás mindig tartalmazzon egy felhívást és egy meghívást! Vagyis szólítsuk meg mind a még meg nem tért, mind a már megtért gyermekeket. Szólítsuk fel mindkét csoportot, hogy válaszoljanak a tanultakra és a hallottakra. Használjuk gyakran az 1. szám 2. személyt és a *ma* szót.

Kész vagy-e még ma ...?

Igent mondasz-e ma Istennek ...?

Ne állj ellen tovább Istennek ...

Ez az ígéret ma neked szól. Elhiszed-e... ?

Szeretnénk, ha a gyermek attól a ponttól, hogy „értem”, eljutna addig, hogy „úgy érzem, meg kell tennem”, végül pedig addig, hogy „megteszem”.

Az egyik legalkalmasabb helye a felhívásnak a lecke vége, mert rövid imádsággal folytathatjuk, melyben arra kérjük Istent, hogy adjon erőt a gyermekeknek megtenni, amit az Igéből megértettek. Rendszerint a tanítás utolsó részében adott alkalmazás a legfontosabb, mert az marad meg a legfrissebben a gyermekekben az alkalom után. Jóllehet a korábban elhangzott alkalmazások vezettek el ideig, mégis itt kerülnek helyükre a dolgok.

Fontos, hogy valahol a tanítás közben felajánljuk segítségünket (a még meg nem térteknek is és a már megtérteknek is), mert jó, ha tudják, bármikor készen állunk tanácsolni, segíteni őket. Ez nem tanítás, nem is alkalmazás, de nem is meghívás. Pusztán közlés, amely tudatja velük, hogy szívesen beszélgetünk velük az elhangzottakról.

Sem itt, sem az alkalom bármely más pontján nem gyakorolhatunk nyomást a gyermekekre. Sem érzelmi, sem szociális (Kövesd a vezető példáját!), sem fizikai módon nem kényszeríthetjük őket arra, hogy válaszoljanak

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Elkövetted-e már valamikor azt a hibát, hogy tanítottál igazságot, de nem alkalmaztad, illetve hogy igazság tanítása nélkül adtál alkalmazást? Elhatároztad-e, hogy többé nem teszed ezt?*
- *Emlékszel-e olyan alkalmakra, amikor – gyermek vagy felnőtt korodban – neked tanítottak egy igazságot, amelyet nem alkalmaztak az életedre?*
- *Emlékszel-e olyan alkalmakra, amikor neked adtak úgy alkalmazást, felszólítást vagy meghívást, hogy igazságot nem tanítottak előtte, ezért az alkalmazás nem kapcsolódott semmihez?*
- *Most, az alkalmazás alapelvéről szóló fejezet elolvasása után, milyen alkalmazást fogalmaznál meg a saját szolgálatodra?
„Ezért, mostantól nekem is ...”(Fejezd be a mondatot!)*
- *Hogyan alkalmaznád kétféleképpen az alábbi igazságokat?*
 - ✓ *Isten szent.*

C) „Tanítok.”

- ✓ Jézus Krisztus Isten.
- ✓ A Szentlélek a hívőkben él hit által.
- ✓ Mindenki bűnös, és szabadításra van szüksége.

Önértékelés

Az alkalmazás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom a tanított igazságokat a gyermekekre.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Erre jobban figyelek a tanításomban.	Mostantól elkezdem alkalmazni az igazságokat a gyermekekre.

15. fejezet

„Így már értem!”

A példák használatának alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, HASZNÁLJON JÓ PÉLDÁKAT, AMELYEK MEGVILÁGÍTJÁK A TANÍTÁST.

Azzal, hogy szavakban elmondunk egy történetet, vagy leírunk egy képet, gyakran megnyitunk egy ajtót, amely a tanítás jobb, világosabb megértéséhez vezet a hallgatókat.

A példákra szükség van

A példák olyanok, mint az ablakok. Beengedik a fényt, és a gyermekek sok mindent megláthatnak. Ahogyan egy ház ablak nélkül furcsa, sötét és csúnya épület lenne, ugyanúgy a bibliai tanításokat példák nélkül gyakran nehezen lehet követni vagy megérteni.

Egy tanításról szóló kézikönyvben ezt olvastam:

„A tanítás során elmondott példákkal tulajdonképpen a tanítást tesszük világosabbá, hiszen a jó példa a tanítást valami olyanhoz hasonlítja, amit a hallgatók már ismernek és értenek. A példa gyakorlatilag fényt hoz a tanításba, de a fénysugarakat azok közül az ismeretek közül nyeri, amelyeket a hallgatók már elsajátítottak.”

Ch. H. Spurgeon mondta vasárnapi iskolai tanítók egy csoportjának:

„Mindig mondjatok a gyerekeknek egy-két jó kis történetet. Akármerre jártok – ha valóban jó tanítók vagytok –, mindenhol történik valami olyan, amit el lehet mesélni nekik. Egyszer egy drága kisgyermek ezt mondta az édesapjának: 'Én nagyon szeretem, ahogy a lelkész bácsi prédikál, mert sokszor mondja, hogy ez olyan, mint.' A gyerekek nagyon

szeretik az ilyen *olyanminteket*. Készítsetek ábrákat, képeket, használjatok tárgyi tanításokat, mert ezekkel tudjátok ’megfogni’ őket.”

Valaki egyszer azt mondta, hogy egy mező megkeményedett talajára teljesen hiábavaló magokat szórni. A földművesnek átmenetileg félre kell tennie a magokat, ásót kell ragadnia, és meg kell teremtenie a feltételét annak, hogy a magok „beléphessenek” a talajba. Ugyanígy hiábavaló igyekezet az ismeret magvait a gyermekek elméjének előkészítetlen, sőt megkeményedett talajára szórni. A tanítónak először át kell hatolnia a tudatlanság és a közömbösség kemény, külső burkán. Átmenetileg tehát félre kell tennie azokat az igazságokat és gondolatokat, amelyeket meg akar tanítani a gyermekeknek, és először meg kell találnia a bejáratot a közömbösség külső burka alatt rejtőző „szürkeállományhoz”. A tanító által használt példák jelentik az ásót tulajdonképpen, mert azokkal nyitogathatja, puhíthatja fel a gyermek elméjét, mielőtt beférközhetne a gondolataikba. Csak akkor kezdheti el a vetést, amikor elmozdított egy adag gyeptakarót, és eljutott a termőtalajig.

Arról kell beszélünk a gyermekeknek, ami érdekli őket, hogy aztán amikor megpillantják azt, ami nem érdekes, mert ismeretlen, egyszer csak felkiáltanak: „Ja! Már értem!”

Az Úr Jézus is használt példákat

Az Úr Jézus tanításában is alapelveként jelenik meg a példák használata. Sokszor mondott például példázatokat. A példázat „egy földi történet mennyei jelentéssel”; ablak, amely segít a hallgatónak megérteni a tanított igazságot. Jézus gyakran használt tárgyi tanításokat is különféle „eszközökkel”, amelyeket az emberek láthattak, hallhattak, érezhettek, megízlelhettek, megérinthettek. Amikor az alázatról akart tanítani, egy kisgyermeket állított hallgatói elé. Amikor Isten gondoskodó szeretete volt a témája, a mező liliomaira irányította hallgatói tekintetét. Amikor az Ige hallgatóinak a felelősségére akart rámutatni, a magvető és a mag példáját mondta el.

A láthatatlan és örökkévaló dolgokról, fogalmakról látható és ideigvaló dolgok bevonásával tanított. Utalt ótestamentumi eseményekre, például az ércikgyóra (Jn 3,14) és az özönvízre (Mt 24,37–42). Érintette a korabeli eseményeket, például a silóami torony okozta katasztrófát (Lk 13). Ráirányította a figyelmet a látható természetre, például a verebekre (Lk 12,7), a rókákra és az égi madarakra (Mt 8,18–20), illetve a hegyekre (Mk 11, 22–25). Az élet hétköznapi dolgait is behozta tanításába, mint például a házépítőket (Lk 6,46–49), a malomkövet (Mt 18,6) és a gyermekeket (Mt 18,3–4). Gyakran használt hasonlatokat: „Hasonló a mennyek országa a kovászhoz” (Mt 13,33), és időnként metaforákkal is élt: „Romboljátok le ezt a templomot, és három nap alatt felépítem” (Jn 2,19).

Mindig könnyen érthető és érdekes példákat alkalmazott. Tanítása ezért volt élénk, érdekes, vonzó és világos. Az Úr Jézus nyilvános és személyes tanításaiban elmondott szavait Máté evangéliuma alapján körülbelül 12 000-re becsülik. Ebből nem kevesebb, mint 6 600 (55%) példákban hangzott el.

Ez az alapelv az egész Biblián végigvonul.

A központi igazságot példákkal kell szemléltetnünk

A tanított igazságot példákkal kell szemléltetnünk, hogy segítsünk a gyermekeknek azok megértésében. Milyen a jó példa?

- **Rövid.** Ha túl hosszú vagy nagyon érdekes és izgalmas, arra emlékeznek majd, és nem a tanításra.
- **Odailő.** A tanított igazságot, a fő mondanivalót szemléltesse, és ne más (ne a történetet, ne az igeszakasz körülményeit).
- **Új.** Ne mondjuk el a kedvenc, már jól ismert példáinkat újra meg újra!
- **Érthető.** Mindig tegyük fel a kérdést: Világos az általam használt szó, kép, helyzet, történet? Ugyanazt értik majd alatta a hallgatóim is? Gyermekek esetében például az *Atya* szó sokszor egészen mást jelent, ezért adott esetben nem értenek meg egy hozzá kapcsolódó példát.

- **Hatásos.** Ne feledjük, hogy mi a célunk! A központi gondolatot, igazságot akarjuk hallgatóinkkal megértetni. Ha például azt szeretnénk elmélyíteni bennük, hogy legyenek készek az Istennel való találkozásra, és elmondjuk a bolond béka történetét, amelyik a tél beállta előtt mindig lemerült a tó fenekére, és hibernálta magát, de egyszer addig halogatta a lemerülést, hogy a tó már befagyott, a béka pedig megfagyott, készülünk föl arra, hogy mindenki a szegény békát fogja sajnálni, és nem a központi igazságon gondolkodik majd.
- **Magasztos.** Ne használjunk otromba, se „jópofizó” példákat! Létezik egy bizonyos stílus, amelyik inkább illik egy dárídó hangulatához, de nem az evangéliumhoz!

A jó példák összegyűjtése szorgalmas munkát igényel. Ezt a mondatot is valakitől hallottam: „A prezentáció inspirációja tulajdonképpen a preparáció perspirációja.” (Angol szójáték! Jelentése: Egy igazán jó és erőteljes tanítás, igehirdetés egy igazán alapos és izzasztó felkészülés eredménye.)

Jó, ha minden bibliai leckében legalább két-három időszerű példát használunk, és azokkal is segítjük a gyermekeket.

Kerüljük a két végletet! Egyrészt, hangzanak el olyan tanítások, amelyekből teljesen kimaradnak a példák. Meggyőződésem, hogy az ilyen tanításokat nehéz mindvégig figyelemmel követni. Másrészt vannak tanítók, akik nagyon érdekesen tanítanak, mert szinte csak példákat mondanak, ám a fő cél szempontjából tanításuk nem sokat ér, mert egyetlen igazságot sem tanítanak meg.

A példa fő típusa a rövid történet, amelyik lehet egy történet a Biblia egy másik részéből, de szólhat egy gyermekről, elmondhat egy aktuális eseményt, de lehet a képzelet szüleménye is.

Nézzünk néhány példát! A központi igazság ez: Jézus Krisztus a bűnösök helyére állt, és az ő büntetésüket vállalta magára.

➤ **Példatörténet a Bibliából**

Elmondhatjuk röviden a páskabarány történetét, ahol egy bárány vérét kellett kiontani, mert csak így menekülhetett meg a család legidősebb gyermeke. A bárány meghalt, hogy az elsőszülött gyermeknek ne kelljen meghalnia. A bárány helyettesítette az elsőszülött gyermeket.

➤ **Példatörténet a valós életből**

A II. világháborúban egy katona látta, amint az ellenség eldob egy kézigránátot. Az leesett, és tudták, hogy azonnal felrobban. Sok embert megölt volna. A katona rávetette magát a gránátra. Ő meghalt, de a többiek életben maradtak.

➤ **Kitalált történet**

Az állatok hírül veszik, hogy közeledik egy futótűz. Tyúkanyó hívogatni kezdi a csibéit. A tízből kilenc engedelmesen bebújik a szárnya alá. A tűz végigsöpör a vidéken. Másnap reggel a gazda megtalálja tyúkanyó elszenesedett testét. Amikor csizmája hegyével megmozdítja, kifut alóla kilenc kiscsibe. A gazda nem messze onnan meglátja a tizedik kiscsibe maradványait is, amelyek nem hallgatott tyúkanyóra.

Ilyen történeteket könnyű kitalálni, és nagy hatást érhetünk el velük. Mindenképpen olyan történetet gondoljunk ki, amelyik a tanított igazságot erősíti. Jó, ha a gyermekek tudják, kitalált történetet hallanak, mert akkor nem okoz nekik nagyobb problémát a kitalálás.

Viszont ügyeljünk arra, hogy ne használjunk túl sok ilyen történetet, és ne korbácsoljuk fel túlzottan az érzelmeket! Tehát használjuk ezeket ésszerűen és csak időnként!

Honnan vehetjük példáinkat?

- A természetből.
- Könyvekből és missziói újságokból.
- A hétköznapi életből. Figyeljük meg a gyermekeket, miközben tevékenykednek vagy játszanak, és jegyezzük meg szavaikat, konfliktusait, gondjaikat, egymáshoz való viszonyulásukat stb.!

- Saját tapasztalatainkból.
- A másokkal folytatott beszélgetésekből! Természetesen figyelniünk kell a tapintatra és titoktartásra is! Nem élhetünk vissza beszélgetőpartnereink bizalmával!
- Mások történeteiből.

Az a legjobb, ha nyitunk egy füzetet, és abban gyűjtjük azokat a történeteket, amelyeket példaként elmondhatunk egyszer. Hasznos, ha témák szerint is csoportosítjuk őket.

Az alkalmazást példákkal kell szemléltetnünk

A központi igazság alkalmazását is alátámaszthatjuk példákkal, hogy összekapcsoljuk a hallott igazságot a gyermekek mindennapi életével.

Nézzünk egy példát: Alkalmazásunk ez: „Ha te már keresztyén vagy, mert hiszel az Úr Jézusban, mindennap szánj időt arra, hogy Istennel beszéljess imádságban.

➤ Példatörténet a Bibliából

Mondjuk el röviden Dániel példáját! „A király megtiltotta a népnek, hogy Istenhez imádkozzon, és súlyos büntetést helyezett kilátásba annak, aki ezt a rendeletet megszegi. Amikor Dániel mindezt megtudta, hazament, kitárta háza ablakait, és ugyanúgy imádkozott, mint azelőtt.”

➤ Példatörténet a valós életből.

Mondjunk egy példát Müller György életéből! „Az árvaházban, amelyet ő alapított, egy nap nehéz helyzetbe került. Tudta, hogy másnap nem tud reggelit adni a gyermekeknek. Hosszan imádkozott Istenhez. Kérte, hogy adja meg, amire szükségük van. Egyszer csak kopogtak az árvaház ajtaján. Valaki ennivalót hozott az árvaház lakóinak.”

➤ Példatörténet a gyermekek életéből

Mondjunk egy olyan példát, amelyet a gyermekek a saját életükből jól ismerhetnek!

„Azt mondd magadról, hogy keresztyén vagy, mert hittel rábízad magadat az Úr Jézusra. Mégis azt tapasztalod, hogy továbbra sem tudsz uralkodni az indulataidon. A múlt héten minden nap dühbe jöttél valami miatt. Vajon mit teszel majd, ha holnap délután a kishúgod eldugja az egyik könyvedet? Megint dühöngeni fogsz? Talán meg is ütnéd? Isten mást tanácsol a Bibliában. Ha már bánkódsz az indulataid miatt, tarts bűnbánatot. Ő kész segíteni. Először mondd el neki pontosan, amit érzel, teszel vagy mondasz olyankor, amikor dühbe jössz. Azt is mondd el, mit gondolsz a saját viselkedésedről. Aztán kérd Isten erejét, és hidd el, hogy Isten le tudja csendesíteni az indulataidat!”

Veszélyek, amelyeket jó elkerülni

Mint mindenhol, ezen a területen is leselkednek ránk veszélyek!

- Ne használjunk túl sok példát! Az olyan ház, amelyiken túl sok az ablak, nem elég szilárd.
- Ne használjunk példát csak azért, hogy elmondjunk egy történetet! Az a példa, amelyik nem illik a témához, nem segít, sőt olykor összezavar.
- Ne mondjunk kitalált történetet úgy, mintha igaz lenne!
- Ne felejtjük el, hogy a példa szemléltetésül szolgál, nem pedig szórakoztatásul! Charles Spurgeon mondta gyakran: „Adj köretet a főfogáshoz, de ne feledd, hogy a csirkecomb a lényeg, és nem a garníring!”

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Emlékszel még arra, milyen példákat mondott Pál apostol, amikor az Egyházzal tanított? Az Egyház olyan, mint...
- Pál leveleiben az egyik legjobb példa az, amikor a keresztyén életet a hosszútávfutáshoz hasonlítja (Zsid 12,1–3). Tudnál-e válaszolni az alábbi kérdésekre?
 - ✓ Miért jó a hasonlat?

- ✓ Milyen lelkiállapotban voltak a levél olvasói (3b vers)?
- ✓ Milyen előkészületeket kell tenniük ahhoz, hogy jól fussanak (1. vers)?
- ✓ Mire kell folyamatosan figyelniük futás közben (2–3. vers)?
- Használ-e az Újszövetség más példákat is a keresztyén életre? A keresztyén élet olyan, mint ...
- Írj vagy találd ki példákat az alábbi témákhoz:
 - ✓ Csak úgy menekülünk meg, ha hiszünk az Úr Jézus Krisztusban (ApCsel 16,31).
 - ✓ Isten néha megenged nehézségeket az életünkben, mert azok is segítenek növekedni a hitünkben (Róm 8,28).
 - ✓ Amikor befogadjuk Jézus Krisztust hit által az életünkbe, minden újjá lesz (2Kor 5,17).
 - ✓ Akkor is átélhetünk békességet a szívünkben, ha zűrzavar és sokféle baj vesz körül (Fil 4,7).
- Milyen bibliai személyeket említhetsz példaként a következő alkalmazások szemléltetésére?
 - ✓ Tanulj meg engedelmeskedni, mint ...
 - ✓ Ha valaki rosszat tesz neked, tanuld meg a rosszat jóval viszonozni, mint ...
 - ✓ Ne add fel! Tedd azt, amiről tudod, hogy helyes, mint ...
 - ✓ Isten azt akarja, hogy légy bátor és erős, mint ...
- Sorold fel azt a hét példát, amelyet a 2Timóteus 2-ben olvasunk a keresztyén emberről!
- Melyik az a két nagyon szemléletes példa, amelyet az Úr Jézus a Máté 5,14–16-ban használ a keresztyéneknek a világban betöltött szerepével kapcsolatban? Sorold fel azokat az igazságokat, amelyeket ezekkel a példákkal tanít!
- Sorold fel azt a hat hasonlatot, amelyet Jakab említ a nyelvvel kapcsolatban levele 3. részének 2–12. verseiben!
A nyelv olyan, mint ...

Mennyire hatásosak ezek a példák?

Milyen három következtetést vonhatunk le a nyelvvél kapcsolatban a hat példából (két példa tartozik egy-egy következtetéshez)?

- ✓ A nyelv képes ...
- ✓ A nyelv képes ...
- ✓ A nyelv képes ...

Önértékelés

A példák használatának alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Tanításomban használok példákat.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól mindig használok példákat a tanításomban

16. fejezet

„Vonzás és tanítás”

A vonzerő alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, LEGYEN VONZÓ SZEMÉLYISÉG, AKI VONZÓ MÓDON AD ÁT EGY VONZÓ ÜZENETET.

Ha eredményeket szeretnénk elérni a gyermekek tanításában, akkor legalább három alapvető feltételt kell teljesítenünk.

Legyünk vonzó személyiségek!

Ahhoz, hogy a gyermekek közötti munkánkat hatékonyan végezhessük, meg kell nyernünk a gyermekeket. Nehéz bármilyen eredményt is elérni a tanításban, ha nem vonzódnak hozzánk. Egyszer egy kisfiú ezt mondta a barátjának:

– Az előbb láttam a vasárnapi iskolai tanító nénimet az utcán. Tudod, azt, amelyiket utálok.

Ez a megjegyzés egy zátonyra futott tanítási helyzetre utal.

Természetesen az a célunk, hogy Jézus Krisztushoz vonzzuk a gyermekeket. Úgy azonban elég nehéz egy gyermeknek Krisztushoz vonzódnia, ha a tanítóját nem szereti. Ezt valaki így fogalmazta meg: „Ha valaki szeret, valószínűleg tanulni is fog tőled”. De álljon itt a jól ismert mondat is: „Először megszerettem a tanítómát, azután megszerettem a tanítóm Bibliáját, végül pedig megszerettem a tanítóm Megváltóját.”

Hogyan tudjuk elérni, hogy a gyermekek megszeressenek? A *vonzó* ebben az esetben nem annyira csinosat vagy szépet jelent, hanem olyan személyt jellemez, akinek jó a közelében lenni. Egy jó tanítóra „ragadnak” a gyermekek: ezt jelenti, hogy vonzódnak hozzá.

➤ **A vonzó ember határozott**

A gyermekek tisztelik a határozottságot, és vonzódnak hozzá. A határozottság nem szigort jelent! A gyermekeknek tudniuk kell, hogy komolyan gondoljuk, amit mondunk, és meg kell tanulniuk, hogy azt kell tenniük, amit mi mondunk. Nem szabad megengednünk a helytelen viselkedést, sem a tiszteletlenséget a vasárnapi iskolában. Világosan meg kell mondanunk a gyermekeknek, hogy mi vezetjük az órát, és azt is, hogy mit várunk tőlük. Ha a határozottságot helyesen és szeretettel gyakoroljuk, a gyermekek elfogadják azt.

➤ **A vonzó ember vidám**

A gyermekek jobban vonzódnak a vidám emberekhez, mint a mogorva személyiségekhez. Szeretik a jó humorú felnőtteket, akiknek csillog a szemük és tudnak mosolyogni, viccelődni. Egy fiú mondta ezt nekem sok évvel ezelőtt: „Már nem járok vasárnapi iskolába, mert a tanító bácsinak nincs humorérzéke.” Egy másik fiúcska ezzel lepte meg az édesanyját: „Mami, a mi szamarunk biztosan keresztyén.” A mama megkérdezte, miért gondolja így. „Mert ugyanolyan bús képet vág, mint apa” – felelte a kislány.

➤ **A vonzó ember lelkes**

A vasárnapi iskolai vagy Örömhír Klubos tanítás nem nyűg, mint a házimunka. Nem kényszer, amit el kell végeznünk, mert a lelkészünk megkért rá. Adja Isten, hogy lelkesedjünk a vasárnapi iskolai vagy Örömhír Klubos tanításért, és úgy menjünk a gyermekórára, mint akik előre örülünk, nem pedig úgy, mintha a fogunkat húznák! Nemcsak a lelkesedés ragályos, hanem annak a hiánya is. Nem várhatjuk, hogy a gyermekek lelkesedjenek valamiért, amiért mi nem lelkesedünk.

Charles Spurgeon egyszer így szólt a vasárnapi iskolai tanítókhoz: „Ha örömet letek a munkátokban, erőt kaptok az elvégzéséhez, és a gyermekek elfogadják a tanításotokat. Ám ha ar-

cotokról unalom árad, és látszik, hogy fáraszt, amit csináltok, a gyermekek nem fognak vonzódni hozzátok. A vidám arc, a kedves szavak, a barátságos mosoly, a szeretetteljes bánásmód mind arról tanúskodnak, hogy örömmel végzitek szolgálatotokat. Legyen a ti kötelességetek örömmé, munkátok élvezetté! Szeresétek a vasárnapi iskolát, és a gyermekek is szeretni fogják.”

➤ **A vonzó ember érdeklődő**

Mutassuk ki érdeklődésünket minden gyermeknek, és igyekezzünk jó kapcsolatot ápolni velük! Ne csupán az üdvösségük érdekeljen, hanem a mindennapi életük is! Ha egy gyermek könnyes szemmel jön a vasárnapi iskolába, mert elpusztult az akváriumában az egyik halacska, azzal nem fogjuk megvigasztalni, ha azt mondjuk neki: „Ne szomorkodj az ilyen földi dolgok miatt! Foglalkozz inkább az örökkévalósággal!” Sokkal jobb, ha elbeszélgetünk vele a halacskáról, hogy kibeszélhesse a bánatát, vagy esetleg veszünk neki egy másik halacskát. Igyekezzünk feljegyezni a gyermekek születésnapját, és küldjünk a születésnapjukra üdvözlőlapot!

Sokféleképpen kifejezhetjük érdeklődésünket irántuk, amivel megnyerhetjük őket, megkedveltethetjük magunkat velük. Ha már ragaszkodnak hozzánk, arra is lehetőségünk nyílhat, hogy Krisztushoz vezessük őket.

Az üzenetünk is legyen vonzó!

Dr. Gregory második tanítási törvénye kimondja: „A tanuló az a fél, aki érdeklődéssel vesz részt az órán”. Ha az óra nem érdekes és nem vonzó, nem fog odafigyelni, ha nem figyel oda, nem fog tanulni sem.

Azt akarjuk, hogy a gyermekek elviseljék, vagy hogy élvezzék az órát? Nem jó, ha a tanítás fárasztó, egyhangú és unalmas.

„A bölcsnek nyelve jól alkalmazza a tudást” (Péld 15,2).

Egy nagy tanító így magyarázta ezt a verset: „A bölcs tanító örömteli eseménnyé teszi a tanulást.”

A vonzó üzenet valóban vonzza a gyermekeket. Egyetlen ilyen, vonzó üzenet létezik: Isten Igéjének üzenete, amelyet vonzóan és meghatározott céllal mond el a tanító. Isten megígérte, hogy megáldja Igéjét, és az nem tér vissza hozzá üresen.

„Ilyen lesz az én igém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem” (Ézs 55,11).

Isten semmilyen más beszédre vagy könyvre nem ígérte ezt az áldást. Még ha néha kísértést is érzünk arra, hogy valami mással helyettesítsük az Igét, tudomásul kell vennünk: az Igét semmi nem pótolhatja, és nem is helyettesítheti.

A Biblia tele van csodálatos történetekkel: kémtörténetek, szerelmi históriák, háborús tudósítások, kalandos elbeszélések olvashatók a lapjain. Ha megfelelő felkészülés után lelkesen adjuk elő ezeket a bennük rejlő igazságokkal együtt, a gyermekek vonzódni fognak Isten Igéjéhez. A Biblia sok olyan részt tartalmaz, amelyeket a gyermekek nem ismernek, de meg kell ismerniük. A Szentsátor, ha helyesen tanítjuk, és szép szemléltetőeszközöket használunk, izgalmas téma lehet még a legkisebbeknek is. Ruth, Eszter és a Bírák könyvét általában nem ismerik, pedig igazán jó történetek vannak bennük, amelyek felkelthetik a gyermekek érdeklődését.

Ne tűzzünk ki kisebb célt Isten Igéjének a tanításánál és magyarázatánál! Miközben jól és hatékonyan tanítjuk a Bibliát a gyermekeknek, olyan nemzedék felnövekedését kísérhetjük figyelemmel, amelyiket valóban érdekel a Biblia, és nem elégszik meg a mai egyházakat gyakran jellemző üres és felszínes gyülekezeti étellel.

Soha ne feledjük, hogy az evangélizálás bibliai módszerének a szíve a „prédikálás”, Isten Igéjének a hirdetése!

„A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Róm 10,17).

Ne próbálkozzunk más módszerekkel, amelyek talán vonzóbbnak tűnnek, ám a prédikálás és tanítás alapvető szerepét és fontosságát soha

nem tudják helyettesíteni sem kisebbíteni. Isten az igehirdetés bolondságát használja arra, hogy a gyermekek szívéhez szóljon.

„Mivel tehát a világ a saját bölcsessége útján nem ismerte meg Istent a maga bölcsességében, tetszett Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által üdvözítse a hívőket” (1Kor 1,21).

„Hogyan is higgyenek abban, akit nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül?” (Róm 10,14).

„Milyen kedves azoknak a jövetele, akik az evangéliumot hirdetik!” (Róm 10,15).

Mit tett a mi Urunk, amikor itt járt a földön? Maga köré gyűjtötte az embereket, és prédikált. Amikor kiküldte a tanítványokat, mit mondott nekik? „Menjete el..., hirdessétek az evangéliumot” (Márk 16,15). Mit tettek az apostolok? Hirdették az Igét.

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy egy olyan üzenet, amelyik vonzó, valamilyen formában mindig segít is a hallgatóknak. Ha az üzenet kielégít valamilyen szükségletet, megválaszol egy kérdést, vagy megold egy problémát, akkor nagy a valószínűsége annak, hogy a hallgatók újra meg újra visszajönnek, mert még többet akarnak hallani. Valós eredményeket, változásokat azonban csak és kizárólag Isten Igéje, a Biblia képes elérni bárkinek az életében. Minél inkább felismeri ezt egy gyermek, annál vonzóbbá válik számára az Ige.

A vonzó üzenetet vonzóan is kell tanítanunk!

Gyermekekhez másképpen kell beszélni, mint felnőttekhez. Az a módszer nem működik náluk, hogy egy felnőtteknek írt, ötponos prédikációt kicsit lerövidítünk, és itt-ott megnyirbálunk. A gyermekek különböznek a felnőttektől. Másfajta előadásmódot igényelnek, az üzenetbe jóval több életet kell vinnünk. Ehhez minden adottságunkat latba kell vetnünk! Ha tanításunk nem érthető, nem értékes és nem élvezetes, fölösleges erőfeszítéseket teszünk csak.

- Használhatunk szemléltetőeszközöket, például flanel ábrákat, tárgyakat, filmeket, projektort vagy képeskönyvet. Megfelelő

használatukkal életet vihetünk a történetbe, és üzenetünk vonzóvá válhat.

- Ezenkívül éljünk természetes adottságainkkal is! Kezünkkel sok mozzanatot elmutogathatunk, hangunk magasságával, erejével, beszédünk tempójával hangulati elemeket vihetünk a történetbe. Ügyeljünk arra, hogy ne egy hangerővel és egy hangon beszéljünk végig! Arc kifejezésünkkel is sok mindent érzékeltethetünk. Soha ne féljünk MOSOLYOGNI! A történetet át kell élnünk, és oda kell játszaniuk a gyermekek elé. Ha tetszik nekik az „előadásunk”, könnyebben tanulnak. Az érdeklődés szüli a figyelmet.

Charles H. Spurgeon, a nagy lelkipásztor nagyon szerette a gyermekeket is, és ezért gyakran tanította őket nemcsak a gyülekezetben, hanem az általa alapított árvaházban is. Tanítóinak ilyen tanácsokat adott: „Ragadjátok meg a gyermekek figyelmét! Ha nincs ott a fülük és az értelmük, mondhattok bármilyen szépeket, munkátok céltalan, fárasztó, értelmetlen erőfeszítésnek tűnik majd nektek magatoknak is, de nekik is. Semmit nem tehettek, ha nem tiétek a figyelmük!”

Hallgatóink figyelmét nemcsak meg kell ragadnunk, de fenn is kell tartanunk. Ha nem figyelnek, semmit nem érünk el náluk. Nagyon jó, ha a tanítás legelején fel tudjuk kelteni érdeklődésüket. Ezért fontos az érdekes bevezetés, ami lehet egy példa, egy szemléltetőeszköz bemutatása, egy kérdés, egy probléma felvetése, vagy egy olyan mondat, amellyel a legtöbben vitába szállnának.

Az is lényeges, hogy a módszer, amellyel mondanivalómat elő akarom adni, összhangban álljon azzal az üzenettel, amelyet meg akarok tanítani. Az üzenetet és a módszert gondosan össze kell hangolnunk.

Ebben segít néhány kérdés.

- Milyennek ábrázolom Istent a hallgatóimnak?
- Tiszteletudó-e az általam használt módszer?
- Biblikus-e a módszerem? Használt-e ilyen vagy ehhez hasonló módszert az Úr Jézus vagy Pál apostol?
- A hangsúlyt mindig az Ige hirdetésére és tanítására teszem?

- Vajon a tanításom milyen benyomást kelt a gyermekekben: azt, hogy kitalált fantáziálást hallanak, vagy azt, hogy ez az igazság?

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Gondolj vissza gyermek- vagy serdülőkori tanítóidra! Igaz, hogy a jó tanítókhoz nagyon „vonzódtál”? Mi tette őket „vonzóvá”?
- Sorolj fel annyi okot, amennyit csak tudsz annak indoklására, hogy miért Isten Igéjének az üzenete a legvonzóbb a világon!
- A fejezetben leírtak alapján helyesnek tartod-e a következő eszközök alkalmazását a gyermekek evangélizálásában és Isten Igéjének tanításában?

- ✓ Bábok
- ✓ Jelenetek eljátszása
- ✓ „Evangéliumi bűvészkedés”
- ✓ Evangéliumi bohócok”

Válaszodat indokold meg!

- Adj néhány egyszerű tanácsot egy kezdő tanítónak, aki szeretné vonzóbbá tenni az üzenetet!
- Szerinted hogyan beszélsz tanítás közben? Mit mondanának mások?
 - ✓ Elég tiszta és elég erős-e a hangod?
 - ✓ Változtatsz-e a beszédtempódon és a hangerődön?
 - ✓ Vagy inkább monoton és élettelen hangon tanítasz?
 - ✓ Kerek mondatokban logikus, könnyen követhető gondolatokat közölsz?
 - ✓ Nem mesterkélte-e a hangod, ami akadályozhatja a kommunikációt?
- Most gondolj magadra, de ne arra, hogy hogyan tanítasz, hanem arra, hogy milyen a személyiséged! Mit mondanál, milyen ember vagy? Írj le őszintén néhány kulcsszót és kifejezést, amelyek jól jellemeznek téged!
- Most gondolj arra, hogy vajon a gyermekek milyennek látnak! Mi a véleményük rólad?

Önértékelés

A vonzerő alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Igyekszem figyelni rá a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokkal is beszélgetek erről.	Jobban figyelek rá a jövőben.	Mostantól erre is figyelek.

17. fejezet

„Ha nem vonsz be, kivonom magam!”

A bevonás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, VONJA BE HALLGATÓIT A TANÍTÁSBA, ÉS SERKENTSE ŐKET ARRRA, HOGY VÁLASZOLJANAK A HALLOTT TANÍTÁSRA.

Ez az alapelv egyike azoknak, amelyeket a legnehezebb a gyakorlatban megvalósítani. Mi, tanítók általában túl sokat beszélünk (vagy inkább előadást tartunk), ahelyett, hogy bátorítanánk hallgatóinkat, „jöjjenek velünk”, és gondolják végig maguk is a felvetett témá(ka)t.

A tanulás részvételt követel

A tanulás soha nem passzív folyamat. A tanulás mindig aktív részvételt, jelenléteket követel. A tanítás-tanulás nemcsak ismeretek adás-vételét jelenti. A tanulót be kell vonni a tanítási folyamatba, ha azt akarjuk, hogy tanuljon. Természetesen a tanulónak nem kell mindig mondania vagy tennie valamit (bár az is a bevonás egyik módja), de legalább gondolkodásra kell őt készíteni. Ha nem gondolkodik, nem tanul.

Valaki így próbálta érzékeltetni ezt:

„Ha elmondok valamit, abban segítem a másikat, hogy megtudjon valamit.

Ha tanítok valamit, abban segítem a másikat, hogy megtudjon valamit és fejlődjön.

Ha képzést adok, abban segítem a másikat, hogy megtudjon valamit, fejlődjön és tegyen is valamit.”

Bibliai alapelv-e a részvétel? A Jeremiás 13-ban érdekes történetet találunk. Isten megparancsolta Jeremiásnak, hogy menjen el és vegyen

egy lenvászonoövet. Jeremiás elment, vásárolt magának egy lenvászonoövet és felvette, ahogyan az Úr megmondta. Majd az Úr ezt mondta: „Fogd az övet, amelyet vettél, és a derekadon van! Indulj, menj el..., és rejtsd el ott egy kőszikla hasadékban!” (Jer 13,4). Jeremiás engedelmeskedett. Néhány nap múlva az Úr felszólította, hogy menjen el, és vegye elő az övet, amelyet elrejtett. Amikor kiásta, látta, hogy az öv tönkrement. Akkor így szólt az Úr Jeremiáshoz: „Így teszem tönkre Júda kevélységét” (Jer 13,9). Mindezek helyett Isten egyszerűen kijelenthette volna, hogy ezt meg ezt teszi majd Júda kevélységével. De nem úgy cselekedett, hanem engedte és biztatta is Jeremiást, hogy legyen részese annak a tanításnak, amely elhangzott. Jó példa ez arra, hogyan vonjuk be mi is hallgatóinkat.

Az Úr Jézus is gyakran bevonta tanítványait a tanításba. Amikor a templomi adószedők megkérdezték Pétert, hogy fizet-e adót az ő Mestere, az Úr a semmiből is odateremthette volna a megfelelő összeget. Ám Ő nem ezt tette. Elküldte Pétert a tengerhez, ahol Péter kifogta a halat, kinyitotta a száját és megtalálta benne a pénzérmét. Péter egészen biztosan élete végéig emlékezett erre.

Jézus a tanítványok segítsége nélkül is megvendégelhette volna az 5000 embert, ám Ő úgy döntött, hogy bevonja őket, és a szívükbe vési ezt a nagy csodát.

A János 4-ben az Úr Jézus találkozik a samáriai asszonnyal. Az Úr nemcsak beszélt hozzá és tanította, hanem lehetőséget adott az asszonynak is, hogy elmondja kérdéseit, gondolatait. A beszélgetés 13 megszólalásból áll: az Úr Jézus 7-szer, a samáriai asszony 6-szor közölt valamit. Ez aztán az aktív részvétel! A mi esetünkben ez az arány nem egyszer 13:0. Mi szólalunk meg 13-szor, tanítványaink pedig egyszer sem.

Vajon az aktív bevonás is egy tanítási alapelv? Igen, és ezt a mindennapi élet gyakorlatában is nyomon követhetjük. Amikor egy anya arra tanítja gyermekét, hogyan kell átmenni az úttesten, vele együtt megy át. Mielőtt engedné, hogy a gyermek egyedül közlekedjen, százszor is átkelnek együtt az úton. Ezt látjuk a világi oktatásban is. A tanulók **csinálják** azt, amit tanultak. A tanító addig nem mondhatja,

hogy a gyermekek megtanultak szorozni, amíg önállóan nem végzik el a szorzás műveletét.

Lelki téren azonban nem alkalmazhatjuk ezt az alapelvet teljes mértékben. Azt megtanítjuk a gyermekeknek, hogy mi a hit, ám olyan helyzetet már nem tudunk megteremteni, amelyben gyakorolhatják is a hitüket. Ez már a Szentlélek hatáskörébe tartozik. A mondást akkor sem szabad elfelednünk: Amit hallok, elfelejtem. Amit látok, azt megjegyzem. Amit teszek, azt már értem.

Az igazság cselekvésre készítet

Csak abból tudható, hogy valami a tanuló szemében valós és tartós értéket képvisel, ha a gondolkodásában és az életében reprodukálja azt, amit tanult. Aminek nincs külső megnyilatkozása, az belül sem hagyott mély nyomot.

„Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha így cselekesztek” (Jn 13,17).

„Ha valaki kész cselekedni az ő akaratát, felismeri erről a tanításról” (Jn 7,17).

Az irgalmas samaritánus történetének végén Jézus így szól:

„Menj el, te is hasonlóképpen cselekedj” (Lk 10,37).

A tanító csak annak alapján értékelheti tanításának hatását, amit a tanulók életében lát. Legnagyobb öröme az, ha látja, hogy „gyermekei az igazságban járnak” (3Jn 4). Minden leckében igyekezzünk arra serkenteni a gyermekeket, hogy határozott választ adjanak a megtanult igazságra.

- Tegyenek egy lépést Krisztus felé, amely végül oda vezet, hogy a gyermek befogadja az Urat mint Megváltóját.
- Hozzanak egy határozott döntést Krisztus mellett, és kötelezzék el magukat egy életre.
- Tegyenek egy lépést előre a keresztyén életben és az Úr iránti engedelmisségben.

A tanulókat be kell vonnunk a tanításba

Egy tanítónak az is a feladata, hogy részvételre biztassa a tanulókat.

A tanítás nem egy egyoldalú mutatvány. Mint már korábban is említettük, nem tekinthetünk a tanításban résztvevő felekre úgy, hogy a tanítónak csak az a feladata, hogy ismeretanyagot töltsön a tanulóba, a tanulónak pedig az, hogy csendesen és engedelmesen mindent befogadjon. A kérdés korántsem ilyen egyszerű. A tanuló azt az igazságot tanulja meg, amellyel maga is behatóan foglalkozik, amelyet végiggondol, alkalmaz magára, és megvalósít a gyakorlatban. Nekünk, tanítóknak az a szolgálatunk, hogy segítsünk a gyermekeknek önállóan végiggondolni az adott igazságot és a benne rejlő igazság jelentését. Azt is meg kell láttatni velük, hogy az igazságot mi módon tudják beépíteni az életükbe.

A tanítást csak akkor nevezhetjük eredményesnek, ha a gyermek valóban tanul valamit. Viszont a gyermek csak akkor tanul, ha valamilyen formában, értelmileg, érzelmileg vagy akaratilag válaszol a tanultakra. Ha a tanulókat nem vonjuk be tanításunkba, nem tudnak sok mindent megtanulni. Minden tanulás aktivitást kér a tanulótól, és azt célozza, hogy a tanuló az új igazságot, elméletet gondolati úton beillesse az értelmébe. Sok esetben és számos tanulási helyzetben az aktív tevékenység lehet írás, rajzolás, történetmondás vagy szerepjáték. Máskor a tanító és a tanuló közösen megvitathatnak valamit, vagy kérdések és válaszok hangozhatnak el. Általában véve a tanuló meghallgat valamit, kérdéseket gondol végig, és problémákat old meg, de a tanulásra adott határozott válaszként előbb vagy utóbb valamilyen tevékenységet is várunk kell a részéről, mert e nélkül nem beszélhetünk olyan ismeretátadásról, amely meghozta a kívánt változásokat az életében. A hallásnak és a látásnak beszéddel és cselekvéssel kell párosulnia. Ugyanúgy, ahogyan egy irodában különválasztják a „Kimenő” és a „Bejövő” postát, a gyermekben is két „tárhely” van. Igazából nem a bejövő információk számítanak, hanem az, ahogyan a gyermek azokra válaszol, vagyis ami

kijön belőle. A gyermeket az formálja, fejleszti, neveli, amit ő tesz, nem pedig az, amit vele vagy az ő jelenlétében mások tesznek.

Ismert az a statisztika, hogy abból, amit olvasunk, 10% marad meg bennünk, abból, amit hallunk, 20%, abból, amit látunk, 30%, abból, amit hallunk és látunk, 50%, abból, amit hallunk, látunk és elmondunk, 70%, végül abból, amit hallunk, látunk, elmondunk és megteszünk, 90%. Nem elég csak benyomásokat szerezni, mert azok külső visszajelzések nélkül feledésbe merülnek. Olyan, mintha a gyermek ezt mondaná nekünk: „Vonj be, különben nem tudok rád figyelni!”

Az is igaz, hogy akármilyen formában vonjuk is be a gyermeket, ha a bevonást jól megtervezzük, és tanítás közben kézzel tartjuk a dolgokat, a gyermek nemcsak érdekesnek találja majd a leckét és a tanított igazságot, hanem élvezni is fogja az alkalmat.

A gyermekeket háromféleképpen vonhatjuk be, és mindhárom egyaránt fontos.

Bevonás a tanítás közben

A tanítónak talán a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy tanítás közben közreműködésre és szellemi együttgondolkodásra serkentse hallgatóit.

A tényleges tanítási idő alatt számtalan módon bátoríthatjuk a hallgatókat a részvételre.

➤ *Tegyünk fel kérdéseket!*

Készítsük őket gondolkodásra azzal, hogy kérdéseket teszünk fel nekik!

Ahelyett, hogy csak beszélünk, vagy elmondunk egy bibliai történetet, vagy megtanítunk egy bibliai leckét, időről időre kapcsoljuk be a gyermekeket is úgy, hogy jól átgondolt, előre megfogalmazott kérdéseket teszünk föl nekik. Az ilyen kérdések, ill. az azokra adott válaszok és a téma közös megbeszélése jobban megvilágíthatják az adott igazságot, és jobban megérthetik, hogyan is működik az az igazság az ő életükben.

Az Úr Jézus gyakran kérdezett és gyakran adott válaszokat is. A bibliatudósok szerint több mint 150-et fogalmazott meg az evangéliumokban. Rövid, célratörő kérdései elgondolkoltattak; nem lehetett könnyen és gyorsan megválaszolni azokat. Arra biztatta hallgatóit, hogy gondolkodjanak, és cselekedjenek. A kérdésekre nem adott egyértelmű, kész válaszokat, mert azt akarta, hogy az emberek vizsgálják meg a tényeket, amelyeket eléjük tárt, majd vonják le maguknak a következtetéseket. Sokszor, amikor az emberek kérdésekkel ostromolták, újabb kérdéssel válaszolt.

Egyszer egy apa repülőgépmodell-készletet vásárolt a fiának, és össze is állította neki a repülőt. Egy másik apa ugyanolyan készletet vásárolt, de ő csak megmutatta a fiának, hogyan kell azt összerakni. Melyik volt a bölcsebb? Egyszerűbb lenne, ha meg is válaszolnánk a kérdést, ám a gyermekek szempontjából jóval hasznosabb, ha legalább néhány választ ők maguk fogalmaznának meg.

✓ Szerinted miért cselekedett így?

✓ Te mit tettél volna az ő helyében?

✓ Mit válaszoltál volna neki?

Amikor kérdéseket állítunk össze, figyeljünk néhány fontos szempontra.

✓ Olyan gondosan fogalmazzuk meg a kérdéseket is, mint amilyen gondosan a bibliai leckét készítjük elő!

✓ Ügyeljünk arra, hogy minden kérdés az általunk kitűzött célra irányuljon!

✓ Miközben kérdezzük, legyünk természetesek és barátságosak!

✓ Ha egy gyermek helytelen választ ad, tapintatosan javítsuk ki! Esetleg mondhatjuk ezt: „Biztosan nem fogalmaztam érthetően. Arra gondoltam, hogy ...” Próbáljunk meg valami kis igazságot „kimenteni” a gyermek válaszából!

- ✓ Ha kérdésünkre nem érkezik válasz, ismételjük meg átfogalmazva, egészítsük ki egy kis magyarázattal, vagy adjunk kicsi segítséget!

Kétféle kérdést tehetünk fel:

- Olyan **ismétlő kérdést**, amely felidézi a már tanultakat. Az ilyen kérdések az emlékezetüket vizsgálják. Hány testvére volt Józsefnek? Miért voltak féltékenyek rá? Ezeknél a gyermekeknek adatokra és tényekre kell emlékezniük, és általában egy helyes választ adhatnak. Értékesek az ilyen kérdések is, és ismétlésnél igen hasznosak. Erre a Lukács 10,26-ban találunk példát.
- Olyan **elgondolkodtató kérdést**, amelynél a gyermeknek használnia kell mindazt, amit már tud, mert csak így alkothat meg egy új véleményt, és csak így nyílnak előtte új távlatok. Amikor visszaemlékszik arra, amit már megtanult, a meglévő ismeretei segítségével megtalálhatja a választ. Ez az a pont, ahol be kell indítania agysejtjeit, és bele kell vetnie magát a problémamegoldásba.

Miért áldotta meg Isten Józsefet?

Miért engedte meg Isten, hogy mindez megtörténjen Józseffel?

Miért hagyott Isten olyan kevés harcost Gedeonnak?

Miért tagadta meg Péter az Úr Jézust egy szolgálólány előtt?

Az ilyen típusú kérdésekkel véleményalkotásra serkentjük a gyermekeket, mert ezekre a kérdésekre általában többféle válasz is adható. Erre a Lukács 10,36-ban találunk példát.

Az ilyen kérdések jó szolgálatot tesznek a tanítóképző tanfolyamokon is, mert bevonják a tanítókat. Elkezdnek elgondolkodni dolgokon, és ez az egyik legnagyobb segítség, amit adhatunk nekik.

Ezzel a második csoporttal kapcsolatban elmondható, hogy a kérdezz-felelek módszerrel igazán jól viszonylag kis létszámú, és hasonló korú gyermekekből álló csoportokban taníthatunk. Nagyobb és vegyes összetételű csoportok esetében már nehézségbe ütközhet, és fegyelmezési gondokat is gerjeszthet.

A kérdéseket jól elő kell készíteni. Nagyon kevesen képesek közülünk arra, hogy minden felkészülés nélkül jó kérdéseket tegyenek fel. Végig kell gondolnunk, mit fogunk kérdezni. A kérdéseket írjuk be vázlatunkba oda, ahol fel szeretnénk tenni őket.

- **Biztassuk a gyermekeket arra, hogy a kérdéseket magukban válaszolják meg!**

Ez egy ideális módszer arra az esetre, ha nem tudjuk meghallgatni a válaszokat, mert pl. túl nagy a csoport, vagy az életkort tekintve nagyon vegyes csoportot tanítunk. Tanításunk sarkallja a gyermekeket arra, hogy elmélkedjenek a hallottakon, és alkalmazzák a lecke igazságát a saját helyzetükre.

Az ilyen esetekben célszerű felajánlani, hogy azokkal, akiknek kérdéseik, megjegyzéseik vannak, szívesen beszélgetünk az alkalom után.

- **Kérjünk meg előre egy megtért gyermeket, hogy mondjon néhány személyes gondolatot egy igeversről vagy egy bibliai igeszakaszról!** Jó, ha a csoport ismeri az igeverset vagy igeszakaszt. A gyermek mondja el, mit jelent neki a vers, és hogyan vonatkozik rá.
- **Vonjuk be a gyermekeket egy nagyobb szabású terv megvalósításába!** Például készíthetnek néhány hét alatt egy albumot, amely egy adott témát dolgoz fel képekkel, rajzokkal. Jó, ha a téma ismert, mert már beszéltünk róla a gyermekórán (ilyenek lehetnek: a Biblia, a Tízparancsolat).
- **Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy az alkalmon használják Bibliájukat!** Semmi értelme elhozni Bibliájukat, ha nem használják. Íme néhány ötlet!

- ✓ Játsszunk velük „Kardot ránts!” játékot! Kérjük meg őket, hogy adott jelre („Kardot ránts!”) keressenek ki egy igeverset! Az, aki elsőnek megtalálja, felolvashatja. Így jobban megismerik a Bibliát. Az is jó módszer, ha felteszünk egy kérdést, majd megadjuk az igehelyet, ahol a válasz található. Ezt az igét is ezzel a játékkal kell kikeresniük. Közben megláthatják az igét a gyakorlatban is „működni”. Feltehetjük a következő kérdést: Miért omlottak le Jerikó kőfalai, amikor az emberek körüljárták? Igehely: Zsidók 11,30. A gyermekek csak akkor állhatnak fel és akkor válaszolhatnak, ha megtalálták a választ: „Hit által”.
- ✓ Olvassunk el közösen egy igeverset, igeszakaszt! Legjobb, ha mielőtt megtaláljuk, idézzük vagy magyarázzuk, olyan kérdéseket teszünk fel, amelyekre az adott igevers válaszol. Ha például a Filippi 2,10–11-re gondolunk, a következő kérdést tehetjük fel: Melyik két testrészünket fogjuk különösképpen is használni, amikor az Úr Jézus visszajön? Ezután a gyermekek kikeresik az igét, és megadják a választ: A térdünket, hogy meghajtsuk, és a nyelvünket, amellyel Úrnak vallhatjuk Jézust.
- ✓ Olvassunk el egy igeverset a bibliai lecke közben! Ha a lecke az Úr Jézus elárulásáról szól, mondjuk el a gyermekeknek, mit tett Júdás, majd kérdezzük meg, hogy ők mit tettek volna Júdással. Minek nevezték volna? Hogyan szólította meg az Úr Jézus? Olvassák el a Máté 26,50-öt! Sokkal jobban megjegyzik majd, ha kicsit elcsendesednek, és maguk keresik meg a választ. Nyilván nem minden leckében lehet ezt megtenni. Nem is tanácsos, és nagy csoport esetében, vagy túlságosan eleven, illetve kicsi gyermekekkel nehéz is lenne.
- ✓ Tartsunk rövid, ötperces bibliatanulmányt arról az igazságról, amelyik a bibliai lecke központi igazsága lesz, és ehhez mindenki használja a Bibliáját. Ha a központi igazság az, hogy Isten mindenható, nyissuk ki az Ézsaiás 40. részénél. Tanulmányozzunk néhány verset együtt! Mekkora az ural-

kodók Isten szemében? A 15. és 17. versben így olvassuk: egy csöpp, egy porszem, semmi, a semminél is alábbvalók. Mit figyelhetünk meg ebben a felsorolásban? Egyre kisebb dolgokat említ az Ige.

Milyenek a föld lakói Isten szemében? (22. vers). Milyen három dolgot tett Isten a csillagokkal? Melyek ezek? Ő teremtette, Ő irányítja őket, és mindegyiket néven szólítja (26. vers).

Ne feledjük, mi a célunk: önálló gondolkozásra elvezetni a gyermekeket. Gondolkodó és új dolgokat felfedező embereket akarunk az óráinkon látni. Amikor ez sikerül, akkor valóban tanítjuk őket. Mindig fennáll annak a veszélye, hogy egyfolytában ismeretekkel halmozzuk el őket, és közben nem kapnak lehetőséget arra, hogy maguk hozzák felszínre a kincseket. Pedig ez a célunk, mert azt szeretnénk, ha szorgalmasan tanulmányozná Isten Igéjét.

- **Játsszunk velük bibliai játékokat, ismétlő játékokat, hogy visszamehessenek az előző heti leckébe!**

A kérdéseket gondosan állítsuk össze! Ne csak azt kérdezzük meg, hogy mi volt a neve Ábel testvérének, hanem azt is, hogy milyen tanulságot vontunk le Káin áldozatából. Ne csak azt kérdezzük meg, hogy hány évig prédikált Nőé az embereknek, mielőtt bement a bárkába, hanem azt is, hogy miért várt Isten 120 évig, mielőtt elküldte az özönvizet.

- **Kérjük meg őket, hogy figyeljenek az énekek szövegére!**

Ha például az *Olyan örömet, mint a forrás* kezdetű éneket gyakoroljuk velük, bátorítsuk őket arra, hogy hangosabban énekeljék azokat a szavakat, amelyek a hívő élet ajándékait jelzik. Ily módon a gyermekek még éneklés közben is gondolkoznak.

- **Engedjük meg nekik, hogy használják a szemléltetőeszközöket!**

Azzal is bevonhatjuk őket az előző heti leckébe, ha megengedjük, hogy a flanel ábrákkal röviden elmondják az előző alkalmon hallott leckét. Ezt a fajta ismétlést a gyermekek nagyon élvezik.

Bevonás a tanítás után

Ha a körülmények lehetővé teszik, **közvetlenül** az óra után adjunk alkalmat a gyermekeknek arra, hogy feldolgozzák a hallottakat. Ez egy táborban, egy napközis bibliai táborban, de gyakran még a vasárnapi iskolai órán és az Örömhír Klubban is megoldható. Fontos, hogy biztosítsunk nekik megfelelő időt ehhez.

- Igen hasznosak a leckékhez kapcsolódó munkafüzetek, amelyeket körültekintően kell összeállítani, hogy ne csak gépiesen kitölthető vagy vicces és szórakoztató, hanem elgondolkodtató feladatokat is tartalmazzon.

A füzet használatához adjunk egy kis segítséget. A gyermekek gyakran igénylik a felnőtt irányítást, felügyeletet vagy segítséget, amikor valamit ki kell tölteniük, mert a legtöbben szeretnék jól megoldani a feladatokat. A füzeteknek úgy is jó hasznát vehetjük, ha a következő alkalomra házi feladatot adunk belőlük, mert így biztos, hogy a tanítást követő héten is foglalkoznak a hallottakkal.

- Bizonyos körülmények között, különösen táborban vagy 5 Napos Klubban, rajzolhatnak, írhatnak vagy akár barkácsolhatnak is valamit. Így megvalósulhat, hogy azt, amit a leckében tanultak, hallják, lássák és tegyék is. Tehát a legnagyobb hatásfok elérése érdekében az ilyen jellegű feladatokat kapcsoljuk szorosan a tanított anyaghoz!

A fent említett tevékenységeket a tanítás szerves részeként kezeljük, és soha ne használjuk csak arra, hogy lefoglalják vagy lecsendesítsék a gyermekeket. Ezért amikor kiadjuk a feladatokat, újra hívjuk föl a figyelmet a tanultakra! Azt is hangsúlyoznom kell, hogy az ilyen jellegű feladatokat kizárólag a tanítás **után** adhatjuk ki, mert azok **soha** nem helyettesíthetik magát a bibliai tanítást!

- Még számos más módon is tevékenykedhetnek a gyermekek a tanítás után fennmaradó időben. Íme néhány ötlet, amely a hallott leckére épül, és segít alkalmazni az igazságot.

- ✓ Péter megtagadja Krisztust (Mt 26.)

A lecke előtt olvassunk fel egy képzeletbeli levelet, amelyet egy hívő fiú írt. Tanácsot kér. Elkövetett valamit, amiről tudja, hogy rossz. Nem tudja, mit kell tennie.

A lecke után kérdezzük meg a gyermekeket, hogy mit tanácsolnának a fiúnak! A válaszokat vegyük fel, hogy elküldhessük a felvételt a levél írójának!

- ✓ Az irgalmas samaritánus (Lk 10.)

A lecke után beszéljük meg, hogy a csoport hogyan adhatna együttes vagy egyéni segítséget valakinek. Pl. meglátogathatnának közösen egy idős embert, aki régóta nem tud otthonról kimozdulni, és énekelhetnének neki. Vagy hangrögzítő eszközre olvashatnának egy történetet, és elvihetnék egy kórházban fekvő ismerősnek, hogy hallgassa meg.

De elképzeltünk egy olyan élethelyzetet, amelyikben mi vagyunk az irgalmas samaritánusok, és előadhatjuk a csoportban. A szerepjátszás mindig segít a tanult bibliai igazságokat a hallgatók személyes életéhez, vagy a való világ eseményeihez kapcsolni.

- ✓ Az etióp kincstárnok (ApCsel 8.)

A lecke után kérjük meg a csoport egyik tagját, hogy egy evangéliumi szórólap segítségével tegyen bizonyosságot egy másik gyermeknek, majd adja át neki a traktátust. A rövid jelenet után a többiek mondják el véleményüket.

- ✓ A fiatal Dániel (Dán 1.)

A lecke után mondjunk el egy befejezetlen történetet! Pl.: István és Robi jó barátok voltak. Ugyanabba az osztályba is jártak. István jó eredményeket ért el, Robi viszont elég gyengén tanult. Egy este Robi átment Istvánéhoz, mert szeretne volna lemásolni István házi feladatát. Barátja így válaszolt neki: ...

Kérjük meg a gyermekeket, hogy fejezzék be a történetet!

- ✓ Ábrahám és Izsák (1Móz 22.)

A lecke után osszuk ki egy (beszédesebb) gyermekre Ábrahám szerepét, a többiek pedig készítsenek vele interjút! A beszélgetést hangrögzítő eszközre is felvehetjük.
- ✓ Krisztus lecsendesíti a vihart (Mk 4.)

A lecke után adjunk minden gyermeknek egy levelezőlapot, amelyen a mi címünk áll. Írjuk rá a következő befejezetlen mondatot: Ma eszembe jutott, hogy minden helyzetben bízhatok az Úr Jézusban. Az történt, hogy...

A gyermekek vigyék magukkal a lapot, és a hét folyamán, amikor nehéz helyzetbe kerülnek, és megtapasztalják az Úr segítségét, írják meg nekünk! A lapot feladhatják postán, vagy visszahozhatják a következő alkalomra. Azoknak a lapját, akik beleegyeznek, olvassuk föl a csoportnak!
- ✓ Ákán bűne (Józs 7.)

Ismertessünk röviden egy olyan alaphelyzetet, amelyben egy gyermeket megkísért a lopás bűne! (Pl. Tamás meglátja, hogy a mellette ülő Zoli új mobiltelefont kapott, olyat, amilyenre ő már régóta hiába vágyik.) Osszuk a gyermekeket két csoportra! Az egyik csoportnak úgy kell előadnia a helyzetet és a következményeket, hogy Tamás rosszul dönt. A másik csoportnak pedig úgy, hogy Tamás helyesen dönt.

A végén beszéljük meg közösen a látottakat!
- ✓ A Tízparancsolat (1Móz 20.)

Válasszunk ki egyet, például az 5. parancsolatot! Adjunk egy kis időt, mialatt a gyermekek végiggondolhatják, hányféleképpen mutathatják ki tiszteletüket szüleik iránt. Majd néhányan játsszák el némajátékkal, amire gondoltak. A többieknek ki kell találniuk a helyzetet!

Bevonás a tanítást követő időszakban

Ösztönözzük arra is a gyermekeket, hogy azt az alkalmazást, amelyet a leckében hallottak, próbálják **megvalósítani** az életükben, az elkövetkező időszakban. A következő alkalom elején az, aki szeretné, elmondhatja tapasztalatait. Ezért fontos konkrét példákat is említeni, amikor az igazságot alkalmazzuk az életükre. Ha például az irgalmas samaritánusról szóló leckében arra biztattuk a megtért gyermekeket az alkalmazásban, hogy segítsenek valakinek, aki rászorul, mondjuk azt is el nekik, hogy segíthetnek egy osztálytársuknak valamiben, vagy egy vak embernek átmenni az úttesten, vagy ha valaki leejt valamit, felvehetik, vagy segíthetnek leszállni egy kisgyermeknek a buszról.

Szervezhetünk közös programot is: meglátogathatunk együtt egy beteget vagy egy idős embert. Az alkalmon felkészülhetünk egy énekkel, egy igével, egy igeszakasz felolvasásával, egy vers elmondásával, egy imádsággal, de még egy kis ajándékkal is.

Vállalhatjuk azt is, hogy a csoport szolgál valamivel a gyülekezetben: énekel, kioszt vagy felolvas valamit stb.

Milyen veszélyekre figyeljünk?

- Talán ezt az alapelvet lehet a legjobban félreértelmezni.
 - ✓ Sok tanító gondolja azt, hogy egy kiadós beszélgetés a gyerekekkel egyenlő a bevonással, pedig csak arról van szó, hogy a tanítónak elfogyott a mondanivalója. („Már nincs mit mondanom. Beszélgessünk!”)
 - ✓ Sok tanító, aki nem készül fel alaposan a tanításra, tulajdonképpen a hiányos tanítást akarja mindenféle tevékenységgel, mint „a könnyebbik megoldással”, pótolni, helyettesíteni.
 - ✓ Sok tanító sokszor végez olyan tevékenységeket a gyerekekkel, amelyek talán látványosak és kreatívak, ám a fő cél szempontjából teljesen haszontalanok, mert nem a tanított igazságot erősítik, nem azt támasztják alá.

- A bevonás alapelve sok felkészülést igényel. Vannak ugyan tanítók, akik úgy vélik, hogy lerövidíti a felkészülés idejét, ám ennek éppen az ellenkezője igaz. Egy-egy beszélgetést, vagy azt, hogy a tanítás bizonyos pontjain a gyermekek konkrétan mit tegyenek, legalább annyira meg kell tervezni, és elő kell készíteni, mint magát a leckét (ha nem jobban!). Ha egy beszélgetés vezetője nem gondolja végig pontról pontra a beszélgetés lehetséges menetét, a beszélgetés könnyen parttalanná válhat, és a végén nem jutnak el sehová. A beszélgetés irányítása is igen komoly feladat. Ha nem figyelünk, a résztvevők könnyen elkezdenek frázisokat pufogtatni, vagy mindenféle butaságot beszélni.
- Gyermekek bevonásánál különösen a fegyelem megtartását kell átgondolni. Mivel előre nem tudhatjuk, mi fog történni, fokozottabban kell arra ügyelnünk, hogy végig kézben tartssuk a történéseket. Ez nagy összpontosítással és energiákkal jár. Ezért nagyobb gyermekcsoportnál, különösen, ha egy izgó-mozgó, nyughatatlanabb csoportról van szó, ne tervezzünk túl sok és mozgalmas bevonást! A nagy korkülönbség is lehet akadály, hiszen nehéz olyan foglalkozást kitalálni, amely minden korosztálynak megfelelő. Ha a kicsikhez alkalmazkodunk, a nagyobbak még meg is bántódhatnak. Ha viszont a nagyokat célozzuk meg, a kisebbek maradnak ki, mert vagy nem értik, mit kérünk tőlük, vagy nem tudják megcsinálni. Természetesen az ilyen esetekben meg kell próbálni kor szerint bontani a csoportot.
- Az sem célravezető, ha a gyermekeket túl sokat mozgatjuk, tevékenykedtetjük. Néha talán elfelejtjük, hogy Isten mindenekelőtt a hirdetett Igében szól a gyermekekhez. A bevonás alapelvét inkább akkor alkalmazzuk, ha a hirdetett Ige igazságát akarjuk elmélyíteni, bevésni az értelmükbe és a szívéjükbe.
- A gyermekeket soha ne kényszerítsük semmire! Ha valaki nem akar részt venni valamiben, fogadjuk el. Bármiféle kényszer könnyen végleg a kedvét szegheti.

- Mindig lesznek olyan gyermekek a csoportunkban, akik minden választ tudnak, és uralni akarják a csoportot. Kedvesen, de határozottan viszonyuljunk hozzájuk, ha kell, állítsuk le őket, és adjunk lehetőséget a többieknek is a megszólalásra!
- A gyermekektől ne várjunk se túl sokat, se túl keveset! Egyik esetben sem fognak megnyilatkozni, illetve részt venni.
- Feltétlenül dicsérjük és biztassuk azokat, akik hajlandóak együttműködni. Ha hibát ejtenek valamiben, említsünk valami jót, amiért megdicsérhetjük őket. Így nem vesszük el a kedvüket, és legközelebb is szívesen részt vesznek bármiben.

Összegzésképpen elmondhatjuk: a bevonás sok előnnyel jár. Ha bevonjuk őket, sokkal jobban emlékeznek a tanultakra, könnyebben tanulnak, részesei lesznek a tanításnak, az aktivitás megelégtíti őket, mi pedig közelebb kerülhetünk hozzájuk.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Vajon én, mint a könyv szerzője miért szenteltem ennek a fejezetnek a legtöbb oldalt? Te is úgy látod – velem együtt –, hogy ez az alapelv érvényesül a legkevésbé a szolgálatodban, ez igényli a legtöbb munkát, és ebben kell a legtöbbet fejlődnöd? Milyen elhatározásra jutottál, hogyan érvényesíthetnéd jobban ezt az alapelvet a szolgálatodban?*
- *Megfigyeléseid és tapasztalataid alapján te is egyetértesz-e azzal, hogy a legtöbb tanító túl sokat beszél? Tudnál-e példát mondani arra, hogy egy tanítás hatékonyabb lett volna, ha a tanító kevesebbet beszélt volna?*
- *Mondj néhány gyakorlati és hasznos tanácsot egy tanítónak, aki szeretné, ha a gyermekek bekapcsolódnának egy beszélgetésbe! Mit tegyen, és mit ne tegyen?*
- *Gondolj ki és írd le néhány módszert, amelyekkel egy tanítóképző tanfolyam hallgatóit aktívabb részvételre vehetnéd rá!*

Önértékelés

A bevonás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Bevonom a gyermekeket.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban	Mostantól igyekszem bevonni a gyermekeket.

18. fejezet

„Idenézz!”

A szemléltetés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, HASSON A HALLGATÓI ÉRZÉKSZERVEIRE IS.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyermek többet tanul abból, amit hall és lát, mint abból, amit csak hall.

Egy USA-ban végzett tanulmány a következőket állapítja meg:

„Ha a bennük felhalmozódott ismereteket egy összegként kezel-nénk, érdekes eredményre jutnánk, ha megvizsgálánk, hogy az egyes érzékszerveink által hány százalék ismeret érkezett be:

- ízlelés útján 1%
- tapintás útján 1,5%
- szaglás útján 3,5%
- hallás útján 11%
- látás útján 83%.”

Nyilvánvaló tehát, hogy a tanítás során a lehető legnagyobb mér-tékben a gyermek látására kell támaszkodnunk.

A szemléltetőeszközök használata

Gyakorlatilag az alkalom minden pontján és mindent szemléltet-hetünk szemléltetőeszközökkel: igéket, tantételeket, énekeket, mis-sziós történeteket, bibliai ismétlő játékokat, de mindenek előtt a bibliai leckét.

Jó, ha tájékozódunk arról, hogy milyen könyvek, képek, flanel áb-rák, CD-k, PowerPoint bemutatók stb. kaphatók, milyen szemléltetett tárgyi tanításokat tudunk beszerezni. A szemléltetőeszközök palettája

egyre bővül. Használhatunk táblázatokat, diagramokat, térképeket, rajzokat, filmeket, diákat, kirakókat, bibliai tárgyakat stb.

A tanítók a felmerülő költségek miatt gyakran vonakodnak a szemléltetőeszközök használatától. Ezt a nagyon is valós szempontot nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Ám egy kis utánjárással, internetes böngészéssel sok ötletet kaphatunk, és talán kicsivel több munkaráfordítással, de igen költségkímélő módon mi magunk is előállíthatunk nagyon jó szemléltetőeszközöket.

Gondoljunk az Úr Jézus szolgálatára! Ő nem használt sem írásvetítőt, sem projektort, sem flanel ábrákat, sem gyűrűs könyveket. Mégis remek szemléltetőeszközökkel tanított: egy gyermekkel, egy pénzérmével, egy madárral, egy fával, egy hallal, egy virággal stb. Végül is a teremtett világ mindig „a keze ügyébe esett”. Aztán ott voltak a hétköznapi tárgyak is, amelyek nem kerültek semmibe. Mi is követhetjük Jézus példáját!

A szemléltetőeszközök célja

A szemléltetőeszközöket soha **nem** öncélúan, hanem mindig az igazság tanítására, megvilágítására használjuk. Nem azt akarjuk hallani a gyermektől, hogy „Jaj de szép!”, hanem azt, hogy „Most már értem!”.

Nem is csupán szórakoztatni vagy fegyelmezni akarunk velük. Magasztosabb célunk az, hogy hirdessük az evangéliumot a gyermekeknek, és Jézus tanítványává tegyük őket.

A szemléltetés **nem** is egy olyan „huszárvágás”, amellyel két legyet ütünk egy csapásra: pótoljuk a tanításbeli hiányosságokat és lekötjük a gyermekeket, akik talán azért nyüzsögnek jobban, mert nem készülünk föl eléggé.

A szemléltetőeszköz **kiegészíti** a tanítást. A rossz lecke a jó szemléltetőeszköztől nem válik egyszerűen jó leckévé, ám a jó leckét még jobbá teszi.

A szemléltetőeszközök arra hivatottak, hogy **segítsék** a tanítást, és érdekesebbé tegyék a tanított igazságot. Ezért a jó szemléltetőeszköz mindig csak segédeszköz, és semmi több!

Amikor valamit szemléltetni akarunk, tegyük föl magunknak a következő kérdéseket!

- Vajon a szemléltetésem segíti a gyermekeket abban, hogy jobban megértsék az igazságot, vagy inkább összezavarja őket?
- Figyelembe veszi-e a tanulók életkorát?
- Szép és tetszetős? (Nem kell művészi kidolgozás!)
- Nincs-e helyesírási hiba a szövegben?
- Áttekinthető és jól látható-e?
- Egyszerű és nem túl részletes-e?

A szemléltetőeszközök jelentősége

A Szentírásban Jézus sokszor szemléltette azt, amit mondott, mert megértette, és meg is mutatta, hogy milyen hatékonyan segíthet egy szemléltetőeszköz egy tanítást.

Akik használnak szemléltetőeszközöket, ezt csak megerősíthetik.

- A jó szemléltetőeszközök segítségével a gyermekek jobban **figyelnek**.

A gyermekeket talán a képek érdeklik a legjobban. Szemléltetés nélkül figyelmük gyakran elkalandozik, viszont a szemléltetőeszközök mágnesként vonzzák a tekintetüket. Ám fontos azokat gyakran váltani. Ha a bibliai történetet egyetlen képpel akarjuk szemléltetni, azt tapasztaljuk, hogy a kép inkább befagyasztja a cselekmények sodrását.

- A jó szemléltetőeszközök segítségével a gyermekek jobban **megértik** a bibliai leckét, ill. a tanítást.

Egy kép gyakran ezer szóval felér. Ne feledjük: nem az a lényeges, amit mondunk, hanem az, amit hallgatóink megértenek. A látottak mindig segítenek megérteni a hallottakat.

- A jó szemléltetőeszközök segítségével a gyermekek jobban **emlékeznek** arra, amit hallottak.

Ha a szemléltetőeszköz valóban megvilágosítja a tanított igazságot, akkor egyben el is mélyíti, meg is erősíti azt, ami által az igazság frissen megmarad a gyermekek emlékezetében. Gondoljunk vissza, milyen mértékben támaszkodtak a mi tanítóink annak idején a szemléltetésre! El tudnánk-e képzelni egy földrajzórát vagy egy történelemórát képek, térképek, kőzetek és tárgyak nélkül, egy matematikaórát vagy egy fizikaórát a falra akasztott szorzótábla és a kinagyított képletek nélkül? Vajon a Biblia tanítása annyira más, hogy ott elég, ha a gyermekek csak hallgatják tanítójukat?

Arra, amit látunk, hosszabb ideig emlékezünk. Figyeljük egy kicsit magunkat! Vajon nem arra emlékszünk-e jobban, amit látunk, mint arra, amit csak hallottunk?

- A jó szemléltetőeszközök egyben **fegyelmeznek** is. Közhelynek számít, hogy egy érdekes órán nincsenek fegyelmezési gondok. Ezért ha a szemléltetőeszköz érdekes, tulajdonképpen segíti a fegyelmezést. Különösen az alkalom elején segítenek megragadni a gyermekek érdeklődését, de a figyelem fenntartásában is fontos szerepük van az egész tanítás során.
- A jó szemléltetőeszközök segítségével **nem alakulnak** ki téves elképzelések a gyermekekben. Mondandónkat könnyen félreérthetik, ha számukra ismeretlen szavakat mondunk, vagy olyan szavakat használunk, amelyek csak hasonlítanak egy ismert szóra, de más a jelentésük. Az ilyen gondokat a jó szemléltetőeszköz pár pillanat alatt orvosolja, mert eloszlatja a félreértéseket, és tisztázza mindazt, ami érthetetlen vagy ismeretlen. A gyermekek nehezen tudják elképzelni, milyen korszót vittek magukkal Gedeon emberei, milyen tetőn keresztül tudták leengedni a gutaütöttet a barátai, vagy milyen egy gyékénykosár, amelybe Mózeszt rejtette az édesanyja.

A szemléltetés veszélyei

A szemléltetés veszélyekkel is járhat. Jó, ha számolunk velük!

- Vannak tanítók, akik úgy gondolnak a szemléltetésre, mint valami „bűvös kulcsra”, mely megnyitja a tanítás birodalmába vezető ajtót. Ezért a kelletnél kevesebbet készülnek alkalmakra, hiszen az ő szemükben a szemléltetőeszköz a lényeg és nem a tanításban elhangzó üzenet.
- Vannak tanítók, akik annyira fontosnak tartják a szemléltetést, hogy mindent szemléltetnek. Ily módon a szemléltetés teljesen elnyomja a tanítást. Ha jól akarunk tanítani, a felhasznált eszközöket tudatosan a tanítás szolgálatába kell állítanunk. A hangsúlyt mindig arra kell tennünk, amit és ahogyan tanítunk! Szükségtelen mindent szemléltetni! Hagyjunk valamit a gyermekek kitűnő képzelőerejére is!
- Vannak tanítók, akik a tanítást rendelik alá a szemléltetésnek, pedig ennek fordítva kell történnie. Az első hely mindig Istent és az Ő Igéjét illeti!
- Vannak tanítók, akik olyan nagy jelentőséget tulajdonítanak a szemléltetésnek, hogy állandóan új ötleteken törik a fejüket, új eszközök után kutatnak, és még a féltékenység is elfogja őket, ha egy másik tanítónál jobb eszközöket látnak.
- A szemléltetőeszközök időnként nem fenntartják, hanem elterelik a figyelmet. A túl bonyolult tárgyi tanításokba és a gyönyörűséges flanel hátterekbe a gyermekek annyira belefeledkezhetnek, hogy már nem is hallják azt, amit tanítunk.

A legjobb szemléltetőeszköz

Ne felejtjük el, hogy a legjobb szemléltetőeszközök mi magunk vagyunk. Érdekes megfigyelni, milyen sokszor emeli ki János az 1János 1–3-ban a *láttuk* szót. Hallotta ugyan az Úr Jézus csodálatos szavait, de itt azt akarja igazán nyomatékosítani, amit „*szemünkkel láttunk... az élet Igéjéről*” (1Jn 1,1).

Ki merem jelteni, hogy mi, a tanítók vagyunk a legfontosabb szemléltetőeszközök. Mivel taníthatunk?

- A megjelenésünkkel. A tiszta, ápoltság megjelenés hat a gyerekekre, de nem kell mindig a legújabb divatot követnünk.
- A tanításunkkal. Mi is „teljes bedobással” vegyünk részt az órán! Kerüljük a monoton beszédet és a merev arckifejezést! Jó, ha egy kicsit vibrál körülöttünk a levegő.
- Az életünkkel. Legyünk jó bizonyágtévők! Mutassuk be a saját életünkben, hogy az általunk tanított igazságok hogyan működnek a gyakorlatban!
- A magatartásunkkal.
 - ✓ Legyünk mindig pontosak és alaposak!
 - ✓ Legyünk mindig lelkesek!
 - ✓ Legyünk mindig megközelíthetőek!
 - ✓ Legyünk kedvesek, gondoskodóak és vonzóak!

Ne feledjük, hogy sok gyermeknek, akiket tanítunk, MI vagyunk az egyetlen „Biblia”, amelyet láthatnak és olvashatnak!

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Mit válaszolnál annak, aki azt mondja, hogy nem tud, és nem is akar az Úr Jézusról képet használni? Véleményét a következőkkel indokolja:
 - ✓ nem tudjuk, milyen volt;
 - ✓ úgy érzi, tiszteletlenség kiabrázolni az Úr Jézust;
 - ✓ szerinte ez a második parancsolat megszegése.
- Milyen szemléltetőeszközt használnál vagy ajánlanál egy olyan gyermek-konferenciára, amelyre 4–500 gyermeket várnak?
- Szerinted a te szolgálatodban melyik a leghatásosabb szemléltetőeszköz? Miért?

Egy kezdő tanítónak is mernéd ajánlani?
- Milyen szemléltetőeszközöket ajánlanál egy olyan tanítónak, aki nem tud drága eszközöket vásárolni?

- *Vajon segítséget jelentenek-e a szemléltetőeszközök felnőttek tanításában, például egy tanfolyami órán vagy egy konferencián? Milyen szemléltetőeszközöket használnál?*

Önértékelés

A szemléltetés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Szemléltetem a tanításomat.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól a szemléltetést is célirányosan tervezem.

19. fejezet

„Jaj, már megint?”

A változatosság alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, PRÓBÁLJON KI SOKFÉLE MÓDSZERT.

Varietas delectat, mondták a régi latinok, vagyis: a változatosság gyönyörködtet. Az angolok szerint a változatosság megízesíti az életet. Nos, miért ne volna mindez igaz a tanításra is? A változatosság ízt és élvezetet visz a tanításba.

Ha soha nem változtatjuk tanítási módszereinket, könnyen elveszíthetjük hallgatóink figyelmét. Az a tanító, aki hétről hétre ugyanolyan tanítási programot állít össze, ugyanolyan típusú szemléltető-eszközökkel dolgozik, ugyanúgy építi fel a leckét, ugyanazokat az igazságokat tanítja, és ugyanúgy is alkalmazza azokat, ne számítson nagy hatásfokra.

Változtassuk az óra beosztását!

Ne kövessük mindig ugyanazt a sorrendet! Például: három ének, imádság, egy ének, aranymondás, egy ének, ismétlő játék, végül a bibliai lecke. Ha a gyermekek nem tudják, mi a következő tevékenység, jóleső feszültségben tarthatjuk őket, és ezt a gyermekek szeretik. Ha nincs ez az izgalom, a monoton egyhangúságtól unalomba fulladhat az óra.

Időnként vezessünk be új elemeket az órán! A fent felsorolt tanulási tevékenységek nem szent és sérthetetlen részei az órának, ezért a sorrendjük sincs bebetonozva. Miért ne lehetne a bibliai lecke időnként az óra elején vagy éppen a közepén megtanítani?

Változtassuk módszereinket!

Óvakodjunk a sztereotípiáktól! Bár az óra egyes részei ismétlődnek, alkalmazzunk ugyanazoknál a tevékenységeknél más és más módszert. Például a már tanult énekeket énekelhetjük közösen, csoportonként, versszakonként csak a fiúk, vagy csak a lányok stb.

- Változtassuk az éneklés idejét és a felhasznált anyagokat!
 - ✓ Énekeljünk képekkel szemléltetett énekeket!
 - ✓ Énekeljünk mutogatós énekeket!
 - ✓ Énekeljünk úgy, hogy közben kivetítjük a szöveget (és a képeket is)!
- Változtassuk az aranymondás-tanítást!
 - ✓ Szemléltessük képekkel!
 - ✓ Írjuk táblára!
 - ✓ Kísérjük mozdulatokkal!
- Változtassuk az ismétlő játékokat!
 - ✓ Ne mindig ugyanazt a játékot játsszuk!
- Változtassuk a misszióról szóló tanítást!
 - ✓ Mondjunk el egy missziós leckét!
 - ✓ Hívjunk meg egy misszionáriust!
 - ✓ Használjunk diaképeket!
 - ✓ Olvassunk fel egy misszionárius körleveléből!
- Változtassuk a bibliai lecke tanítását!

Nagyon könnyen leragadunk a bibliai lecke tanításának egy bizonyos módjánál. Én például szeretem a flanel képeket, és általában azzal tanítok. Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy csak így lehet bibliai leckét tanítani.

Használhatunk

- ✓ gyűrűs könyveket,
- ✓ mindenféle rajztechnikát,
- ✓ filmeket,
- ✓ PowerPointos bemutatókat,

✓ tárgyi tanításokat.

Azt se feledjük, hogy legalább ötféle tanítási módszer létezik:

✓ kérdések és válaszok;

✓ közös megbeszélés;

✓ előadás;

✓ projekt³ végrehajtása;

✓ bibliai történet/lecke.

A gyermekek közötti szolgálatban rendszerint a legutolsót használjuk, de a többi módszert se mellőzzük, hanem – a változatosság kedvéért – időnként vegyük elő a bibliai lecke tanítása közben, vagy az óra más pontjain. A tanítóképző tanfolyamokon is tanítsunk változatos módszerekkel; alkalmazzuk mind az ötöt, még ha legtöbbször az előadást választjuk is.

Azt, hogy melyik módszerre esik a választásunk, több minden befolyásolja.

✓ A tanított csoport életkora. Kisebb gyermekeknél a téma közös megvitatása szóba sem jöhet.

✓ A hallgatók háttere. Úgy nem tudunk beszélgetni, ha a gyermekek nem rendelkeznek azokkal az alapismeretekkel és adatokkal, amelyek nélkül nem tudnak érdemben hozzászólni a beszélgetéshez.

✓ A rendelkezésre álló idő. A projektek kidolgozásához és értékeléséhez sok idő kell, legyenek azok önálló tevékenységek, vagy a bibliai lecke kapcsolódó részei. A rövidre szabott időt leghatékonyabban a bibliai történet/lecke vagy az előadás tölti ki.

Melyik módszer a legjobb? Gyermekeknél a vasárnapi iskolában vagy Örömhír Klubban általában a bibliai lecke a legcélravezetőbb, bár a változatosság kedvéért egyéb módszereket is lehet

³ Fontos és gondosan kigondolt terv, amelyet közösen, de egyénileg is meg lehet valósítani, akár több héten át (pl. valaminek a felépítése, létrehozása, egy probléma megoldása stb.) (Szerk. megj.)

időnként használni – önállóan, vagy a lecke keretein belül. Egy tanfolyami órán valószínűleg az előadás a leghatékonyabb. És melyik a legrosszabb módszer? Az, hogyha valamit mindig ugyanúgy tanítunk.

Változtassuk a tartalmat!

Nagyon könnyű belesodródni abba, hogy az ember elkezd sablonokban beszélni, hétről hétre ugyanazokat a szófordulatokat és igazságokat ismételteti, és ettől az üzenet nagyon kiszámíthatóvá és egyhangúvá válik.

Milyen gyakran hangzik el a felszólítás az óráinkon, hogy „Engedelmeskedj Istennek!”? Milyen gyakran hallják ezt: „Isten győzelmet ad neked”? Jóllehet ezek fontos igazságok, amelyeket nem szabad elhanyagolnunk, ne feledjük, hogy a Bibliában még számos igazságot találunk, amelyeket szintén meg kell tanítanunk. Nem szabad a kis „kedvencekre” korlátoznunk szolgálatunkat! A Biblia arra figyelmeztet, hogy tanítsuk „az Isten teljes akaratát” (ApCsel 20,27). Ha arra törekszünk, hogy a teljes Bibliát tanítsuk, akkor elengedhetetlen a változatosság.

Természetesen vannak kulcstémák, amelyek tanításunk vázát képezik: ilyenek például az evangélium igazságai, a Szentírás ihletettsége, vagy Isten tulajdonságai.

Ám ezeket is lehet változatosan tanítani, és kell is, mert nem akarjuk azt a benyomást kelteni a gyermekekben, mintha mi mindig ugyanazt tanítanánk. Ha mindig ugyanazt a csontot akarjuk lerágni, ne csodálkozzunk, ha így kiáltanak föl: „Jaj, már megint?”

Az a feladatunk, hogy a **teljes** Bibliát tanítsuk. Ne cövekeljünk le néhány ismert részről! Tanítsuk a Biblia elhanyagolt történeteit is, mert a gyermekek nem ismerik azokat. Ha jól felkészülünk, érdekes alkalmakat tarthatunk Ruth vagy Eszter könyve alapján, tanulmányozhatjuk velük a Szentsátort, vagy jó szemléltetéssel megtaníthatjuk Pál valamelyik levelét.

A tanítóképző szolgálatban is ügyeljünk a változatosságra, és ne tanítsuk állandóan ugyanazt a néhány témát a tanítóiműhely-szerű alkalmakon, mert különben a tanítók elmaradoznak. De persze a kulcs-témákra rendszeresen vissza kell térnünk. Számos más téma is van viszont, amelyek érdekessé és változatossá teszik tanításunkat, és amelyeket szintén tanítanunk és tanulmányoznunk kell.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Vannak-e veszélyei a változatosságnak? Sorold fel a veszélyeket, és röviden vázold, hogyan kerülöd el ezeket!*
- *Tudnál mondani néhány példát arra, milyen változatos módszereket használt az Úr Jézus a maga tanítói szolgálatában? Változtott-e a módszerein? Változtatta-e az üzenetét, vagy ugyanazt a témát tanította mindig? (A 21. fejezet segít megválaszolni a kérdést.)*
- *Látsz-e változatosságot az evangélium üzenetében, amelyet az Apostolok cselekedeteiben prédikáltak? Ha igen, meg tudod-e állapítani, mi maradt állandó? Hasonlítsd össze azt a részt, amikor Péter hirdeti az evangéliumot (ApCsel 2,14–40), és amikor Pál prédikálja (ApCsel 17,22–34).*
- *Vajon ugyanolyan programot kell összeállítani egy Örömhír Klubos alkalomra, mint az 5 Napos Klubra? Ha nem, miben különbözzenek, és miért? Milyen szemléltetőeszközöket kell használnunk ebben a két szolgálatban? Hasonlóakat? Miért? Ha nem, miért nem?*

Önértékelés

A változatosság alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Próbálok változatosan tanítani.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatók rá.	Megpróbálok még változatosabban tanítani.	Mostantól változatosan akarok tanítani.

20. fejezet

„Kényelmesen ültök?”

A körülmények alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, TEREMTSÉN JÓ LÉGKÖRT, ÉS BIZTOSÍTSON MEGFELELŐ KÖRNYEZETET.

Jó légkörben könnyebb tanítani, és élvezetesebb tanulni. Nézzük meg, melyek azok az alapvető, egyszerű szabályok, amelyek a tanítási helyzet körülményeit befolyásolhatják.

Megfelelő fizikai környezet

- A gyermekek érezzék jól magukat! Ez több mindent is jelent: üljenek kényelmesen (akár történetesen a földön), a hőmérséklet ne legyen se túl magas, se túl alacsony, és ha kell, gyakran szellőztessünk. Egyetlen gyermek sem képes odafigyelni a tanításra, ha közben azzal kell törődnie, hogy a széke túl kemény vagy túl magas, vagy nincs elég levegője, mert a termet nem szellőztették ki.
- A környezet legyen kellemes! Ha lehet, ne tanítsunk sötét, komor teremben! A sok természetes fény nagyon fontos! Díszítsük a falakat vidám, és főleg színes képekkel!
- Ügyeljünk a rendre és a tisztaságra! A rendetlenséget semmilyen körülmények között ne tűrjük meg, mert rossz benyomást kelt, és gyengítheti a tanítás erejét.
- Minden gyermek jól lásson minket is és a flanel táblát is! Ha nem látnak, folyton mocorognak.

Jó légkör

Az egész tanítási helyzetet ágyazzuk a szeretet és az elfogadás meleg légkörébe! A gyermekek nagyon fogékonyak a légkörre, és jól reagálnak a szeretetre. Sokan közülük kevés szeretetet kapnak otthon. A gyermekek érzik, ha őszintén szeretjük, és valóban elfogadjuk őket. A jó légkörben teljesen kinyílnak. Az elfogadás légköre közelebb viszi őket a tanítóhoz, és szívesebben hallgatják a tanítást. Ha a gyermekek szeretetlenséget és közönyt érzékelnek a tanító részéről, bezárkóznak, és a tanító, minden igyekezete ellenére sem fog tudni hatékonyan tanítani.

A tanítónak az is a feladata, hogy megpróbálja betölteni a rábízott gyermekek alapvető szükségleteit, és ha megteszi, vagy legalább megkísérli, a gyerekek lelkesebben figyelnek és tanulnak.

Minden gyermeknek ugyanazok a szükségletei: jó fizikai állapot, biztonság, szeretet, a valahova tartozás érzése, jó teljesítmény, elismerés, önmegvalósítás és, ami a legfontosabb, olyan ismeret és tudás, amely alapvető változásokat munkál majd benne. Nekünk, tanítóknak a legfőbb szükséglet kielégítése a fő célunk. Azt akarjuk, hogy a gyermekek ismerjenek és értsenek meg valamit, ami megváltoztatja őket. Ahhoz, hogy erről a célról gondolkodhassunk, először néhány alapvető igényt kell megkísérelnünk betölteni.

Tiszteletteljes óravezetés

Nagyon fontos, hogy az óra mindig sugározzon tiszteletet és tervszerűséget. Elsődlegesen nem a gyermekek szórakoztatásával kell foglalkoznunk. Gondolataikat az első pillanattól fogva Istenre kell irányítanunk, és minden tevékenységet Istenhez méltó módon kell végeznünk, ill. irányítanunk. Például kezdhethük az összejövetelt csendes énekléssel, amelyet követhet az imádság és a tanítás. Mindig olyan énekeket tanítsunk, amelyeknek tartalmas a szövege! Olyan énekeket egyáltalán ne tanítsunk, amelyek csak szórakoztatnak. A gyermekeknek azt is látniuk kell, hogy Isten Igéjéhez mindig nagy tisztelettel viszonyulunk.

Mindez természetesen nem zárja ki a mozgással kísért (mutogató), élénk és vidám énekeket; ha jó a szövegük és illenek a témához, segíthetik a tanulást.

Jó társas viszony

A gyermekek önálló személyiséggel rendelkező, emberi lények, akik szeretnek ismerkedni, társaságban lenni, és szeretik ápolni baráti kapcsolataikat. Ezért annak a körülményeit is biztosítanunk kell – és nemcsak az órán, hanem előtte meg utána is –, hogy gyakorolják a közösséget, ill. az együttműködést egymással mind társaikkal, mind velünk, tanítóikkal. Sok gyermeknek talán erre nincs is máshol igazán lehetősége.

Tíz kérdés, amelyet mindig fel kell tennünk magunknak

- Isten vezetésével és a Szentlélek erejével vajon arra törekszem-e mindig, hogy a gyermekekben olyan jó érzések jelenjenek meg, amelyeket talán a szívükben így fogalmaznának meg: „Szeretek itt lenni. Ez egy jó hely. Isten szeret engem. A tanítóm szeret engem. Stb.”?
- Valóban érdekel-e minden egyes gyermek függetlenül attól, hogy honnan jött, milyen a külseje, milyen képességekkel rendelkezik, mert tudom: Krisztus meghalt értük, üdvözíteni akarja őket, terve van velük, és ha Őt követik, boldoggá tudja tenni őket, olyan megelégedett emberekké, akik dicsőséget hoznak Teremtőjük nevére?
- Azt érzi-e minden gyermek, hogy valóban szeretem, mindenki-vel igazságosan bánok, és nem kivételezek senkivel?
- Isten színe előtt állva valóban igyekszem-e megérteni (különösen is) az engedetlen, a szorongó és a félnék gyermekeket, és emlékeztetem-e magamat arra, hogy sokan olyan családból jönnek, ahol senki nem törődik velük, senki sem szereti őket, és talán én vagyok az egyetlen ember, akitől Istenről hallhatnak, és aki által Isten hívogatja őket?

- Bátran ki merem-e jelteni, hogy az engedetlen Viktort ugyanúgy szeretem, mint a jól nevelt, csöndes Paulát, és mindig emlékeztetem magamat arra, hogy az az Isten, aki a szolgálatba hívott, részrehajlás nélkül egyformán szeret mindenkit?
- Képes vagyok-e minden gyermek felé közvetíteni azt, hogy fontos nekem, értékesnek tartom, és bízom benne?
- Tudatosan harcolok-e az ellen, hogy igazságtalanul hasonlítgassam őket egymáshoz, mert tudom, mennyire különböző érettségi fokon állnak, és milyen más háttérből jönnek?
- Vajon jó példával járok-e elől, amikor önfegyelmet várok a gyermekektől?
- Vajon buzdítom-e a gyermekeket őszinte, képmutatás nélküli keresztyén életre, jól segítem-e őket a megszentelődésben és arra, hogy szeressék Istent és az Ő Igéjét? Évek múlva, amikor a szavaimra nem emlékeznek már, a rólam őrzött emlékek eszükbe juttatják-e a Megváltót, és buzdítják-e őket arra, hogy nagy dolgokat tegyenek Isten országáért?
- Imádkozom-e rendszeresen minden gyermekért és minden gyermek egyéni szükségeiért, gondjaiért? A gyermekek tudják-e, hogy imádkozom értük?

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Érvényes-e a környezetre és a légkörre vonatkozó négy szabály egy tanfolyami órára is? Ha igen, hogyan tudod megvalósítani azokat abban a tanítási helyzetben?
- Említs olyan „dalocskákat”, amelyeket soha nem tanítanál gyermekeknek, mert nem kezelik kellő tisztelettel a szent dolgokat, vagy mert zeneileg értéktelenek!
- Nem nehéz-e megtalálnod az egyensúlyt a méltóságteljes, komoly tisztelet és az örömteli, élénk, aktív részvétel között? Hogyan segítenél egy kezdő tanítónak abban, hogy megtalálja a helyes egyensúlyt? Van-e javaslatod?

C) „Tanítok.”

- *Hívogatnád-e a gyermekeket, hogy jöjjenek valamivel korábban, vagy inkább nem bátorítanád őket erre? Mennyivel korábban hívnád őket? Mivel töltenéd el ezt az időt?*
- *Szerinted milyen embernek tartanak azok, akiket tanítasz: valakinek, aki szereti és meghallgatja őket, és meg akarja érteni gondoljaikat, gondolkodásukat? Mennyit tudsz a gyermekekről? Írd fel a gyermekek nevét egy papírlapra, és mindegyik mellé írd oda, amit tudsz róluk: mi érdekli őket, milyen gondokkal küzdenek, mi okoz nekik szomorúságot, ill. örömet, kikkel barátkoznak, milyen a kapcsolatuk Istennel stb. Ha valóban személy szerint figyelsz minden gyermekre, ezt a listát nem lesz nehéz kitöltened.*

Önértékelés

A körülmények alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Figyelek a megfelelő körülményekre.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Ezentúl jobban figyelek a körülményekre.	Mostantól figyelni akarok a körülményekre.

D) „Elmélkedem a tanításról.”

A tanítás négy összefoglaló alapelve

21. fejezet..... 196

Az utánczás alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, találja meg a legjobb tanítói mintát, és azt kövesse.

22. fejezet..... 210

A bemutatás alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, mutassa be világosan, hogy mit vár hallgatóitól.

23. fejezet..... 216

Az együtt érző szeretet alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, szeresse a gyermekeket, és nyugtalanítsa a gyermekek lelki sorsa, mert csak így tud együtt érzően és sürgetően beszélni hozzájuk.

24. fejezet..... 222

A kiértékelés alapelve

Ha valaki hatékonyan akar tanítani, szüntelenül figyelje és értékelje ki saját tanítását, illetve engedje, hogy ezt mások is megtegyék.

21. fejezet

„Figyeld a Mester mondanivalóját és módszereit!”

Az utánzás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, TALÁLJA MEG A LEGJOBB TANÍTÓI MINTÁT, ÉS AZT KÖVESSE.

Nagyon sokat tanulunk azzal, ha megfigyelünk és meghallgatunk másokat, sőt azzal is, ha bizonyos mértékben utánozzuk őket.

Ha megvizsgáljuk az evangéliumokban, hogy az Úr Jézus hogyan tanított földi szolgálata során, tulajdonképpen a tökéletes, követendő példaképet szemlélhetjük benne. Az Úr Jézus mondta:

„Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket” (Jn 20,21).

Ez magában foglalja mind a hirdetett üzenetet, mind az alkalmazott módszert.

Az Úr Jézus Krisztus tanítónak [Mesternek] nevezte magát (Jn 13,13). Megengedte, hogy így szólítsák; barátai és ellenségei egyaránt tanítónak ismerték el (Jn 3,2; Mk 4,38; Mt 19,16; Mk 12,14). Az evangéliumok 45 alkalommal az Úr Jézust úgy említik, mint aki tanít, és csak 11 alkalommal beszélnek róla úgy, mint aki prédikál. Körülbelül 100 alkalommal használnak vele kapcsolatban olyan szavakat, amelyeknek *tanító* vagy valami hasonló a jelentése, de egyszer sem mondják róla, hogy prédikátor. Követőit több mint 240 alkalommal nevezi az Ige tanítványoknak.

Jézus sohasem írt egyetlen könyvet sem. Minden tanítása szóban hangzott el. A legkülönbözőbb helyszíneken beszélt: a tengerparton, egy hegy tetején, poros utak mentén, házaknál, a mezőn, és szavai még ma is „hallgatók” millióira gyakorolnak hatást az egész világon. Ő volt az a tökéletes tanító, aki mindenkinek példa lehet, aki tanítani szeretne.

Az Úr Jézus Krisztus kiváló pedagógiai képességekkel rendelkezett. Mivel Ő Isten, tökéletesen megértette az emberi természetet, és tanításával teljes mértékben képes volt kielégíteni hallgatói szükségseit; mindebben a nyomába sem érhetünk. Mindazonáltal, bár tudatában vagyunk személyiségünk, ismereteink és képességeink korlátjainak, mégis vágyhatunk és törekedhetünk arra mint keresztyének, hogy Isten kegyelméből Jézushoz hasonlóvá válhassunk. A keresztyén tanító ezért nagyon sokat tanulhat, ha behatóan tanulmányozza Krisztus tanítói szolgálatát.

Miben adott Jézus követendő példát élénk?

- Ismerte Istent, az Ő Atyját.
- Ismerte az embert. Tudta, mi lakik az emberben.
- Legfőbb célja és törekvése az volt, hogy az embert helyes viszonyba hozza önmagával, Istennel és a másik emberrel.
- Tökéletes életet élt, ami hitelesítette tanítását.
- Ismerte a „tananyagot”, amit tanított.
- Jó tanítói képességekkel rendelkezett.
- Minden körülmények között megőrizte komoly méltóságát.
- Szerette azokat, akiket tanított, és kedvesen bánt velük.
- Egyéneken gondolkodott. Minden egyes emberi lélekben örökévaló értéket látott, akit érdemes tanítani, és akire érdemes különleges figyelmet fordítani.
- Szavaiban és tetteiben soha nem volt semmi képmutatás.
- Mindig örömet és békességet sugárzott.
- Azok, akiket tanított, vonzó személyt láttak benne.
- Tisztelettel viseltetett mindenki iránt, és hiányzott belőle a komolytalan felületesség.
- Alázatos volt.
- Szüntelenül imádkozott.
- Tanítása alapos és rendszerezett volt.

D) „Elmélkedem a tanításról.”

- Tapintatosan bánt mindenkiel.
- Udvariasan viszonyult mindenkihez, egyetlen esetben sem volt senkivel nyers, goromba vagy faragatlan.
- Tanítását rövid tömörség jellemezte.
- Egyszerű volt.
- Tanításából erő sugárzott.
- Lényegre törően csak az elsődleges fontosságú kérdésekkel foglalkozott.
- Bízott abban, hogy a hatalmas Isten munkálkodik azoknak a szívében és életében, akiket Ő tanított.
- Nagyon jól ismerte az Írásokat. Az Ószövetség 17 könyvéből idézett valamilyen formában.

Az Úr Jézus élete mindig hűen szemléltette, amit tanított.

Hol és mikor tanított?

Az Úr Jézus nem csak egy bizonyos helyen és nem csak a hétnek egy bizonyos napján tanított. Ott és akkor tanította az embereket, ahol és amikor lehetősége nyílt rá. Tanított:

- a tóparton,
- a hegyoldalon,
- házaknál,
- a templomban,
- egy csónakban,
- egy kút mellett,
- egy menyegzőn,
- egy zsinagógában.

Tanításának tulajdonképpen igen kis hányada hangzott el a templomban vagy egy zsinagógában.

Ha valaki az Ő nyomdokaiba akar lépni, akkor ragadjon meg minden alkalmat, és tanítsa az Igét a gyermekeknek. Ez a szolgálat nem korlátozódhat csak a gyülekezeti vasárnapi iskolára. A gyermekek nagy

többségét a gyülekezeten KÍVÜL találjuk meg, és ezért, az Úr Jézus-hoz hasonlóan, nekünk is ki kell mennünk hozzájuk, és amikor alkalom adódik rá, tanítanunk kell nekik a Szentírás igazságait.

Kiket tanított?

Hallgatói három csoportba sorolhatók, ami háromféle tanítási helyzetet teremtett.

➤ **Tanította a sokaságot.**

Gyakran megtörtént, hogy nagy tömegek jöttek hozzá, mert hallgatni akarták, és az Úr tanította őket (Mt 13,1–2). Ezek rendszerint vegyes csoportok voltak: felnőttek, serdülők és gyermekek, férfiak és nők, tanítványok és alkalmi hallgatók, sőt sokszor ellenségek is. Az emberek különböző okból és célból se-reglettek köréje. Egyesek a saját lelkükért aggódtak; másokat a gyógyítások és a csodák érdekeltek; sokakat pusztán a kíváncsi-ság vitt hozzá.

Azokban a városokban és falvakban, ahol szolgálhatnánk, ren-geteg gyermek, férfi és nő lakik. Talán éppen azzal bíznak meg bennünket, hogy tanítsuk gyermekek, fiatalok vagy felnőttek egy nagy csoportját, ami nem mindig könnyű; általában külön-leges képességeket és hosszú felkészülést igényel.

➤ **Tanított egy kis csoportot, amelyik szerette Őt.**

Ezek voltak a tanítványai, akiket sokat tanított, mert fel kellett őket készíteni az előttük álló nagy feladatra (Mk 3,14). Na-gyobb részük tanulatlan halász és vámszedő volt – nem mindig a legalkalmasabb tanulók. Mégis arra kaptak elhívást, hogy feje tetejére állítsák a világot (ApCsel 17,6).

„Krisztus szolgálatában a legfontosabb munka nem az igehirdetés és a tanítás, hanem a felkészítés volt.

A tizenkét tanítvány alkotta az első évfolyamot, amelyiknek Jézus hároméves tanítóképző tanfolyamot tartott. Nem csupán tanította őket, hanem együtt is élt velük, irányította életüket és cselekedeteiket. Azt a célt tűzte ki maga elé, hogy tanítványai magukba szívják és alkalmazzák tanítását. Könnyűszerrel megszervezhetett volna velük egy találkozót Jeruzsálemben, ahol megtartotta volna az eligazítást, majd elbocsátotta volna őket, hogy térjenek vissza a munkájukhoz. Ő azonban együtt élt velük, és minden órában részese volt az életüknek. Együtt ettek, együtt aludtak, együtt dolgoztak. Állandó Kísérőjükké vált. Az Ő ellenőrzése alatt fejlődtek, de nemcsak úgy, hogy felhasználták a tőle kapott ismereteket, hanem maguk is kipróbálták mindazt, amit Ő tanított nekik. Először a tizenkettőt küldte ki (közülük), majd a hetvenet. Ehhez a tanfolyamhoz kapcsolódott egy gyakorlati munka elnevezésű tanszék is.”

(Clarence H. Benson)

Ma a keresztyének több helyen is taníthatnak gyermekeket kisebb csoportokban: vasárnapi iskolákban, Örömhír Klubokban, 5 Napos Klubokban, Szünidei Biblia Klubokban, gyermektáborokban stb. Elősdleges céljuk mindig az evangélizáció, de mivel a résztvevők között lehetnek olyan hívő gyermekek is, akik szeretik az Úr Jézust, őket is tanítaniuk és képezniük kell. Előfordulhat az is, hogy Isten tanítók tanítójaként akar használni némelyeket, tanítóképző szemináriumokon vagy tanfolyamokon. Ezek a szolgáló keresztyének minden alkalommal mások szolgálatára szánják oda magukat, akárcsak az Úr Jézus tette.

Mi, akik ilyen szolgálatban állunk, szüntelenül keressünk olyan (fiatal vagy idősebb) embereket, akiket kiképezhetünk és felkészíthetünk az Úr szolgálatára. Különösen is fontosnak és értékesnek találok a keresztyén fiatalok és serdülők között végzett, ilyen fajta szolgálatokat.

Sokan szeretnék olyan jellegű segítséget és tanítást, mint amelyet mi tudunk nyújtani. Nemcsak várják, de nagyon nyitottak is erre a tanításra; talán közülük kerülnek ki azok a kollégáink, tanítótársaink, akikért már régóta imádkozunk. Ez a lelki befektetés gyakorlata és a lelki sokasodás alapelve.

➤ **Tanított egyes embereket.**

Jézus sokszor szolgált úgy, hogy csak egy emberhez beszélt. Több ilyen személyt is említhetünk: Nikodémus (Jn 3), a samáriai asszony (Jn 4), a Bethesda tavánál lévő férfi (Jn 5), Bartimeus (Mk 10), Zákheus (Lk 19), a vakon született (Jn 9), a házasságtörésen kapott asszony (Jn 8) vagy a gazdag ifjú (Mt 19).

Közülük egyesek segítségért és tanításért jöttek hozzá. Másokhoz Ő ment el, beszélgetést kezdeményezett, majd tanítást adott nekik. Egyeseket a szabad ég alatt, másokat házban tanított.

Mi is foglalkozhatunk egyes emberekkel: egy gyermek jöhet lelki beszélgetésre, egy szülő kérdezhet valamit a tanításunkkal kapcsolatban, egy lelkipásztor megoszthatja velünk egy terhét, de egy tanító is kérhet segítséget egy személyes problémában. Más esetekben úgy érezhetjük, hogy nekünk kell beszélgetést kezdeményeznünk egy gyermekkel vagy egy tanítóval, és egyénileg kell tanítanunk őket, vagy lelkigondozói beszélgetést kell folytatnunk velük.

A bölcs keresztyén tanító felismeri szolgálatának ezeket a különböző területeit, és naponta felkészül arra, hogy Isten rendelkezésére álljon, amikor Isten fel akarja őt használni. Az szoros közösség Istennel, illetve a ráhagyatkozás a Szentlélekre minden értékes és hatékony szolgálat alapja.

Az Úr Jézus céljai

Az Úr Jézus két célt tűzött ki maga elé, amikor tanított:

- **Hallgatóit személyes kapcsolatra akarta segíteni Önmagával és mennyei Atyjával.** Nagyon sokféle módon fogalmazott, sok

D) „Elmélkedem a tanításról.”

módszert mutatott be, számos alkalmazást használt, számos különböző tanítást és felszólítást adott ugyanabból a célból.

„Újjonnan kell születnetek” (Jn 3,7).

„Jöjj, és kövess engem” (Mk 10,21).

„Zákeus, szállj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom” (Lk 19,5).

Voltak, akik örömmel és hittel válaszoltak, de voltak, akik nem.

- **Azoknak, akik hittek benne, szorosabbra akarta fogni a kapcsolatát Önmagával.**

Elhívta a tanítványokat (Mt 4,18–19).

Megígérte, hogy felkészíti őket (Mt 4,19).

Tanította őket (Mt 5–7).

Bátorította és buzdította őket (Mt 8,23–27).

Erővel ruházta fel őket (Mt 10,1).

Felkészítette őket (Mt 10,5–42).

Tanításunkban nekünk is erre a két célra kell összpontosítanunk.

- Evangélizáljuk a gyermekeket, tanítsunk a Jézussal való helyes kapcsolatról, és ha lehet, vezessük őket üdvözítő hitre Krisztusban (Mk 16,15).
- Segítsük őket abban, hogy hitben növekedjenek, Jézus Krisztust egyre jobban megismerjék, és mélyüljön a kapcsolatuk Ővele (Mt 28,20).

Az Úr Jézus módszerei

Az Úr Jézus igen sok és változatos módszert használt. Rendkívül érdekes és hasznos megvizsgálni ezeket a módszereket, mert sokat tanulhatunk tőle.

- **Problémafelvetés**

A legtöbb embert a problémák késztetik gondolkodásra. Ezért Jézus gyakran hallgatói problémájából indult ki. Voltak, akiket éppen egy felmerülő gond vitt Jézushoz, máskor Jézus maga

mutatott rá valamire, amit a körülötte állók nem tartottak gondnak (Mk 2,5; Mk 9,33–34).

➤ **Kérdések**

Jézus sokszor kérdésekkel indított embereket arra, hogy elgondolkozzanak valamin, elmondják véleményüket, vagy meghallgassanak egy tanítást. Sokszor kérdésekkel ébresztgette lelkiismeretüket (Mt 23,17), kérdésekkel idézett emlékezetükbe már ismert eseményeket (Mk 2,25–26) vagy úgy erősített meg egy hírt (Lk 8,30). Gyakran tett fel egy kérdést, amikor tisztázni akart egy helyzetet (Mk 10,3), vagy választ várt valamire (Jn 21,15). De nem egyszer kérdésekkel indított egy-egy tanítást (Lk 13,18). Néha a neki feltett kérdésekre egy másik kérdéssel válaszolt (Lk 10,26).

➤ **Válaszok**

Tanítása nem ritkán tulajdonképpen egy feltett kérdésre adott válasz volt. A kérdéseken soha nem nevetett, és nem próbált meg kibújni sem alóluk. Amikor válaszolt egy-egy kérdésre, mindig figyelembe vette, hogy az illető milyen indítékkal tette föl kérdését, és nem elégedett meg azzal, hogy egyszerűen kielégítse az emberek kíváncsiságát. Válaszai további gondolatokat indítottak el az emberekből, és sokszor tettekre sarkallták őket (Mt 13,10–23; Mt 17,19–21).

➤ **Beszélgetések**

Olyan esetekről is olvashatunk, amikor Jézus egy valakivel beszélgetett. Láthatjuk, hogy beszélgetés közben Jézus rövid mondatokat használ, amelyekben egyszerre van jelen a méltóság, a céltudatosság, a tárgyyszerű szókimondás, de a közvetlenség, a tapintat, a kedves odafigyelés, az ösztönzés és a barátságos, építő intés is. Pl.: beszélgetése Nikodémussal (Jn 3,1–21) vagy a samáriai asszonnyal (Jn 4,6–26).

➤ **Beszédek**

Jézus időnként előadás formájában tanított. Ez rendszerint akkor történt, amikor nagyszámú hallgatóság előtt kellett beszélnie, vagy amikor valami olyanról kellett tanítania, amit a jelenlévők még egyáltalán nem ismertek. A Szentírás több ilyen beszédet feljegyez (Mt 10,5–42; 18,1–14; 24, 25; Jn 14 és 15). Jó példa a Hegyi beszéd (Mt 5–7.).

Egyes beszédeit aprólékos részletességgel jegyezték föl, míg másokat rövid, szinte vázlatos formában. Ezért néha nehéz megállapítani, hogy egy teljes beszédet olvasunk-e, úgy, ahogyan azt Jézus elmondta, vagy csak a beszéd egy részét, esetleg ihletett kivonatát.

➤ **Példázatok**

Jézus talán ezt a módszert használta leggyakrabban. A példázatokkal mély és fontos igazságokat tanított meg egyszerű és érthető formában. Az evangéliumok közel 70, különböző típusú példázatot jegyeznek fel (pl. Mt 13,3–53). Ez arra hívja föl a figyelmünket, hogy a gyermekeknek tanított igazságokat megfelelő, világos és egyszerű példákkal magyarázzuk meg.

➤ **Képek és szemléltetőeszközök**

Jézus tanítása életszerű volt és gazdag képi világ jellemezte. Az igazságok tanításához minden olyan képet felhasznált, amit hallgatói láthattak vagy el tudtak képzelni: „természeti jelenségeket (nap, földrengés, tűz, felhők, eső), állatokat (teve, ökör, juh, farkas, róka, disznó, hal, madár, kígyó), növényeket (olajfa, eperfügefa, fügefa, mustárfa, liliom, nád, tövis), az emberi testet, testi jelenségeket, emberi viszonyokat (hús, vér, szem, fül, kéz, láb, éhség, szomjúság, alvás, betegség, nevetés, sírás, kenyér, születés, anya, nővér, fivér, gyermekek, házasság), a gazdasági életet (halász, szabó, kőműves, kereskedő, üzleti adósság); a mezőgazdaságot (pásztor, juh, gazda, talaj, földművelés, vetés, növekedés, aratás, szőlő, szőlőtő); a polgári életet (rablás, erőszak,

ítélet, adó); a társadalmi életet (házasság, vendégszeretet, lakoma, utazás); a vallási életet (alamizsna, tized, böjtölés, imádság, szombat, templom) és a történelmet (hivatkozás Keresztelő Jánosra, a galileaiak megölésére, a siloámi torony összeomlására, Heródes Antipászra, Heródes negyedes fejedelemre, Heródes Archelaoszra).” (Dr Graham Scroggie)

➤ **A Szentírás**

Ez fontos példa előttünk. Isten az Igén keresztül szól hozzánk. Az Úr Jézus Krisztus, a mindenható isteni Személy, hitte a Szentírást, és Isten teljes, ihletett szavának tekintette. Ismerte, könyv nélkül tudta és mindig megfelelően alkalmazta Isten Igéjét. Önmagát is látta az Igében, és egyértelműen tanította, hogy Őbenne teljessednek be az Írások (Lk 4,16–21; Lk 24,27.32.45). De ami a legfontosabb: Jézus tanította és idézte az igéket. Sokszor emlékeztetett ószövetségi történetekre, amikor igazságokat tanított, és folyamatosan bibliai szövegeket idézett.

➤ **Adódó alkalmak**

Jézus sohasem mulasztott el egyetlen alkalmat sem. Nyitott szemmel járt; a legváratlanabb helyeken és a leghetetlenebb körülmények között is figyelte, nem adódik-e lehetőség a tanításra. Általában nem hirdette meg, hogy mikor tanít majd legközelebb. A természetesen kialakult helyzeteket ragadta meg, bár időnként tudatosan választott valakit, akit taníthatott (Jn 9,35).

Amikor anyja és testvérei váratlanul megérkeztek a Máté 12,46–50-ben, arról tanított röviden, hogy a lelki kapcsolat Ővele felette áll a családi kötelekeknek. A kalásztépés kapcsán (Mt 12,1–8) az ember és a szombat kapcsolatát tisztázta.

➤ **Visszautalás**

Jézus számtalanszor utalt jól ismert dolgokra, amikor új lelki igazságokat akart megtanítani. Pl.: élő víz (Jn 7,37–39), az élet kenyere (Jn 6,35), a világ világossága (Jn 8,12).

➤ **Vonatkoztatás**

Amikor Jézus valami olyanról akart tanítani, ami nem látható, nem tapintható és nem hallható, sokszor vonatkoztatta a tanítást valamire, ami látható, tapintható és hallható. Az Isten iránti bizalmat a madarak és a liliomok képével tanította, a Szentlélekről szóló tanításához a szelet hozta fel példaként, a verebekkel az isteni gondviselést, a halászattal pedig az evangélizálást magyarázta. Az aratás a szolgálat, a galamb a szelídség, az iga a Jézussal való szoros közösség képévé vált.

➤ **Ellentétek**

Jézus gyakran hívta föl a figyelmet valamilyen ellentétre, ami segített az embereknek figyelni, tanulni és emlékezni (Mt 5,21–44; 7,24–27).

➤ **Jelképek**

A jelkép egy meghatározott dolog, ami emlékeztet egy elvont fogalomra. Az Úr Jézus gyakran választott és használt ilyen jelképeket: a kenyér és bor az Ő halálát (Mt 26,26–28), a kereszt az Ő áldozatát (Mt 16,24), míg a kisgyermek az alázatosságot és a bizalmat jelképezte (Mt 18,2–4).

➤ **Alkalmazások**

Jézus mindig arra biztatta hallgatóit, hogy ne csak tétlen hallgatók legyenek, hanem tettekkel válaszoljanak tanítására. Ezért találkozunk tanításaiban lépten-nyomon olyan igékkel, mint: *jöjj, kövess, menj, keress, prédikálj, vigyázz, imádkozz, jöjj le, menj és mondd el, ne vétkezz többé, legeltesd az én bárányaimat, fordítsd oda a másik arcodat*. Nemcsak ismeretátadásra törekedett, hanem látható válaszokra akarta hallgatóit ösztönözni.

➤ **Alkalmazkodás és rugalmasság**

Mindig alkalmazkodott az adott helyzethez, illetve azoknak az állapotához és szükségleteihez, akiket tanított. Bár mindig ugyanazt akarta elérni, más és más módszerek alapján tanított. Mindig arról a pontról kezdte el a beszélgetést, ahol hallgatói

voltak, de mindig igyekezett továbbvezetni őket oda, ahová szerte meg kellett volna érkezniük. Ebből a szempontból érdemes összehasonlítani azt, ahogyan az Úr Jézus Nikodémussal (Jn 3), illetve a samáriai asszonnyal (Jn 4) beszél.

Az Úr Jézus nem csupán a tanítók tökéletes követendő példája. Sokkal több ennél. Jézus a Lelke által bennünk él, ezért mi, keresztyén tanítók bizalommal várhatjuk, hogy Ő felkészít, átformál, felhasznál bennünket, és általunk tanít másokat, de, mindenekelőtt, átváltoztat minket a saját képére.

Bárcsak egyre jobban átformálódnánk az Úr Jézus hasonlatosságára mind életünkben, mind tanításunkban!

Jézus Krisztus, a tökéletes tanító

„Soha nem tartott egyetlen iskolai órát sem... Nem állt rendelkezésére semmilyen segédeszköz, mint pl. tábla, térkép vagy grafikon... Nem készített óravázlatot, nem vezetett feljegyzéseket, nem osztályozott, és egyetlen, ősi, kopott tankönyvből tanított... Hallgatóságának soraiban a szegények, a bénák, a siketek, a vakok és a számkivetettek ültek, de mindenkivel, aki hozzá jött tanulni, ugyanazt a módszert alkalmazta... Hittel nyitott fel szemeket... Egyszerű igazságokkal nyitott meg füleket... Szeretettel, a megbocsátás szeretetével nyitott ki szíveket... Szelíd és alázatos volt; nem kért és nem is kapott semmilyen elismerést, oklevelet vagy aranyérmet érdemei, szakértelme és bölcsessége elismeréseként... És mégis, ez, a Galilea lankái közül jött, csendes tanító sok millió ember életébe hozott megoldást, reménységet és gyökeres változást... Mert az, amit tanított, lehozta a mennyet a földre, és megmutatta az emberiségnek Isten szívét” (ismeretlen szerző tollából).

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- A Tökéletes Tanító 24 tulajdonsága (197. o.) közül melyikről érzed úgy, hogy erősítened kell az életedben és a szolgálatodban is?
- A felvázolt három tanítási helyzet közül (199. o.) melyikről mondanád, hogy ahhoz van a legtöbb adottságod, és abban mozogsz a legotthonosabban? Miért?
A három közül melyikre szánt az Úr Jézus a legtöbb időt? Miért?
- Tanulmányozd az Úr Jézus tanítói szolgálatát! Olvasd el például figyelmesen a János 6-ot! Sorolj fel legalább öt dolgot, amelyeket ebből a fejezetből tanulhatsz!
- A 202. oldalon a Tökéletes Tanító 15 tanítási módszerét soroltam fel. Melyeket használod a leggyakrabban? Melyeket a legritkábban? Miért? Vannak-e olyan módszerek, amelyeket gyakrabban kellene használnod?
- Vajon tud-e és hajlandó-e ebben az Úr segíteni neked? Szerinted te mit tehetsz azért, hogy ezekben fejlődni tudjál?
- Amikor tanításod rövid távú eredményeire tekintesz, nem szoktál elcsüggedni? Milyen rövid távú eredményeket látsz a Mester tanításában? Vajon a kortársai sikeres tanítónak tartották volna? Melyek voltak tanításának hosszú távú hatásai? Vajon nem ezek számításnak igazán?

Önértékelés

Az utánczás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Isten megsegített ebben szolgálatom során.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másoknak is felhívom a figyelmét erre az alapelvre.	Szeretném alaposabban átgondolni.	Mostantól tudatosan figyelek rá.

22. fejezet

„Ne csak mondd! Mutasd is!”

A bemutatás alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, MUTASSA BE VILÁGOSAN, HOGY MIT VÁR HALLGATÓITÓL.

A jó tanítás nem csupán szavakból áll (bár azokra is szükség van). A szavakat tettekkel kell alátámasztani. Ezért fontos, hogy a tanító mit tesz, és hogyan teszi azt, amit tesz. Ezért ne csak úgy tekintsünk magunkra, mint „megmondók”, hanem úgy is, mint „megmutatók”!

Mindezt két nagy területen gyakorolhatjuk.

A tanításunkban

Nekünk, tanítóknak nemcsak azt kell **elmondanunk** a tanulóknak, hogy mit csináljanak, hanem időről időre **meg is kell mutatnunk**, hogy mit csináljanak, és hogyan csinálják.

Számos gyakorlati témát könnyebben megtaníthatunk, ha azonnal meg is mutatjuk, amit tanítunk. Például ne csak beszéljünk arról, hogy tegyenek bizonyosságot a barátaiknak az Úr Jézus Krisztusról. Adjunk ehhez gyakorlati segítséget is! Mutassuk meg, milyen anyagokat használhatnak: Szavak nélküli könyvet, Szavak nélküli karkötőt, evangélizáló szórólapot stb. Adjunk is nekik ezekből az anyagokból! Majd tartsunk nekik rövid bemutatót valakivel, hogy lássák, mit is lehet mondani egy adott helyzetben.

Ugyanez vonatkozik egy tanfolyami órára is. Azt viszonylag könnyű elmondani a tanítóknak, hogyan tanítsanak meg egy bibliai leckét. Mégis többet tanulnak abból, ha előttük vagy nekik (mintha gyermekek lennének) valóban megtanítunk egy leckét. Az is viszonylag könnyű, ha

elmondjuk nekik a lelkigondozói beszélgetés lépéseit. Sokkal nagyobb segítség azonban az, ha tanítótársunkkal bemutatunk egy képzeletbeli lelkigondozói beszélgetést (amelyben tanítótársunk játssza a gyermek szerepét). Ugyanígy mutassuk be, hogyan tanítanánk egy igeverset, egy éneket, egy missziós leckét, vagy hogyan ismételnénk bibliai ismétlő játékkal.

Amikor ilyen, oktatói bemutatót tartunk egy tanfolyami órán, figyeljünk a következő szempontokra!

- Először tanítsuk meg a témát, ill. az elméletet!
- Ezután adjunk a tanítóknak megfigyelési szempontokat! Mondjuk meg, mit figyeljenek a bemutató
 - ✓ tartalmában
 - ✓ módszerében.
- Ezt segíti, ha megfogalmazunk néhány kérdést, amelyeket jól látható helyre kiteszünk.
- Tartsuk meg a bemutatót! Úgy tanítsunk, ahogyan a való életben tanítanánk gyermekcsoportunkat! Bemutatónkba semmiképpen ne tervezzünk (tudatosan) hibákat, mert azok könnyen megmaradnak a tanítóknak!
- Végül beszéljük meg a tanítókkal a bemutatót a kiadott megfigyelési szempontok alapján!

Tanítóinknak is adjunk arra lehetőséget, hogy tanítótársaik előtt bemutatót tarthassanak. A tanfolyami hallgatók általában ódzkodnak ettől, de értessük meg velük, hogy minden ilyen bemutató alkalmával saját tanítói képességeiket fejleszthetik.

Hangsúlyozzuk, hogy mindenki sokat tanulhat minden bemutatóból, mert minél többször tesznek valamit, annál jobban megértik, és minél jobban megértik azt, amit tesznek, annál jobban teszik majd a jövőben. Gyakorlat teszi a mestert!

Egyébként ez a saját készülésünkre is érvényes. Minél többet gyakoroljuk a bibliai leckét tükör előtt (vagy feleségünk, ill. férjünk előtt), annál jobban el tudjuk majd mondani a gyermekek előtt.

Egyszer valaki ezt mondta: „Ha meg akarsz tanulni hegyet mászni, mász hegyet! Ha meg akarsz tanulni tanítani, taníts!” A személyes tapasztalat a legjobb tanító.

Az életünkben

Azt, amit a gyermekeknek tanítunk, eléjük kell élnünk, nemcsak az órán, hanem utána is. Jól jegyezzük meg a következő mondatokat!

Azzal, amit mondasz, sokat tanítasz.

Azzal, amit teszel, valamivel többet.

Azzal, aki vagy, a legeslegtöbbet.

A tanító elválaszthatatlan az üzenettől, amit tanít. Ezért Isten Igéjét nemcsak tanítanunk, hanem élnünk is kell.

„*A mi levelünk ti vagytok, amely be van írva szívünkbe, amelyet ismer és olvas minden ember*” (2Kor 3,2).

Fontos, hogy a gyermekek a mi megváltozott életünkben meglássák az evangélium erejét.

„*Csakhogy a Krisztus evangéliumához méltóan viselkedjete*” (Fil 1,27).

Egy férfi ezekkel a szavakkal intette meg az egyik keresztyén testvérét: „Az, aki vagy, olyan hangosan beszél, hogy nem hallom azt, amit mondasz”.

A tanító legnagyobb segédeszköze a szent élete. Isten az Ő csodálatos munkájához nem használ tisztátalan eszközöket. Azok a gyermekek ismernek ki minket leghamarabb, akiket tanítunk. Hihetetlen érzékkel ismerik fel a nem őszinte és nem következetes magatartást. Ezért nagyon kell ügyelnünk arra, hogy életünk összhangban álljon a szavainkkal.

➤ **A tanítási alkalmon**

Nem taníthatunk a türelemről a gyermekeknek, ha türelmetlenül bánunk velük. Nem taníthatunk a szeretetről, ha mogorván viszonyulunk hozzájuk. Nem taníthatunk az alázatosságról, ha szemmel láthatóan fenn hordjuk az orrunkat. Nem taníthatjuk

nekik, hogy minden dolgukat bízzák Istenre, ha mi folyton aggodunk valami miatt. Nem biztathatjuk őket az imádkozásra és a bibliaolvasásra, ha mi magunk nem imádkozunk, és nem olvassunk Igét.

➤ **Az alkalom után**

Nem taníthatunk a szent életről, ha úgy élünk, hogy az meghazudtolja tanításunkat. Nem taníthatunk a rendszeres templomba járásról, ha gyakran hiányzunk az istentiszteletről. Nem taníthatunk a becsületességről, ha mi magunk nem intézzük tisztán az ügyeinket. Ez különösen is érvényes akkor, ha közel lakunk tanítványainkhoz, de még inkább akkor, ha a saját gyermekeinkről van szó. Valaki így mondta egyszer: „Ha nem éled, ne is tanítsd”.

Az Úr Jézus gyakran tanított a saját példájával. Ő volt az, aki „tett és tanított kezdettől” (ApCsel 1,1), „aki próféta volt, szóban és tettben hatalmas Isten és az egész nép előtt” (Lk 24,19). Az élete mindig azt mutatta be, amit tanított. A János 13-ban úgy mutatta meg alázatosságát, hogy megmosta a tanítványok lábát. Ezután elmondhatta:

„Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek” (Jn 13,15).

Cselekedetei megelőzték vagy kísérték szavait. Amikor tanítványai egy magányos helyen imádkozva találtak rá, **akkor** tanította őket imádkozni.

Pál apostol elmondhatta:

„Legyetek a követőim [utánzóim], mint én is követője vagyok a Krisztusnak” (1Kor 11,1).

„Legyetek követőim [utánzóim], testvéreim,” (Fil 3,17).

„Kérlek tehát titeket: legyetek az én követőim [utánzóim]” (1Kor 4,16).

Pál a thesszalonikabeli hívőknek is ezt írhatta: „ti pedig a mi követőinkké [utánzóinkká] lettetek, és az Úréi” (1Thessz 1,6).

Mózesről is feljegyezték az Apostolok cselekedetei 7,22-ben, hogy „kiváló volt **mind** szavaiban, **mind** tetteiben”.

Amikor Pál Timóteusnak írt, nemcsak arra biztatta, hogy értse meg és tanítsa a hit alapigazságait, hanem arra is, hogy saját életével mutasson jó példát; mutassa meg másoknak, hogyan él közösségben az Úrral.

„Senki meg ne vessen ifjú korod miatt, hanem légy példája a hívőknek beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaságban” (1Tim 4,12).

„Legyen gondod önmagadra és a tanításra, maradj meg ezek mellett, mert ha így cselekszel, megmented magadat is, hallgatóidat is” (1Tim 4,16).

Bár mi is „gondot viselnénk magunkról és a tudományról”! Ha megtesszük, nemcsak nekünk jelent áldást, hanem azoknak is, akiket tanítunk.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Szeretnéd, ha a megtért gyermekek a bizonyágtétel mellett mást is tennének? Mire gondolsz? Hogyan mutatnád meg nekik, hogy mit tegyenek?
- Azonnal elkezded izgulni, amikor arra gondolsz, hogy oktatói bemutatót kell tartanod egy tanfolyamon? Ha igen, az teljesen természetes! Hogyan tudod leküzdeni izgalmadat? Hogyan segíthetsz ebben másoknak?
- Ha tanfolyamon is tanítasz mint oktató, hogyan bátorítanád a tanítót a bemutató tanításra? Mit mondanál nekik? Ők valószínűleg sokkal jobban izgulnak, mint te, amikor te tartottad a bemutatódat.
- Vajon egy kamera és a tévékészülék (számítógép) segítene-e? Ha igen, hogyan?
- Pál arra szólított fel embereket, hogy kövessék (utánozzák) őt. Te szeretnéd-e, ha tanulóid téged utánoznának? Mit gondolsz erről a témáról? Ha utánoznának, melyek lennének a legfőbb erősségeik és a legszembetűnőbb gyenge pontjaik?

Fejezd be a következő mondatokat!

A tanulóimnak abban tudok bibliai példát adni, hogy ...

A tanítás alapelvei

Szeretném, ha a gyermekek/tanítók, akiket tanítok, a következő dolgokban hasonlítanának rám:

1. _____
2. _____
3. _____

Önértékelés

A bemutatás alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom ezt az alapelvet a tanításomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól szeretném alkalmazni.

23. fejezet

„Érintsd meg a szívemet, Uram!”

Az együtt érző szeretet alapelve

**HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI,
SZERESSE A GYERMEKEKET,
ÉS NYUGTALANÍTSA A GYERMEKEK
LELKI SORSA, MERT CSAK ÍGY TUD
EGYÜTT ÉRZŐEN ÉS SÜRGETŐEN BESZÉLNI
HOZZÁJUK**

Nagyon könnyen megtörténhet, hogy „profi tanítókká” válunk gondolkodásunkban, felkészülésünkben és tanításunkban is. A profizmus viszont azzal jár együtt, hogy szívünk hideg marad, elveszítjük felelősségtudatunkat és látásunkat. Talán egészen kiválóan tanítunk, tanításunkból azonban hiányzik a lényeg (és ezt mi is tudjuk). Ezért olyan fontos, hogy látásunk, felelősségtudatunk, együttérzésünk és szeretetünk megújuljon.

Együtt érző szívre van szükségünk!

Elengedhetetlen, hogy izgasson bennünket a gyermekek lelke. Életbevágó, hogy meglássuk mély lelki nyomorúságukat, és osztozzunk abban a mentő szeretetben, amely az Úr Jézusban égett az elveszettekért.

„Amikor látta a sokaságot, megszánta őket, mert elgyötörtek és elesettek voltak, mint a juhok pásztor nélkül” (Mt 9,36).

„Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akorból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz egy nyáj, egy pásztor” (Jn 10,16).

Az elveszett gyermekekért érzett felelősség ösztökél bennünket arra, hogy tanítsuk őket, és egyben bátorít is, hogy minden lehetséges eszközzel eljuttassuk hozzájuk a Megváltóról szóló evangéliumot. Az őszinte buzgóságot maga a Szentlélek adja a szívünkbe. Ezt tükrözik Pál apostol szavai is:

„Nagy az én szomorúságom, és szüntelen fájdalom gyötri a szívemet, mert azt kívánom, hogy inkább én magam legyek átok alatt, Krisztustól elszakítva, testvéreim, az én test szerinti rokonaim helyett” (Róm 9,2–3).

„Testvéreim, én szívemből kívánom, és könyörgök értük Istenhez, hogy üdvözljenek” (Róm 10,1).

Ugyanezt a sürgető, szorító vágyat érezte John Knox [dzson noksz], a nagy skót reformátor, amikor egy este így imádkozott a kertjében: „Istenem, add nekem Skóciát, vagy meghalok”.

J. Irvin Overholtzernek [dzsáj övin óvöholzö], a Gyermekek-Evangélizációs Közösség (CEF) alapítójának szívét annyira megterhelte a gyermekek lelki sorsa, hogy alig tudott sírás nélkül beszélni nyomorúságukról és elveszett állapotukról.

J. C. Brumfield [dzsáj szí brumfld], a Gyermekek-Evangélizációs Közösség egyik első vezetője gyakran így imádkozott: „Istenem, add, hogy tudjunk könnyet hullatni a világ gyermekeiért”!

Isten adjon nekünk is ilyen érző szívet, mely a még meg nem tért gyermekekért ég! Ez sokunknál nem könnyekben és látható érzelmnyilvánításban jelentkezik. Együttérzésünket általában nem a szavainkon vagy a könnyeinken lehet lemérni, hanem azon, amit **teszünk**.

Mitől nőhet az együtt érző féltés bennünk az elveszett gyermekek iránt?

- Ha megértjük, amit a Biblia tanít róluk.
 - ✓ Lelkileg halottak.
 - ✓ Elveszettek, és Isten országán kívül vannak.
 - ✓ Örök kárhozatra kerülnek, ha már elég idősek ahhoz, hogy megértsék, mi a bűn, de elutasítják az Isten által felkínált üdvösséget, és ebben az állapotban halnak meg.

- Ha kérjük Istent, hogy az Ő féltő szeretetét és együttérzését adja nekünk a gyermekek iránt.
- Ha szoros közösségben élünk együtt érző és szerető szívű Megváltónkkal.

A megtért gyermekeket is szeretnünk kell. Meg kell értenünk őket, értük is oda kell szánunk magunkat. Sok megtért gyermek igényel segítséget, vezetést és tanítást valakitől, aki törődik vele és szereti. Mi betölthetjük az életükben a lelki apa vagy anya szerepét. Ne feledjük azonban, hogy a legjobban a szívünket betöltő együtt érző szeretet vonzza őket hozzánk, és nem a mi kiváló tanítói adottságaink.

Tanítsuk őket szeretettel!

Ha valóban együttérzés és szenvedélyes szeretet tölti be a szívünket a gyermekek iránt, szinte biztos, hogy tanításunkból melegség sugárzik feléjük, ugyanakkor megérik a sürgetést is. Ezek szoros kapcsolatban állnak egymással.

Itt tisztáznunk kell: a lelkes sürgetés nem abban mutatkozik meg, hogy felemeljük a hangunkat, kiabálunk, vagy egyre gyorsabban beszélünk. A sürgetés azt sem jelenti, hogy nyomást gyakorlunk a gyermekekre, hogy mielőbb válaszoljanak a tanításban elhangzott felszólításra.

Nem elvont akadémiai igazságokat adunk elő. Elveszett lelkek előtt állunk. Azt szeretnénk, ha elfogadnák és elhinnék az üzenetet, és megtérnének. Ezért buzdítjuk a még meg nem tért gyermekeket arra, hogy MOST jöjjenek Krisztushoz, és fogadják be életükbe hit által a Megváltót. Ezért magyarázzuk el nekik világosan, hogyan hozhatják meg ezt a döntést. Nagyon könnyű azonban elveszíteni a gyermekek lelke iránti felelősségérzetet és buzgóságot. A tűz hamar kialszik, és mi hideg, rutinos, gépies tanítókká válunk, akik már nem is várják, hogy a gyermekek **most** megtérjenek!

Az egyháztörténelem sok olyan embert ismert, aki szívén viselte az elveszettek sorsát, és ezért szenvedélyesen hirdette nekik az Igét.

George Whitefield [dzsódzs uitfild], a XVIII. századi nagy evangélista gyakran mondta óriási hallgatóságának: „Ha ti, kedves bűnösök, nem siratjátok magatokat a pokolba vezető úton, amelyen jártok, majd én sírok értetek.” Azzal nem egyszer heves zokogásban tört ki igehirdetés közben és az összejövetel más részében is.

Richard Baxter [ricsöd beksztö], a jól ismert puritán lelkipásztor és prédikátor írta: „Úgy prédikáltam, mint aki sohasem tudja, prédikálhat-e még egyszer – mint egy haldokló a haldoklóknak.”

Robert Murray McCheyne [roböt möri mekcséjn] lelkész, Skócia egyik legnagyobb igehirdetője, majdnem mindig sírt a sekrestyében, mielőtt felment volna a szószékre. Szinte alig volt olyan délelőtt, amikor ne sírt volna keservesen a pokol felé menetelő, elveszett lelkek és a gyülekezet rossz lelki állapota miatt.

Egy utazó, aki látni szeretne volna, hogy McCheyne hol prédikált és dolgozott, elment Dundee-ba [dándí], a skót városba, és felkereste a templomot. Az egyház gondnoka, egy ősz hajú, öreg skót bevezette a férfit McCheyne dolgozószobájába.

– Üljön le arra a székre – mondta. Az utazó habozott egy pillanatra, majd leült. Előtte az asztalon nyitott Biblia feküdt.

– Most hajtja fejét a Bibliára, és sírjon, mint egy gyermek! – folytatta a gondnok. – A mi lelkészünk így készült a prédikációra.

Ezután intett a látogatónak, hogy kövesse. Felvezette a szószékre, ahol nyitott Biblia feküdt.

– Most álljon oda, nyújtsa ki a kezét a padok felé, és prédikáljon sürgető, féltő szeretettel! Mert a mi lelkészünk így hirdette az Igét!

Minden bizonnyal kevesen fogjuk így, könnyhullatással tanítani a gyermekeket, ám a komoly sürgetést és a szenvedélyes, együtt érző szeretetet érezniük kell. A gyermekek fogékonyak erre, és megérik, ha igazán törődünk velük.

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- *Mi lehet az oka annak, hogy a gyermekek fizikai szenvedése megindítja és meghatja a szívünket, ám a lelki állapotuk sokszor hidegen hagy bennünket?*
- *Még mit javasolnál, hogyan fokozhatjuk a gyermekek iránti együttérzésünket?*
- *Hogyan tudnánk nagyobb szenvedéllyel, szeretettel tanítani? Hogyan tudnánk szeretetünket még jobban kimutatni? Úgy, hogy hangosabban vagy gyorsabban beszélünk?*
- *Gondolj azokra a lelkészekre és tanítókra, akiket hosszabb ideig hallgattál. Kierződött-e szavaikból a szenvedélyes és féltő szeretet? Hogyan fogadtad az ilyen érzelmeket (vagy azok hiányát)?*

Önértékelés

Az együtt érző szeretet alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Tapasztalható a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt kell kapnia az életemben.	Mostantól szeretném, ha betöltene az együtt érző szeretet.

24. fejezet

„A puding próbája az evés.”

A kiértékelés alapelve

HA VALAKI HATÉKONYAN AKAR TANÍTANI, SZÜNTELENÜL FIGYELJE ÉS ÉRTÉKELJE KI SAJÁT TANÍTÁSÁT, ILLETVE ENGEDJE, HOGY EZT MÁSOK IS MEGTEGYÉK.

Egyetértünk-e azzal, hogy a kiértékelés a saját tanításunk fejlődését szolgálja? Bízom benne, hogy minden tanító igennel válaszol. Az, aki nemmel válaszolt, remélem, mielőtt a fejezet végére érne, megváltoztatja véleményét.

Kiértékelésre szükség van

Annak ellenére, hogy az utolsó fejezetben beszélünk róla, a kiértékelés az egyik legfontosabb tanítási alapelv.

- A saját tanításunkat folyamatosan ki kell értékelnünk.
- Meg kell engednünk, hogy mások is kiértékeljék tanításunkat, és bármit mondjanak is, nem szabad megsértődnünk.
- Csak így válunk alkalmassá arra, hogy mások tanítását kiértékeljük (pl. egy tanfolyamon).

Minden tanító szívében ott kell égnie a vágynak, hogy a tőle telhető legjobbat adja. A jó tanító soha nem elégedett magával, és soha nem érzi, hogy már mindent tud. Mindig jobb akar lenni. Szüntelen önvizsgálat és önkritika nélkül azonban nem képzelhető el sem fejlődés, sem változás.

- Hol követtem el hibát?
- Miért nem figyeltek?

- Hogyan fokozhatom a figyelmet?
- Miért nem teszik meg, amiről beszéltem?

Az ilyen és hasonló kérdések egyrészt segítenek meglátnunk hibáinkat tanításunkban, bemutatóinkban, másrészt pedig segítenek változtatnunk rossz beidegződéseinken, javítanunk hibáinkon. Ha mi mint tanítók nem akarunk fejlődni, nem kívánunk szembesülni hibáinkkal, és nem vágyunk javítani azokon, tanításunk nem fog változni, javulni.

Szeretném megismételni, amit korábban már említettem a könyvben, mert nagyon fontosnak gondolom.

Nem olyan nagy baj, ha egy tanító hibát követ el tanítás közben, feltéve, ha

- tisztában van vele, hogy elkövette a hibát;
- elhatározza, hogy nem akarja újra elkövetni, ezért elkezd dolgozni rajta;
- segít más tanítóknak abban, hogy ugyanazt a hibát ők már ne kövessék el.

Ha e három feltétel teljesül, a hiba áldására válik a tanítónak.

De vajon hogyan vehetjük észre a hibákat? A legjobb módszer a kiértékelés, vagyis az, ha minden óra után „boncolást” végzünk, mert meg akarjuk ismerni erényeinket, de hibáinkat is.

Milyen lépéseket kell ehhez megtennünk? Hogyan értékelhetjük ki önmagunkat?

Hallgassuk meg saját magunkat!

Beszéljük meg valakivel, hogy készítsen bibliai leckénkről vagy a teljes óránkról hangfelvételt! Amikor visszahallgatjuk, elemezzük hangunkat, mondanivalónkat, és készítsünk értékelést. Ez valóban nagy segítség.

Tegyünk fel magunknak kérdéseket!

Ha ki akarjuk értékelni önmagunkat, a szolgálatunkat, számos kérdést tehetünk fel. Néhány lehetséges kérdés:

- Nem voltam-e szétszórt?
- Kapcsolódott a tanításom hallgatóim hétköznapi életéhez, érdeklődési köréhez?
- Hogyan válaszoltak a kérdéseimre?
- Én hogyan válaszoltam a kérdéseikre (ha voltak)?
- Nem beszéltem-e túl sokat?
- Gördülékenyen adtam-e elő tanításomat?
- Egyszerűen és érthetően beszéltem-e?
- Folyamatos volt-e a tanításom?
- Mindig a Biblia tanítását helyeztem a középpontba?
- Elértem-e a célt, amelyet tanítás előtt kitűztem magam elé? Ha nem, miért nem?
- Elég időt szántam-e az alapos felkészülésre? Ha nem, hogyan készülhetnék fel jobban?
- Fenn tudtam-e tartani a hallgatóság figyelmét?
- Olyan példákat és hasonlatokat használtam-e, amelyeket könnyen megérthettek?
- Hogyan taníthatnék jobban legközelebb?

Az is megoldás lehet, ha sorra vesszük a könyvben felvázolt tanítási alapelveket, és megvizsgáljuk, hogy érvényesültek-e a gyakorlatban tanításunk során.

Tartsunk időnként „vizsgát” a csoportjainkban!

A kikérdezés és annak eredménye sokat segíthet a kiértékelésben.

Az iskolai oktatásban bevett gyakorlat a számonkérés, mert fontos szerepet játszik. A tanítók, tanárok évente több alkalommal is (néha elég sűrűn) vizsgáztatják a diákokat a tanított anyagból. A vizsga célja kettős.

- Vizsgálja a diákok tanulási képességeit. Mennyire figyeltek és mennyit tanultak?
- Vizsgálja a pedagógusok tanítói képességeit. Milyen jól tanítottak?

A jó tanító gondosan áttanulmányozza a vizsga eredményeit, és levonja a megfelelő következtetéseket. Ha nagyon kevés tanuló ért el gyenge eredményt, és a többség jól vizsgázott, akkor elmondhatja, hogy eredményesen tanított. Ha viszont a legtöbb tanuló rossz eredményt ért el, szinte biztos, hogy annak a tanító az oka.

Noha az ilyen típusú kiértékelés sok tanulsággal szolgál, a mi tanítói szolgálatunk és evangélizálásunk tekintetében meg kell említenünk két gyenge pontját is.

- Mi elsősorban lelki eredményeket várunk, amelyeket igen nehéz „mérni”, sőt sokszor még meglátni is.
- Az ilyen típusú számonkérést nehéz megvalósítanunk, mert mi nem rendszeres iskolai oktatást végzünk. Ezért talán nincs is rájuk ilyen formában szükség.

Ugyanakkor úgy vélem, tanítói szolgálatunkban mégis akadhatnak olyan helyzetek, amikor egy számonkérés segíthet kiértékelni munkánkat.

- Ha a GyEK/VISZ három hónapos Vezetőképző Tanfolyamán (vagy egy bibliaiskolában) tanítunk, a vizsgáztatás teljesen bevett módszer.
- Amikor rendszeresen tartunk szeminárium-sorozatokat tanítóknak, egy-egy bibliai könyv tanulmányozása, vagy egy-egy témakör befejezése után meghirdethetünk egy vizsgát. A vizsgafeladatokat kiadhatjuk otthonra is; olyankor a válaszokat egy adott határidőre kérjük beadni. Azoknak, akik sikeres vizsgát tesznek, adhatunk oklevelet erről. Ezt a módszert a CEF oktatói nagy sikerrel alkalmazták a múltban. Bár minden vizsga elsődleges célja fényt deríteni a hallgatók tudására, és egyben bátorítani is őket a fejlődésre, a válaszok gondos elemzésével az oktatók kiértékelhetik saját munkájukat is.

Továbbá azok a bemutatók is rendkívül hasznosak, amikor a tanfolyami hallgatók megtanítanak a tanfolyami csoportnak egy-egy bibliai leckét. Próbáljuk megértetni velük, hogy az ilyen bemutatók nemcsak az oktatóknak adnak visszajelzést a saját munkájukról, hanem annak is nagy segítséget jelentenek, aki a bemutatót tartja. Ezenfelül az egész csoport sokat tanulhat az oktatók kiértékeléséből, amelyet az egyes bemutatók után adnak.

- A legtöbb, gyermekek közötti szolgálatban nem tudunk ilyen számonkéréseket tartani. Adódhatnak viszont olyan helyzetek, ahol elegendő idő áll rendelkezésre egy kis vizsgáztatáshoz.

Egy Örömhír Klubban, egy hosszabb vasárnapi iskolai órán, egy táborban vagy egy Vakációs Biblia Klubban kitöltethetünk a gyermekekkel feladatlapokat. Ily módon minden gyermek végiggondolja a hallott leckét, és aktívan részt is vehet benne azzal, hogy leírja gondolatait. A válaszokból nemcsak a gyermekekről derülhet ki sok érdekes a tanítónak, hanem magáról a tanításról is.

Tegyük fel kérdéseket tanítás közben!

A tanítás közben feltett kérdések is nagyon sok mindenre rávilágíthatnak.

A jó tanító rendszeresen tesz fel jól átgondolt és megtervezett kérdéseket, hogy megtudja, hallgatói mennyire értették a tanítást. Az ilyen kérdéseknek nem csupán az a céljuk, hogy bevonják a hallgatókat; a tanítót is vizsgáztatják.

Az a tanító, aki állandóan beszél, és nem ad lehetőséget az ilyen fajta részvételre, nehezen tudja megállapítani, hogy hallgatói mennyit értettek meg az elhangzottakból.

Tegyük föl ismétlő kérdéseket!

Gondosan megfogalmazott, célzott ismétlő kérdésekkel kideríthetjük, vajon mit értettek meg a gyermekek az előző heti leckéből. Az ilyen ismétlés nemcsak az Örömhír Klubban, hanem a tanfolyami órákon is alkalmazható.

Térjünk vissza rendszeresen a már tanított témákra!

Nagy segítséget jelenthet a kiértékelésben az is, ha kérdések vagy megbeszélés formájában visszatérünk a már tanított témákhoz.

Az ilyen ismétlés a jó tanítási alapelvek közé tartozik, és felfrissíti a hallgatók emlékezetét. Ugyanakkor világos képet ad a tanítónak arról, hogy mennyire tartós és maradandó a tanítása.

Tanítás közben figyeljük meg a csoportot!

A jó tanítás rendszerint felkelti a figyelmet és az érdeklődést.

Azért a tanító is hibáztható, ha hallgatóinak a figyelme lankad vagy elkalandozik. Ez különösen gyermekek esetében áll fenn. Ha valami iránt elveszítik érdeklődésüket, az majdnem mindig fejeletlenségben nyilvánul meg. Azokat, akik gyermekeket tanítanak, a gyermekek viselkedése értékeli a leglátványosabb és legmérhetőbb módon.

Figyeljük, megvalósul-e az általunk adott alkalmazás!

Miután megtanítottunk egy igazságot és annak alkalmazását, figyeljük, hogy átviszik-e a gyakorlatba a hallgatók a tanultakat, mert ez is adhat egyfajta értékelést. A következő kérdésekre keressük ilyenkor a választ.

- Elértem-e azt a célt, amelyet az ismeretekkel kapcsolatban tűztem ki? Jobban értik-e hallgatóim Isten Igéjét?
- Elértem-e azt a célt, amelyet a hozzáállásukkal kapcsolatban tűztem ki? Látom-e, hogy megnyílnak a Biblia tanítása előtt, és megérinti őket Isten Igéje?

- Elértem-e azt a célt, amelyet a döntéshozatallal kapcsolatban tűztem ki? Milyen lépéseket, reakciókat látok hallgatóim életében? (L. 38–40 o.)

Ha a bibliai leckében azt tanítjuk a gyermekeknek, hogy legyenek kedvesek és figyelmesek egymáshoz, ám egyáltalán nem tapasztalunk kedvességet és figyelmességet azoknak a gyermekeknek a részéről, akik már hittel befogadták Jézus Krisztust Uruknek és Megváltójuknak, joggal kérdőjelezhetjük meg tanításunk hatékonyságát. Amikor egy tanfolyamon megtanítjuk hallgatóinknak, hogy hogyan tanítsanak bibliai leckét gyermekeknek, de a bemutatókban nem látjuk viszont azt, amit tanítottunk, minden valószínűség szerint nem tudtuk hatékonyan megtanítani ezt a fontos tantárgyat.

Mindazonáltal megfigyeléseinkből csak óvatosan és körültekintően vonjunk le messzemenő következtetéseket. Szolgálatunk lelki munka, ezért tanításunk hatékonyságát lehetetlen csupán válaszok, bemutatók, írásos feladatlapok és statisztikák alapján lemérni vagy kiértékelni. Taníthat egy tanító akármilyen alaposan és jól akármilyen bibliai leckét és igazságot, ha a hallgatók ellenállnak az Igének, akkor szívük keménysége miatt nem fogják a hallottakat alkalmazni az életükben.

Ugyanakkor minden tanító szeretné **lát**ni is, hogy van-e valami hatása annak, amit csinál, de ha soha nem lát semmilyen eredményt, joggal feltételezhetünk hiányosságokat tanításában, felkészülésében, imaéletében és odaszánásában.

Kérjük meg másokat, hogy véleményezzék tanításunkat!

Ne féljünk a kritikától! Rendkívül sokat tanulhatunk belőlük! Ha valaki megjegyzést tesz tanításunkról, mindig gondoljuk végig, amit az illető mondott, és őszintén tegyük föl a kérdést:

Vajon igaz-e, amit mondott?

Mit tanulhatok abból, amit mondott?

Lehet, hogy az elhangzott kritikai megjegyzés nem jogos. De az is lehet, hogy jogos, és valóban meg kell fontolnunk, amit mások mondanak.

Fontos, hogy legyenek olyan embereink, akiknek nagyra becsüljük a véleményét. Jó, ha őket mi magunk kérjük meg, hogy mondják el észrevételeiket tanításunkkal kapcsolatban.

A GyEK/VISZ tanítóképző tanfolyamain bevett gyakorlat, hogy a hallgatók bemutatókat tartanak, amelyeket az oktatók a csoport előtt kiértékelnek. Bár a kiértékelés okozhat némelyeknek nehéz perceket, rendkívül hatékony hosszú távú kihatásai lehetnek. Senkinek, aki tanítani akar, nem szabad megsértődnie, megbántódnia semmilyen kritikai megjegyzés miatt. Mindent át kell gondolni, mert mindenből lehet tanulni.

Annak a tanítónak, aki fejlődni szeretne, szüksége van kiértékelésre. Az őszinte önvizsgálat és a helyes önkritika az egészséges bizonyítékai annak, hogy egy tanító fejlődik, feltéve, ha nem teljes csüggedés, hanem lelki és tanításbeli megerősödés lesz az eredményük.

Egy tanítóképző tanfolyam hallgatói azzal még nem tanulták meg a tananyagot, hogy végighallgatták a tanfolyami órákat, és részt vettek az oktatói bemutatókon. Nekik maguknak is ki kell próbálniuk mindazt, amit tanultak, és lehetőleg mások előtt, akik ki tudják értékelni tanításukat. Lehetnek olyan hallgatók, akiknek gátlásosságukat kell legyőzniük, ezért ha mi vezetünk egy ilyen órát, teremtsünk oldott légkört, és mindig mondjunk valami elismerőt, miután megnéztük bemutatójukat. A gátlásos hallgatókat azzal segíthetjük, ha a bemutatók több, kisebb csoportban zajlanak egy-egy oktató jelenlétében.

Amikor egy oktató kiértékel egy hallgatói bemutatót, több alapelvet kell figyelembe vennie.

- Kezdje mindig a dicsérettel, elismeréssel!
- Legelőször ő értékelje ki a látottakat, és csak azután adja át a szót a többi hallgatónak!
- Ne engedje, hogy a többiek letámadják azt, aki a bemutatót tartotta!

- Értékelje ki a bemutatót mindig annak fontossága szempontjából! Pl.: „Jó volt a bevezetésed, mert egy ilyen bevezetés igazán megragadja a gyermekek figyelmét.” Vagy: „Ezt a szót nagyon jól megmagyaráztad. Azt gondolom, minden gyermek megérthette a jelentését.”
- Tegyen gyakorlati javaslatokat arra, hogyan lehet a gyengébb pontokat erősíteni, javítani! Ilyenkor összpontosítson a jövőre, és irányítsa a bemutatót tartó hallgató tekintetét is a (képzeletbeli) következő alkalomra! Pl.: „Amikor a bűnről tanítasz legközelebb, próbálj idézni egy igeverset is a Bibliából.” Egy ilyen mondat nagyobb segítség a tanítónak, mintha ezt mondanánk: „Amikor a bűnről tanítottál, nem használtál igeverset!”
- Zárja a kiértékelést mindig valami kedves, bátorító, pozitív mondattal! Mennyire más, ha a kiértékelés után a hallgató ezt gondolja: „Milyen jó, hogy megint tanultam valamit!”, mintha ilyen gondolatokkal menne a helyére: „Éreztem, hogy mindent elrontottam. Soha többet nem állok ki gyerekek elé!”

Átgondolásra, ill. megbeszélésre javasolt kérdések

- Egyetértesz-e azzal, hogy ez az alapelv az egyik legfontosabb a könyvben szereplő tanítási alapelvek közül? Akkor vajon miért áll mégis a könyv legvégén a kiértékelésről szóló fejezet?
- Hogyan fogadnád, ha egy tanítótársad megkritizálná azt a bibliai leckét, amelyet az imént mondtál el a gyermekeknek?
- Mire gondolnál, ha a csoportodban minden gyermek zajongana, és láthatóan nem érdekelné őket a bibliai lecke? Mit tennél?
- Ki lehet-e bárkiről jelenteni, hogy ő egy sikeres tanító? Tanítói szolgálatodban mit tartanál a siker jelének? Vajon mit akarnának látni tanításodban mások ahhoz, hogy sikeres tanítónak mondhassanak?
- Gondolkozz el a következő megállapításon:
„Az átlagos tanító elbeszél, a jó tanító megmagyaráz, a kiváló tanító bemutat, a nagy tanító tettekre ösztökél.”

Egyetértesz ezzel a megállapítással? Indokold meg válaszodat!

- Végigolvastad ezt a tanítás alapelveiről szóló könyvet? Segítséget jelentett? Kiértékelnéd a könyvet és annak tartalmát? Lennének kritikai megjegyzéseid, vagy szeretnél valamit javasolni nekem, a szerzőnek? Szeretnék bátorítani, hogy írd a könyv elején megadott címre. Írd meg véleményed! Előre is köszönöm!
- „Tanítónak születni kell!” Most visszatérek ehhez a mondathoz, amellyel a könyv bevezetőjét zártam. Vajon igaz ez az állítás vagy nem? Esetleg igaz is meg nem is? Válaszodat támaszd alá azzal, amit ebben a könyvben olvastál!

Önértékelés

A kiértékelés alapelve

Megértettem.	Nagyon világosan.	Elég világosan.	Még nem világos.
Egyetértek vele.	Teljesen.	Többé-kevésbé.	Nehezen tudom elfogadni.
Alkalmazom a szolgálatomban.	Gyakran.	Időnként.	Ritkán./ Soha.
Döntöttem.	Másokat is biztatok rá.	Nagyobb hangsúlyt fog kapni a tanításomban.	Mostantól elkezdem alkalmazni.

Még egy utolsó feladat

Tudom, hogy olyan jól akarsz tanítani, amilyen jól csak lehet. Ezért most arra kérek, tegyél meg valamit, ami segít célod elérésében.

Miközben olvastad a könyvet, talán szüntelenül a saját tanításodon gondolkoztál annak fényében, amit éppen olvastál. Remélem, a fejezetek végén felvetett kérdésekre is megpróbáltál válaszolni, és kitöltötted a táblázatokat is.

Ahogy visszagondolsz mindarra, amit olvastál, kérek, hogy írásban adj választ az alábbi kérdésekre. Szerintem így máris elkezdheted gyakorolni a kiértékelés alapelvét, ami nagy segítséget és biztatást jelenthet.

Ne csak olvasd és tanulmányozd ezt a könyvet, hanem kezd el alkalmazni az életedre és a tanításodra is mindazt, amit olvastál. Csak így tudsz fejlődni, növekedni, és egyre jobb tanítóná válni!

- A huszonnégy tanítási alapelv közül a saját szolgálatodban melyik négy alapelv a négy leggyengébb láncszem, amelyet erősíteni, javítani kellene?
- Írd le részletesen, minden egyes alapelvre külön lebontva, konkrét lépésekben, hogyan szeretnél változtatni a helyzeten, hogy még jobb tanítóná válhass!
- Gondolj most egy olyan tanítóra, akivel kapcsolatban állsz (pl. a vasárnapi iskolában)! Véleményed szerint az ő szolgálatában melyik négy alapelv a négy leggyengébb láncszem?
- Mit gondolsz, milyen segítséget adhatnál neki abban, hogy ez a négy alapelv erősödjön és jobban érvényesüljön a tanításában?
- Gondolj vissza azokra az időkre, amikor te is tanultál: általános iskolában, középiskolában, egyetemen, GyEK/VISZ-tanfolyamon, bibliaiskolában stb.! Kiről mondanád, hogy ő volt életed legjobb tanítója? Melyik négy tanítási alapelvet láttad legvilágosabban érvényesülni a tanításában, amelyek olyan jó tanítóná tették?

Írd le, hogyan alkalmazta ez a tanító a gyakorlatban is az adott alapelveket!

- Volt-e olyan tanítód, akire úgy emlékszel vissza, mint aki nem volt egy sikeres pedagógus? Mely alapelveket nem értette, vagy nem alkalmazta?

Irodalomjegyzék

Angolul tudóknak a következő könyveket ajánlom további olvasásra és tanulmányozásra. Az első négy nagy segítséget nyújtott e könyv megírásához:

Teaching Techniques of Jesus, H. H. Horne (Kregel Publications)

Principles of Teaching for Christian Teachers, C. B. Eavey (Zondervan)

The Seven Laws of Teaching, J. M. Gregory (Baker Book House)

Teaching a Bible Lesson to Children, Jennifer Haaier (European Child Evangelism Fellowship)

Teaching to Change Lives, Howard Hedricks (Multnomah Press)

Understandig Teaching, Kenneth Gangel (Evangelical Teacher Training Association)

Education that is Christian, Lois LaBar (Fleming Revell)

Children in the Bible School, Lois LeBar (Fleming Revell)

How to Be an Effective Bible Teacher, George Bourman (Presbyterian and Reformed)

How to Be the Best Sunday School Teacher You Can Be, Terry Hall (Moody)

Can I Help it if They Don't Learn, H. Mayes and J. Long (Victor)

Spiritual Power in Your Teaching, Roy Zuck (Moody)

Story-Telling – It's Easy, Ethel Barrett (Cowman Publications)

Creative Bible Teaching, Lawrence Richards (Moody)

Childhood Education in the Church, R. Clark, J. Brabaker and R. Zuck (Moody)

You the Teacher, Lawrence Richards (Moody)

Make Your Teaching Count, Wesley Willis (Victor)

A szerzőről és a könyvről



Sam Doherty az észak-írországi Belfastban született, és ott is nőtt fel. 1949 novemberében fogadta el az Úr Jézus Krisztust Megváltójának, és néhány hónappal később az Úr elhívta őt feleségével, Sadie-vel együtt a Gyermek-Evangélizációs Közösségben (CEF) való szolgálatra.

14 évig voltak az írországi CEF országos igazgatói (azok alatt az évek alatt tanárként is dolgozott egy iskolában); 29 évig teljes munkaidőben voltak a misszió európai igazgatói, azóta pedig teljes idejű íróként szolgálnak a CEF-nél.

Ez a könyv egy olyan sorozat hatodik része, amelyet Sam gyermekmunkásoknak írt, hogy segítse életüket és szolgálatukat. Jelenleg ezeket a könyveket több mint 3300 gyermekmunkásnak küldik el ingyen. A sorozat számos kötetét a világ sok nyelvére lefordították már.

A könyv címe: A tanítás alapelvei. Sam ezt a témát már régóta forgatta a szívében, és jó ideje írni akart már róla. Tapasztalatai és felkészültsége segítették a könyv megírásában: 14 évig egy középiskolában tanított; a CEF-ben töltött szolgálati évek alatt Isten Igéjét hirdette a gyermekeknek Észak-Írországból és más országokban is; 27 éven át tanított leendő gyermekmunkásokat az Európai CEF Vezetőképző Tanfolyamán, melynek ő volt a vezetője is.

Ezzel a könyvével Sam gyermekmunkásokat akart segíteni abban, hogy felhasználva mindazt, amit ő leírt, jobb tanítókká válhassanak. Ő maga így vall erről: „Ha ezeket az alapelveket hamarabb megismertem és alkalmaztam volna, sok hibát elkerülhettem volna az elmúlt években. Sok gyermektanító még nem ismeri és nem alkalmazza a tanítás alapelveit. Hiszem, hogy mindazok, akik a gyakorlatba is átültetik a leírt alapelveket, jobb tanítókká válnak majd, és azok a gyermekek, akiket tanítanak, sok segítséget és áldást kapnak majd általuk.”

ISBN 978-963-08-3691-3